

YENİ ÇAĞ

- **E. Papaioannou:** Oktobr ile doğmuş ve tarihçe sınanmış olan bağlaşıklık
- **V. Dursun:** Bir kez daha enternasyonalizm ve yurtseverlik üstüne
- **T. Dragoyçeva:** Vatan Cephesi nasıl doğdu
- **P. Maşerov:** SBKP'nin yeni insanı eğitime ereklere
- **H. Safari:** «Beyaz devrim» efsanesi ve gerçekler
- **xx:** Afrika'da devrimin gelişmesi
- **xx:** Sosyalist ülkelerde işçi sınıfı
- **xx:** Kapitalist ülkeler şehirlerini saran bunalım

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABSP MK Genel Sekreteri E. Honecker yoldaşa mesajı
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Viyetnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesine mesajı
- **S. Üstüngel:** Yeni aşama
- **A. Saydan:** Burjuva demokrasisi, parlamentarizm ve proletarya diktatörlüğüyle ilgili bazı sorunlar (1)

11 (149)
Kasım
1976

Oktobr ile doğmuş ve tarihcce sınanmış olan bağlaşıklık

Ezekiel Papaioannou

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Genel Sekreteri

Yüce Lenin'in, yeni bir toplumsal düzenin, kapitalist ve emperyalist sistemin karşıtı olan bir düzenin doğduğunu müjdelediği günün 59. yıldönümünde ilerici insanlık Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dünya çapındaki önemini bir kez daha belirtmektedir. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkisi ile yeryüzünün altıda birinde emperyalizmin zincirlerinin koparılması, dünyanın ilk sosyalist ülkesinin doğması, bir zamanların geri kalmış Rusya'sının kısa bir tarihi süre içinde büyük bir sosyalist güç haline gelmesi, Alman faşizmiyle yapılan ölüm-kalım savaşında direnmesi ve utkuya ulaşması, çok uluslu Sovyet halkının yaşamın bütün alanlarında büyük başarılar elde etmesi daha başlangıçta bütün ülkelerde ve kıtalarda devrimci hareketin güçlü ve sadık bir bağlaşığının doğduğunu, harekete yeni bir hız verdiğini gösterdi. Gerçekten de, çağımızın ana niteliğini teşkil eden dünya çapındaki sosyalizme geçiş sürecinin objektif olanakları ve gerekli koşulları, yalnız ve yalnız Oktobr Devrimi ve Sovyetler Birliği'nin büyük bir sosyalist devlet haline gelmesiyle sağlanmıştır.

Köleleştirilmiş ülkelerde başgösteren ve bugün hemen hemen tüm emperyalist sömürgecilik sisteminin ortadan kalkmasını sağlayan ulusal kurtuluş hareketi, Oktobr Sosyalist Devrimi'nin parlak sonuçlarından biridir.

Günümüzde ezgiden kurtulmuş ülkelerdeki halklar gerikalmişliğe, emperyalizme ekonomik bakımdan bağımlılığa son vermek, uluslararası ekonomik ilişkilerde eşit haklara kavuşmak için büyük çabalar harcıyorlar. Bu arada Sovyetler Birliği ile tüm sosyalist ülkeler topluluğuyla ulusal kurtuluş hareketi arasında, emperyalizme karşı dayanışma, bağılaşıklık ve işbirliği ilişkilerinin olumlu etkisi, durmadan artan bir güçle kendini göstermektedir.

Tarih bu işbirliğinin yararlı olduğunu defalarca ispatlamıştır. Bu işbirliği sömürge ve yarı-sömürge ülkeler halklarının politik kurtuluş uğrunda savaşımalarında görülmüş ve görülmektedir. Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halkları, emperyalist saldırıları püskürtmeleri gerektiği, ulusal kurtuluş hareketinin ağırlık merkezinin ekonomik ve sosyal gelişmeler sorununa yöneldiği ve özellikle genç devletlerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasında eşitsizliğe dayanan ekonomik bağların birinciler yararına değiştirilmesi için büyük çabalar harcadığı bugünkü aşamada da dünya sosyalizminden destek görmektedirler. Sosyalist topluluğun ekonomisi ve dünya olayları üzerindeki etkisi güçlendikçe artan bu destek, öyle bir faktördür ki, bunun öneminin geçici olmadığını, emperyalist çevreler dahil, herkes bilmektedir. Bundan dolayı emperyalizmin ve ona bağlı güçlerin taktik ve stratejisinde, dünya sosyalizmiyle ulusal kurtuluş hareketi arasındaki bağılaşıklığı zayıflatmak, hattâ ortadan kaldırmak eylemleri önemli bir yer almaktadır.

Tarihsel değişim veya bunalım dönemlerinde gerici, sağcı, uzlaşıcı güçlerin tutumlarında belirli bir yasallık vardır. Böyle dönemlerde onlar ideolojik-politik saldırılarını devrimci hareketin çözümleyici sorunları üzerinde yoğunlaştırırlar. Şu dönemde buna bölgemizde, Doğu-Akdenizde tanık oluyoruz. Burada durum yıllardan beri gerginliğini korurken, ulusal kurtuluş ve sosyalizm güçlerinin önemli bir kazanımına, yani anti-emperyalist cephedeki birliklerine ve özellikle yüce Sovyetler Birliği'yle olan ve tarihçe sınanmış bağılaşıklığa karşı saldırılar yoğunlaşmaktadır. Kıbrıs'ta ve Yakın-Doğu ülkelerinde halklarımızın yürüttüğü savaşımın hedeflerine aykırı fikir ve görüşler geniş ölçüde yayılmakta, Sovyetler Birliği'ne açık saldırılar gitgide artmaktadır. Kanımıza göre, bizim, bütün komünistlerin, bütün yurtseverlerin görevi bu oyunlara karşı koymaktır. Avrupa'daki 29 komünist ve işçi partisinin Berlin Konferansında kabul edilen belde de, emperyalist ve gerici çevreler tarafından düzenlenen ve komünist partilerine, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelere, ilerici güçlere karşı yöneltilen kampanyaya karşı koymamızı öneren bir çağrıdır.

Son zamanlarda ortaya atılan «çağdaş» anti-sovyetizm biçimleri özellikle tehlikelidir. Bunların belirleyici niteliği, dünyadaki yeni gerçekleri, Sovyetler Birliği'nin, diğer sosyalist ülkelerin uluslararası sorunlardaki ağırlığını hesaba katar gibi görünerek, ters yorumlara gitmektir. Örneğin, Kıb-

rıs'taki sağcılar Sovyet-Türk devlet ilişkilerinin genişlemesini sözkonusu ederek, Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs sorununun çözümüne önem vermediğini, bugünkü durumun sürüp gitmesinin Sovyetler Birliği'nin de işine geldiğini ileri sürmektedirler. Arap ülkelerinde bazı çevreler, Sovyetler Birliği'nin yürüttüğü uluslararası yumuşama politikasını emperyalizmle uzlaşma, Amerika Birleşik Devletleri'yle, Arap ülkeleri çıkarları aleyhinde anlaşma girişimi olarak göstermektedirler. Arap ülkelerindeki gerici çevreler, Sovyetler Birliği'ni suçlamakta ve hiçbir temele dayanmadan, Yakın-Doğu sorununun çözümünü geciktirmenin ve bölgede istikrarsızlığı uzatmanın «uluslararası komünizme» yaradığını iddia etmektedirler.

Bu gibi suçlamaların ortak yanı, her ne pahasına olursa olsun, Sovyet dış politikasının bencil bir pragmatizme dayandığı kanısını uyandırmak, Sovyetler Birliği'nin sadece görünüşte enternasyonalist olduğunu, dünya hakimiyeti için yanıp tutuştuğunu ispatlamaktır. Bu arada şunu da belirtmeliyiz ki, Sovyet politikasının bu kötü niyetli yorumu hiç te yeni değildir. Gerici propaganda «sovyet emperyalizmi» tehlikesini uzun zamandır ileri sürmekte ve bugün bazı Asya ve Afrika ülkelerini, «sovyet tehlikesi» uydurmalarıyla korkutmaya çalışmaktadır. Büyük sosyalist devletin düşmanları, onu, Asya-Afrika halklarına, kurtuluş hareketleri üzerinde hegemonya kurmaya çalışan «yeni bir emperyalist devlet» olarak göstermek için büyük çabalar harcamaktadırlar.

Oysa SSCB'nin dış politika tarihini az çok bilen herkes, hiç olmazsa şu iki özelliği gözden uzak tutamaz:

Birincisi. Ekim Devrimi'nden beri Sovyetler Birliği'nin uluslararası alandaki politikasının amacı, devletleri «zayıf» ve «güçlü» olarak ayıran, birincilerin ikincilere ekonomik, politik açılardan boyun eğmelerini isteyen uluslararası kapitalist ilişkilerin yarattığı «imparatorluklar» sistemini ortadan kaldırmaktır.

Sovyetler Birliği'nin varolması ve onun politikası, emperyalizmin politik, ekonomik ve ideolojik alanlarda, dünya ölçüsünde sürdürdüğü hakimiyeti temellerinden sarsmıştır. Ekim Devrimi'nden önce uluslararası alanda efendi-köle ilişkileri hüküm sürerken, devrimin Rusya'da başarıya ulaşmasından ve özellikle sosyalist sistemin meydana gelmesinden sonra, eşit haklar ve anti-emperyalist dayanışma ilkeleri uluslararası yaşamda gitgide daha büyük bir rol oynamaya başladı. Dünya kapitalizmi daha önceleri bütün halkları ve özellikle sömürgeler halklarını baskı altında tutar ve sömürürken, Rusya'nın kapitalist sistemden çıkmasıyla, kapitalizmin sadece ekonomik hakimiyeti daralmakla kalmadı, aynı zamanda gelecekte emperyalizmin ekonomik ve politik hakimiyetine meydan okuyacak nitelikte bir güç doğmuş oldu. Büyük Ekim Devrimi'nin utkusunu sonucunda emperyalist ideolojinin mutlak hakimiyeti son buldu. Marksizm-Leninizm ile ulusal-yurtsever ideoloji, bir ulusun diğer bir ulusa kıyasla üstün olduğunu

iddia eden ve emperyalizmin, yüz milyonlarca insana baskı yapmasını ve sömürmesini haklı göstermeye kalkışan insanlık dışı sömürgecilik doktrinine karşı savaşımında bağlaşıklık kurdular. Çeşitli bölgelerdeki emperyalist hakimiyet çerçevesinin daralması, genel olarak uluslararası alanda ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesine elverişli köklü değişikliklere yol açtı. Hareket daha büyük çaplara ulaşarak, tarihsel görevini başarıyla gerçekleştirme olanağına kavuştu.

İkincisi. Sovyetler Birliği'nin dış politikası, daima ulusal kurtuluş hareketinin çağdaş tarihin sapasağlam bir gücü haline gelmesi, harekete katılan halkların tam egemenliğinin sağlanması amacına yöneltmiştir.

Bu yöneliş kurtuluş hareketinin gücünün artmasına, potansiyelinin ve savaş kabiliyetinin yükselmesine yardım etmiştir. Sovyetler Birliği'nin eskiden baskı altında bulunan halkların, uluslararası alana, tarihin gerçek yaratıcıları olarak çıkmaları uğrunda harcadığı çok büyük çabalar yalnız ve yalnız enternasyonalizme bağlılıkla açıklanabilir. Geçmişte bağımlı olan, sömürge olan birçok genç ülkenin bugün uluslararası alanda gitgide daha etkili bir rol oynamalarında Sovyetler Birliği'nin katkısı az değildir. Örneğin, Mısır'da devrim hükümetinin ulusal iradeyi gerçekleştirmeye başlaması, Mısır'ın, Başbakan Nasır döneminde bölgemizde ve «Üçüncü Dünya»nın tümünde büyük bir itibar kazanması Sovyetler Birliği'nin kardeşçe desteği sayesinde mümkün olmuştur. Bu destek köklü değişiklikler öngören bir politikanın gerçekleştirilmesini, dış politikada ise bağılantısızlık ilkesinin ve ardıcıl bir anti-emperyalist doğrultunun uygulanmasını sağlamıştır.

Son on yıl içinde emperyalizmin mevzilerine özellikle ekonomik cephede, geniş hücumlarda bulunan Irak, Suriye ve Cezayir gibi Arap ülkelerinin uluslararası saygınlığı önemli ölçüde arttı. Bunda da Sovyetler Birliği'nin desteği önemli bir rol oynadı. Irak Devrim Komutanlığı Konseyi başkan yardımcısı Saddadem Hüseyin bu konuda şunları söylemiştir: «Arap halkının ekonomik bağımsızlık ve uyumlu gelişme uğrundaki savaşımının emperyalist politikayla çatışmakta olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Bu da, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle, sözkonusu alandaki bağları, Arapların ilerilik emellerine uygun, gerekli ve doğal hale getirmektedir.»

Yaşam göstermiştir ki, gerçeklere sırt çevirileceği yerde, onların ayık kafayla gözönüne alınması hallerinde anti-sovyetizm kozları yenilmeye mahkûmdur. Sovyet-Arap, Sovyet-Mısır ilişkilerinin tarihi, sahte bir ışık altında yüz kez de yazılsa, özü asla değişmez, çünkü bu ilişkilerin gerçek tarihini Asya-Afrika halklarının kendileri yazmaktadır. Bu tarih ise, onların bilincinde Sovyetler Birliği'yle yapılan işbirliğinin gerçek temelini dayanarak canlanmaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler halklarının gözünde Sovyetler Birliği'yle ilişkilere büyük bir önem kazandıran birçok temel etken vardır. Bu temel etkenler nelerdir?

Birincisi. Sovyetler Birliği doğar doğmaz, sömürgeciliğe karşı savaşımın güçlü bir kalesi olmuştur. Benim kuşağımdan olanlar 20 ve 30 yıllarındaki kurtuluş savaşımalarını ve özellikle İkinci Dünya Savaşı gibi çözümleyici safhalarını hiçbir zaman unutmayacaklardır. Örneğin, Winston Churchill'in savaş yıllarında «ben kralın başbakanlığına, Britanya imparatorluğunun ortadan kaldırılmasına başkanlık etmek için gelmedim» diye övünmesi niçin boşa çıktı? Sömürgecilik sisteminin çöküşü sırasında, dünya politik haritasında durmadan yer alan değişikliklerin arkasında kim vardı, «sömürge» kavramının çağımıza aykırılığını ispatlarken, kurtuluş sürecine görülmemiş atılımlar sağlayan güç kimdi? Hiçbir yanıtlığa düşmeden söyleyebiliriz ki, dünyanın ilk işçi-köylü devleti olmasaydı bu gibi değişiklikler akla bile gelemezdi.

İkincisi. Asya-Afrika halkları, en kritik dönemlerde dayanabilmeleri için kendilerine daima Sovyetler Birliği'nin yardım ettiğini unutamazlar. Bunu Viyetnam, Küba ve birçok Arap ülkelerinin deneyi kanıtlamaktadır. Sovyet halkının gerçek enternasyonalizmini, son olarak, Angola'nın bağımsızlığına kavuşmasına yapılan yardım en parlak biçimde göstermiştir. Bugün emperyalizm, Kıbrıs'ı NATO'nun dayanacağı bir üs haline getirmek için çeşitli oyun ve baskılara başvururken, halkımız büyük bir gücün haklı davamızı destekliyen, Kıbrıs sorununun sürencemede bırakılması, Kıbrıs halkının zararına, şu veya bu ülkenin, şu veya bu askersel blokun yararına çözülmesi denemelerine karşı koyduğunu çok iyi bilmektedir. Bu büyük güç Sovyetler Birliği'dir. TASS ajansının 22 Haziran 1976 tarihli bildirisini; Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Kıbrıs'la ilgili kararının geciktirilmeden ve aynen uygulanması gereğinden hareket eden Sovyetler Birliği'nin ilkesel tutumunu bir kez daha doğrulamıştır. Sovyetler Birliği'nin, BMT çerçevesi içinde Kıbrıs bunalımına adil bir çözüm yolu bulacak uluslararası bir temsilî konferans düzenlenmesini isteyen ve partimizce kesinlikle desteklenen önerisi Kıbrıs'ta geniş yankılar uyandırmıştır.

Üçüncüsü. Mısır'daki Assuan barajı ile Heluan metalürji kompleksi, Suriye'deki Fırat barajı, Hindistan'daki Bhilai ve Bokaro metalürji işletmeleri gibi dev kuruluşlar bir yana, gelişmekte olan ülkelerde Sovyet ekonomik ve teknik yardımıyla kurulan her işletme ulusal egemenliğin birer simgesi olmaktadır. Bu ülkelerin, ekonomik alanda Sovyetler Birliği'yle işbirliği yapmaları, politik ve ekonomik bağımsızlıklarının güçlenmesine yardım etmektedir. Sovyet askersel yardımı da aynı amaçlara yöneliktir.

Dördüncüsü. Sovyetler Birliği, genç devletlerdeki ilerici ve yurtsever güç-

lerin, yani ulusların büyük çoğunluğunun davalarını daima desteklemektedir. Sovyetler Birliği'nin desteği olmasaydı birçok Asya-Afrika ülkelerinde gelişme halindeki sosyal kurtuluş süreci bugünkü geniş ölçülere ulaşamazdı. Bu yardımın olağanüstü önemi devrimci demokrasinin temsilcileri tarafından defalarca belirtilmiştir. Devrimci demokrasinin günümüzde çağdaş kurtuluş hareketinin çok etkili bir gücü haline gelmesi, sosyalist devletlerin ve özellikle Sovyetler Birliği'nin bu gücün devrimci kanadını daima desteklemeleri sayesinde mümkün olmuştur.

Beşincisi. Sovyetler Birliği'nin barış ve yumuşama uğrunda savaşıma ulusal kurtuluş hareketi yüksek bir değer biçmiştir. Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisinin (AKEL) kuruluşunun 50. yıldönümü dolayısıyla yayınlanan Merkez Komitesi tezlerinde SBKP'nin XXIV. Kongresinde kabul edilen barış programının büyük önemi üzerinde durularak, hümanist ve anti-emperyalist ruhta olan bu programın Sovyetler Birliği'ne, dünyanın dört yanında yeniden milyonlarca dostlar kazandırdığı belirtilmektedir. SBKP'nin XXV. Kongresi kararlarının gerçekleştirilmesi sırasında barış ve yumuşama uğrunda savaşıma yeni gelişmeler kaydetti. Sovyetler Birliği barıştan, işbirliği ve sosyal ilerlemeden yana bir Avrupa kurulmasını öngören Helsinki Avrupa Konferansı'nda varılan anlaşmaların gerçekleşmesi için ardıcıl olarak çabalar harcamaktadır. Avrupa'daki 29 komünist ve işçi partisini bir araya getiren Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesi'nde belirtildiği gibi, kıtamızda gerçekleşen olumlu gelişmeler, harp tehditlerine karşı, kurtuluş savaşları ve dünyanın diğer bölgelerinde yumuşama için elverişli koşullar sağlamaktadır.

Gerginliğin dünya ölçüsünde azaltılması eğilimleri Kıbrıslıların yurtlarının bağımsızlığını, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü korumak uğrunda savaşıma olumlu etkilerde bulunmaktadır. Elbette ki bu, NATO'nun en saldırgan çevrelerinin, adamızı, Akdeniz bölgesinde, bir dayanak üssü haline getirme planlarından vazgeçtikleri anlamına gelmez. Fakat Kıbrıs halkı yalnız değildir. Sovyetler Birliği, sosyalist topluluk ülkeleri gibi güvenilir ve sadık dostları vardır. Örneğin şunu çok iyi biliyoruz ki, emperyalist güçler, Akdenizde güvenliğin sağlanması için yapılan tüm önerileri inatla reddeder ve bölgedeki savaş gemilerinin sayısını artırırken, Akdenizde bir Sovyet filosunun bulunması bölgede barışın sağlam güvencesidir ve bazı çevrelerin ayılmasına yardım etmektedir.

Söylediklerimizi kısaca özetlersek şunu özellikle belirtmeliyiz ki, Sovyetler Birliği, gelişmekte olan ülkeler halklarına karşı kardeşçe tutumunu, proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlılığını defalarca kanıtlamıştır. Bu nedenle, sözü geçen ülkelerde bazı çevrelerin, bilerek veya bilmeyerek, uluslararası ilişkilerde Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasına eşitlik işareti koymaları, bu iki devletin Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine karşı politikasını eşdeğerli göstermeye kalkışmaları bizi hayrete düşürmekte, bazen de isyan ettirmektedir.

Son zamanlarda bölgemizde geniş ölçüde yaygın bir anlayış vardır. Buna göre, genç devletlerin yazgısını ilgilendiren ana sorunların köklü olarak çözülmesi, bu devletlerin uluslararası alanda uzun süreli bağımsızlıklara bağlı olmadıkları, ya da bağımsızlık seçerken tamamiyle pragmatik bir tutum aldıkları zaman mümkündür. Kıbrıs'taki sağ çevreler, «eğer Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler, Türk işgaline son vermemize yardım edemiyorlarsa ve bloksuz ülkeler Türkiye üzerinde baskı yapamıyorsa, o takdirde Batı'nın yardımına başvurusun» diyorlar. Pragmatik yaklaşımın başka bir örneği de Arap ülkelerindeki bazı çevrelerin tutumudur. Bunlar şöyle diyorlar: Madem ki Sovyetler Birliği'nin önerdiği Yakın-Doğu sorununun genel çözümü uzayıp gidiyor, bu durumda, kısmi önlemlere, uzlaşmalara ve Amerika'nın «iyiliğinden» arabuluculuğundan geniş ölçüde yararlanmak gerekmektedir. Bu anlayışın özü şöyle dile getirilebilir: «Bağımsızlık değişebilse de, ulusal çıkarlar aynen kalır». Arap ülkelerindeki bazı çevreler bu görüşü: «Taraflardan biri, kendi çıkarlarını gerçekleştirirken, bunların diğer tarafın veya uluslararası topluluğun çıkarlarına uyup uymadığını göz önünde bulundurmaz» biçiminde özetlemektedirler.

Bu yaklaşımın ulusal çıkarlardaki sınıf farklarını gözönüne almadığını anlamak güç değildir. Bu nedenle en azgın gericiler bile ki (bunu Kıbrıs'ta görmek mümkündür) vatanın çıkarları için titreyen yurtseverler gibi görünmektedir. Ulusal çıkarlar, Arap ülkelerinde sosyalist doğrultuya taraftar olanlarla, uzlaşıcı veya kralcı çevreler tarafından başka başka anlaşılmaktadır. Bunlardan birincileri anti-emperyalizmi politikalarının temel taşı sayarken, diğerleri ulusal çıkarlarla uluslararası tekellerin çıkarlarını uzlaştırmaya çalışıyorlar. Başka bir deyişle birincilerle ikincilerin tutumları köklü sınıf farklarına dayanmakta, uluslararası alandaki sempati ve antipatileri objektif olarak koşullandırılmış bulunmaktadır. Bu duruma göre «pragmatizm» taraftarlarının uluslararası alanda, devletleri adına eylemde bulunan belirli ulusal ve sosyal güçlerin çıkarları arasındaki uyumayı veya uyumsuzluğu bir tesadüf sayan tezleri hiç te inandırıcı değildir.

Çağdaş dünyanın tüm tarihi uluslararası işbirliğinin, devletler arasındaki politik ilişkilerin, dünya ölçüsündeki sınıfsal bağımsızlığın belirli bir ilkesel temele dayandığını, belirli sosyal güçlerin çıkarlarını içerdiğini göstermektedir. Örneğin sosyalist ülkeler kapitalist memleketlerle olan ilişkilerini barış içinde yanyana yaşama temeline dayandırırken, gelişme halindeki ülkelerle olan bağlarına, uzun süreli sınıfsal amaçlarının birbirine yakın niteliklerinden ileri gelen derin bir anti-emperyalist içerik hakimdir. Bu nedenle devlet olarak sürdürdükleri işbirliği, Sovyet-Arap ve özellikle Sovyet-Mısır ilişkilerinde görüldüğü gibi, sosyal ilerlemeye büyük

katkılarında bulunmaktadır. Başkan Nasır'ın, Sovyetler Birliği ile bağılaşıklık ilişkileri kurarken, bunu geçici olarak ve konjonktür gereği yaptığı düşü- nülemez. Tam tersine, hayat şunu göstermiştir ki, iki devletin birbirine yaklaşmasının köklerini uzun süreli çıkar birliğı oluşturmuştur. Ulusal kurtuluş hareketinin bütün büyük militanlarının başlıca niteliğı politikalarını ardıcıl bir anti-emperyalizme ya da, sosyalist ülkelerle ilişkiler için sağlam ve dayanıklı bir temel oluşturan sosyal ilerleme savaşımına dayandırmaları olmuştur. Bu ilkelere bağılılık, karmaşık bunalımlar döneminde gerçekçi bir politika güdümesi olanağına sağlamaktadır.

Politikada gerçekliğe çok aykırı olan «pragmatikler»in mantık hatası sosyalist ve emperyalist devletler gruplarına karşı tutum gibi çözümleyici bir noktada düğümlenmektedir. Bunlar genel olarak sadece SSCB ile ABD'ni aynı kefeye koymakla yetinmeyerek, «süper devlet» dedikleri bu iki ülkeden uzak durulmasını, her ikisine de «eşit uzaklıkta» bulunulmasını salık vermektedirler. Netekim bloklar dışı devletlerin Kolombo toplantısında bazı ülkeler, gelişme halindeki ülkelerin sorunları etrafında gerçek tartışmalar yapılmasını önlemek için delegelere «süper devletlerin hegemonyacılığı» tezini benimsetmeyi denemişlerdir. Bu gibi ülkelerin sosyalist ülkelere karşı çıkmalarının emperyalizmden başka kimseye yarar sağlamadığını söylemek herhalde gereksizdir. «Eşit uzaklıkta» görüş mevzilerinde yer almak, objektif olarak, ulusal kurtuluş davasına zarar verir. Angola devrimine karşı böyle bir tutumun (ki kıtadaki bazı güçler bunu yurtseverlere dayatmak istemişlerdir) sonuçları ne olabilirdi? Herhalde bunu kestirmek güç olmasa gerek. Hepsinden tehlikelisi de, çoğu kez pragmatik bir doğrultu görünümünde, dış politikada ilerici ülkelerin gözden geçirilmesine gidilmesidir. Netekim Kıbrıs'taki sağcı çevreler Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin gevşetilmesi isteğıyle yetinmeyerek, memleketimiz için geleneksel olan bağılantısızlık politikasından vazgeçilmesi isteğıyle «Kıbrıs'ın tarih, coğrafya ve kültür bakımından Batı Avrupa'ya bağılı olduğunu, bu nedenle de Batı Avrupa ekonomik ve politik örgütleriyle sıkı bir işbirliğı kurulması gerektiğini kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Kıbrıs sorununun çözümüne gelince, gerici güçler bu işin NATO tarafından öne sürülen çerçeve ve koşullar içinde çözülmesinden yanadırlar ki, bu da adanın Türkiye ile Yunanistan arasında paylaşılmasından başka bir şey değildir.

Yakın-Doğuda zaman zaman Yakın-Doğu sorununun «başlıca anahtarlarının» Amerika'nın elinde bulunduğunu, dolayısıyla dış politikanın buna göre ayarlanması gerektiğini söyleyenlere rastlanmaktadır. Bu durumda şunu sormak gerekir: Arapların, yıllar yılı emperyalizmi ve İsrail'in saldırısını önlemek için çaba harcamaları, Filistinlilerin, çetin bir ulusal kurtuluş savaşında on binlerce kurban vermeleri neye yaramıştır? Sömürge halkları, bağımsızlığı kapılarını açan anahtarların efendilerinin ceplerinde olduğuna inansalardı, sömürgecilik sisteminin çökmesine tanık olabilir miydik? Bu çöküş elle tutulur bir gerçektir ve sosyalist dünya ile, ve

herşeyden önce Sovyetler Birliği'yle her alanda bağlaşıklık politikası güden Asya-Afrika halklarının bir başansıdır.

Bu yıl Kıbrıs işçi sınıfının partisi elli yıllık varlığını kutladı. Memleketimizdeki komünistler, kahramanca eylemlerinin bilânçosunu yaparken, şunu gururla söyleyebilirler ki, enternasyonalist ödevlerini yerine getirirken Ekim Devrimince yaratılan ve büyük bir sosyalist güç haline gelen ilk işçiköylü devletin, sosyalizm güçleriyle ulusal kurtuluş hareketi arasındaki bağlaşıklığın düşmanlarına karşı savaşında hiçbir çabayı esirgememiştir. SSCB tarihinin bütün aşamalarında, anti-sovyetizme karşı savaş yürütürken, bununla kendi ulusal kurtuluşumuzu, bağımsız, egemen, toprak bütünlüğüne dokunulmaz bir Kıbrıs devletin gelişmesi sürecini çabuklaştırdığımızın bilincindeydik. Çünkü Sovyetler Birliği'nin tüm düşmanlarının, yani sömürgecilerin, anti-komünistlerin ve gericilerin her zaman bizim de düşmanlarımız olduklarını biliyorduk. Bu anlayış, Kıbrıs'taki gericiliğin komünistlere karşı saldırılarında Sovyetler Birliği'ne karşı çeşitli ima ve iftiralara başvurduğu günümüzde de önemini korumaktadır. Kurtuluş hareketimizin deneylerinden açıkça anlaşılmalıdır ki, başta Sovyetler Birliği ile sosyalist ülkeler topluluğu olmak üzere, güçlü ve ardıcıl dostlarımız olmasaydı yurdumuz Kıbrıs çoktan bağımsız devlet olmaktan çıkardı.

Bir kez daha enternasyonalizm ve yurtseverlik üstüne

Veli Dursun

Türkiye Komünist Partisi

Son yıllarda uluslararası komünist ve işçi hareketinde, hızlı bir sosyal-politik gelişme çağında hem teoride hem de pratikte ulusal ile enternasyonal'in, enternasyonalizmle yurtseverliğin nasıl kaynaştırılabileceği konusu etrafında canlı bir tartışma yürütülmektedir. (1) Biz bu yazımızda, sorunun incelenmesi bakımından önem taşıyan bazı çıkış tezlerini bir kez daha gözden geçirmek istiyoruz.

Ulusal çıkarların dünya devrim hareketinin en geniş amaçlarıyla birleştirilmesi sorunu daha uluslararası işçi sınıfı hareketinin doğuşu sırasında ön plâna geçmiştir. Böyle olsa da, bu sorun her tarihsel dönemde başka başka biçimlerde çözülmüştür. Dünyadaki genel duruma, uluslararası işçi sınıfının ve öncü komünistlerin işçi sınıfının ulusal müfrezelerini etkileme ölçüsüne bağlı olarak, bu müfrezeler arasındaki enternasyonal işbirliğinin, çalışmaların düzenleştirilmesinin, bunların yönetilmesinin sağlandığı örgütlenme ve diğer biçimleri durmadan değişmiştir. Bunu daha I. Enternasyonal'in tarihinde görmek mümkündür. Bu örgüt tarihsel ödevini tamamladıktan ve uluslararası proletaryanın sosyalizm uğrunda savaşımının temelini attıktan sonra, V. İ. Lenin'in belirttiği gibi «işçi hareketinin dünyanın tüm ülkelerinde ölçsüz derecede büyümesi . . . alabildiğine genişlemesi, ayrı ayrı devletler temeli üzerinde yığınsal sosyalist partiler yaratılması» (2) dolayısıyla yerini yeni tipten bir birliğe vermeliydi. Yeni tarihsel koşullar için ulusal ile enternasyonal'in II. Enternasyonalce birleştirilmesi gerekiyordu ki, gerçek Marksist devrimciler bu yönde ardıcıl çabalar harcadılar. Bu örgütün daha sonraları iflâs etmesi, Lenin'in işaret ettiği gibi, sosyal-şovenizmin enternasyonalizmin yerini almasının sonucudur.

Oktobr Devrimi'nin etkusu aynı zamanda, ele aldığımız problemin çözümüne Marksist-Leninist savaşımın etkusu, enternasyonalizmin gelişmesine yeni bir aşama olmuştur.

Bolşevikler Rusya'da proletarya diktatörlüğü devletini kurdukları zaman,

(1) Bu konuyla ilgili «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde birçok yazı yayınlanmıştır. Bunlar arasında H. Bağdaş'ın «Dünya politikası ve komünistlerin ulusal savaşımı», Fürnberg ile M. Doig'in «Komünistlerin yurtseverliği ve enternasyonalizm» üstüne söyleşi v.b. yazılar bulunmaktadır. Bak: «Barış ve Sosyalizm Problemleri», s. 10, 1975; s. 1, 1976.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 26, s. 50.

uluslararası proletarya dayanışmasına gereksinme duyuyorlardı. Diğer ülkelerdeki işçiler bunu anladıklarından, anti-bolşevik histeriye karşı, Sovyet Rusya ile dayanışma hareketi hızla gelişti. İlerici proleterler kendilerini anti-sovyet propaganda dalgalarına kaptıran sallantılı kimselerin ve bazı proleter olmayan zümrelerin kendileriyle birleşmeye cesaret edemiyeciklerine önem vermiyorlardı.

Örgütlenmiş işçi sınıfı Rusya'da erki ele alınca, tarihte ilk defa olarak, geçmişte eşi görülmemiş ölçülerde, proletaryanın diğer ulusal müfrezelerine, tüm ezilenlere karşı sınıfsal ödevlerini yerine getirmeye koyuldu. Bu enternasyonalizm politikasının «yayıma» ile, kendi iradesini diğer partilere dayatma ile hiçbir ilgisi yoktu. Şunu unutmamak gerek ki, tam bu dönemde Komintern çerçevesinde komünist hareketin ulusal müfrezelerinin girişimlerinin en yüksek ölçüde artırılması, bunların kendi ülkelerindeki sınıf savaşımının yazgısı karşısındaki sorumluluklarını yükseltilmesi doğrultusu benimsendi.

1920 yılında kurulan ve diğer yurtsever güçlerle birlikte ülkenin bağımsızlığından yana olan, burjuva-çiftlik beyi çevrelerinin ulusal çıkarlara aykırı politikasına karşı koyan, Türkiye'deki halkların kardeşliği uğrunda savaşan Türkiye Komünist Partisi aynı doğrultuyu uygulamaktaydı. Türk devrimcileri komünist olduktan sonra «dünya proletarya ailesinin örgütlü müfrezesi» oldukları bilincine vardılar. Onlar için bu aile Komintern idi ve TKP'nin bu örgütteki temsilcileri, hareketimizin diğer ulusal müfrezeleriyle işbirliği halinde, ideolojik ve politik bakımdan çelikleşiyorlardı.

Komünistlerin çeşitli ulusal savaşım alanlarındaki rollerinin ne ölçüde büyüdüğü İkinci Dünya Savaşı döneminde ortaya çıkmıştır. Avrupa'da anti-faşist direnişin baş örgütçüsü ve yönetici gücü olan komünistler, Güney-Doğu Asya'da Japon militarizmine karşı en ardıcıl savaşçılar ününü haklı olarak kazanmışlardır. Yönetici çevrelerin, resmen «tarafsızlık» ilân ettikleri halde, Almanya'ya yönelik olmalarına karşı, Türkiye'de de faşizm taraftarlarına karşı en aktif savaşı yürüten komünistler, hükümetin Sovyetler Birliği'yle ilişkilerde dürüst bir tarafsızlık uygulamasını istemişler, Türkiye'nin Hitlercilere karşı kurulan bağlaşıklıkta yerini alması için ısrar etmişlerdir.

Dünya ölçüsündeki anti-faşist savaş, komünist partileri arasındaki enternasyonalist işbirliğinde yeni bir aşamayı oluşturmuştur. O yıllarda verilen savaşlarda komünist partilerinden birçokları daha güçlü, daha etkili hale gelmişlerdir. Aralarındaki enternasyonalist işbirliği daha ağır basmaya, ilkelerinin canlılığını kanıtlamaya başlamıştır.

Böylelikle uluslararası işçi hareketi tarihi, enternasyonalist ve ulusal amaç ve ödevlerin birleştirilmesinin diyalektik bir süreç olduğunu ve bu süreç içinde birleşip kaynaşmanın durmadan geliştiğini ve yeni biçimler aldığını kanıtlamaktadır. Günümüzde bunların en önemlileri komünist ve

İşçi partilerinin uluslararası ve bölgelerarası danışma toplantıdır. Kardeş partiler arasında ikili görüşmeler de eskiden görülmemiş ölçüler almıştır.

Son aylarda, özellikle sosyalist ülkeler komünist partilerinin kongreleri dolayısıyla, burjuva basını çağdaş komünist hareketin bazı ilkesel tezleri etrafında büyük gürültüler koparmış, bu arada proletarya enternasyonalizminin etkinliği üzerinde şüpheler uyandırma işini başa almıştır. Burjuva basını «eski» enternasyonalizmin günümüz koşullarına aykırı olduğunu ve yerini sınıf savaşımının genel, uluslararası alandan fazla bölgesel ve ulusal olanı gözönünde bulunduracak bir «yeni» enternasyonalizme bıraktığını iddia etmektedir.

Şu veya bu komünist partisinin tutumundaki en küçük nüansları alabil-diğine şişirmekten geri kalmayan sınıf düşmanlarının, devrimcilerin temel ilkesine bu kadar ilgi göstermeleri rastgele midir? Elbette ki değil. Bütün propaganda çıkışlarının ardında, emekçilerin elinden, etkinliği tarihçe saptanmış güçlü bir silâhi almak arzusu gizlidir. Aslında sınıf düşmanları açık bir kapıyı zorlamaktadırlar, çünkü «eski» enternasyonalizm işçi sınıfının ulusal amaçlarına, çeşitli ülkelerdeki proletarya partilerinin eşit haklılığına ve bağımsızlığına nerede sırt çevirmişti? Tam tersine, bütün bunların önemini, Marks da, Lenin de defalarca belirtmişler, fakat aynı zamanda dar milliyetçilik kabuğuna kapanmaya karşı uyarılarda bulunarak, işçi sınıfının şu veya bu müfrezesinin proletaryanın dünya çapındaki savaşımından yalıtılmasının ulusal çıkarlar bakımından ne kadar zararlı olduğunu da kanıtlamışlardır.

Örneğin, 1974 yılının yaz aylarındaki Kıbrıs olayları sırasında bizim enternasyonalizmden vazgeçerek Ada'ya yapılan Türk çıkarmasını kutlayan milliyetçi ve şovenist güçlerle birlik olmamız, ya da prensipsiz bir konumda yer almamız ne demek olurdu? Fakat biz, enternasyonalistler olarak o çetin günlerde Kıbrıs halkının yanında yer aldık. Ve TKP, derhal «Orduya Çağrı» başlıklı bir belge yayınlayarak, «Yurtsever subaylar, erler! Amerikan emperyalizminin, NATO'nun harp ve kışkırtma plânları uğrunda Kıbrıs'ta kan dökmeyin! Mehmetçik memfekte dön!» diye seslenmiştir.

Türkiye komünistleri, devrimci sınıf savaşlarında utku koşullarının sadece ulusal, hatta bölgesel çapta yaratılamıyacağı, dünya işçi sınıfının desteklenmesinde enternasyonalist savaşın özel bir önem taşıdığı görüşünü ardıcıl olarak desteklemektedirler. Bunu birkaç örnekle göstermeye çalışalım.

Batı ülkelerindeki işçi sınıfının enternasyonalist tutumu, daha önce belirtildiği gibi, Rusya'da Ekim Devrimi'nin etkisinde önemli bir rol oynamış, uluslararası çapta tanınmasına büyük yardımı olmuştur. Uluslararası işçi sınıfı Sovyetler Birliği'nin daha sonraki gelişmesine ve diğer sosyalist ülkelerin başarılarına da önemli katkılarda bulunmuştur. Örneğin, günü-

müzde sosyalist topluluğun Avrupa kıtasındaki barış taarruzu, kapitalist ülkelerdeki ilerici güçlerin ve özellikle komünistlerin barış ve yumuşama uğrındaki savaşımı sayesinde büyük başarılar kaydetmiştir.

Acaba kapitalist ülkelerdeki geniş halk yığınlarını, barış ve yumuşama bilgileri etrafında seferber etmeden, yumuşamanın dönüşsüz bir süreç haline getirilmesi, politik ve askeri alanlarda gerçekleştirilmesi mümkün olabilir mi? Günümüzde yumuşama uğrındaki savaşım uluslararası ölçüler almıştır. Bu açıdan 1 Mart 1976'da Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri L. I. Brejnev ile İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Berlinguer'in Moskova'da yaptıkları görüşmede barış içinde yanyana yaşamayı, politik ve askersel alanlarda yumuşamayı, bütün Avrupa ve tüm dünya ülkeleri arasındaki çok yanlı işbirliğini gerçekleştirmek için komünist ve işçi partilerinin, ulusal kurtuluş hareketlerinin ve tüm demokratik ve barışçı güçlerin girişimlerini geliştirmenin önemi üzerinde durmaları özel bir anlam taşımaktadır. Görüşmelerde taraflar iki partinin kardeşçe dostluk ve birbirinin bağımsızlıklarına saygı temelinde, enternasyonalist işbirliğini geliştirme hususundaki azim ve iradelerini dile getirmişlerdir. (3)

Diğer bir örnek anti-sovyetizme karşı savaşımdır. Bu savaşım özel bir önem taşımaktadır. Çünkü yeryüzündeki milyonlarca insanın bilincinde sosyalist toplumun tüm toplumsal düzenlerden en ilerici, en hümanist, en adaletli ve en demokratik olduğu gerçeğinin yer etmesi uğrunda dünya ölçüsünde verilen ideolojik ve politik savaşımın bir parçasıdır. Sosyalist ülkelerin ve her şeyden önce Sovyetler Birliği'nin uluslararası alandaki saygınlığı, sosyalizmin dünyadaki gelişmelerde en ağır basan faktör haline gelmesi, sadece sosyalist ülkeler topluluğunu oluşturan halkların devrimci-dönüştürücü eylemlerinin sonucu değildir. Her ne kadar bu hakların oynadığı rolün çözümleyici olduğu herkesçe biliniyorsa da, bu, aynı zamanda her tür anti-sovyet propagandacıların yaydıkları yalanların içyüzünü yıllar boyunca ortaya koyan ve Sovyetler Birliği'yle dayanışmayı başlıca enternasyonalist görev sayan kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerdeki komünist partilerinin de bir utkusudur. Bu, 1917 yılında Rusya'da elde edilen özgürlükleri bugün de tüm burjuva özgürlüklerinden üstün sayan, reel sosyalizmde en değerli emellerinin simgeleştğini gören ilerici işçi sınıfının iradesinin meyvasıdır. Bundan dolayı çağdaş anti-sovyetizm, politik ve ideolojik açılardan, gerek kapitalist, gerekse gelişmekte olan ülkelerde işçi sınıfına da yöneliktir ve bu sınıfın öncüsü olan komünist partilerinin temelini yıkmaya çalışmaktadır.

Türkiye komünistleri bunu bildikleri için anti-sovyetizme karşı amansız bir savaşım yürütmektedirler. Böylece biz sadece enternasyonalizm görevimizi yerine getirmekle kalmıyoruz. Biz aynı zamanda, Sovyet halkının tarihsel başarılarını propaganda etmek ve SSCB'nde ulusal sorunla toprak

(3) Bak: «Pravda» gazetesi, 2 Mart 1976.

sorununun çözüldüğünü anlatmakla Türkiye emekçilerinin ulusal bilincinde, başka halklara karşı dostluk ve kardeşlik duyguları da dahil, ilerici idelerin oluşmasına, yabancı düşmanlığı zehrinin yokedilmesine de yardım ediyoruz.

Sonuncu olarak, ulusal kurtuluş devriminin sosyalist devrime dönüşmesi gibi, ulusal kurtuluş hareketi alanında gitgide genişlemekte olan bir süreci ele alalım. Acaba bunu, uluslararası işçi sınıfının ve onun eseri olan dünya çapındaki sosyalist sistemin Asya ve Afrika ülkelerindeki ilerici devrimcilere yaptıkları yardımın ve gösterdikleri dayanışmanın dışında düşünebilir miyiz? Hiç şüphesiz ki, düşünemeyiz. Çin-Hindi ve Afrika'daki eski Portekiz sömürgeleri halklarının elde ettikleri tarihsel utkular bunun en parlak kanıtlarıdır.

Bu örnekler neyi gösterir? Her şeyden önce, proletarya enternasyonalizminin, ulusal işçi sınıfıyla onun öncü kolunun ilerici amaçlarını belirleyerek eninde sonunda tüm uluslararası işçi hareketinin, bütün baskı altındaki insanların daha geniş ve uzun süreli ödevlerinin çözümüne hizmet eden çıkarların taşıyıcısı olmadaki olağanüstü yeteneğini gösterir.

Kanımızca ulusal ile enternasyonal'in organik olarak kaynaşmasının parlak bir örneği sosyalist topluluğun proletarya enternasyonalizmine dayanan iç ve dış politikasıdır. Sosyalist enternasyonalizm komünist partilerinin iktidarda bulunduğu sosyalist ülkelerin ve ulusların karşılıklı ilişkilerinde temel ilkeleri yansıtmaktadır. Ama sosyalist enternasyonalizmi proletarya enternasyonalizminin herhangi bir değişik biçimi gibi göstermek kanımızca doğru değildir. Böyle bir karşılaştırma yapılmca yeni olgunun içeriği değiştirilmekte, işçi sınıfının ancak yönetici sınıf olduğu sosyalizmde enternasyonal ödevini en iyi biçimde yerine getirebildiği gerçeği unutulmaktadır. İktidardaki komünist partilerde görülen derin sınıfsal dayanışma bundan ileri gelmektedir. L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi: «Sosyalist enternasyonalizm, sosyalizmin sadece kendi ülkemizde değil, bütün dünyadaki yazgısına karşı duyulan yüksek sorumluluktur. Bu, her ülkenin ulusal ve tarihsel gelişmesinin özelliklerine gösterileren derin saygı ve en geniş ölçüde karşılıklı destekleme azmidir. Bu, sosyalist ülkelerin, halkların kurtuluş savaşlarını, anti-empyalist savaşlarını desteklemede dünya ölçüsündeki devrim sürecinde oynadıkları tarihsel rolün tamamiyle anlaşılması demektir.»⁽⁴⁾

Sonuç olarak şunu belirtmeliyiz ki, devrimci savaşıma işçi sınıfının yeni yeni müfrezelerinin ve kuşaklarının katıldıkları günümüzde, onlara uluslararası devrimci savaşımın başlıca faktörlerinin gösterilmesi gereklidir. Bunun her ülke, bölge ve dünya çapında yürütülen sınıf savaşımalarının başarısına büyük ölçüde yardımı olacaktır.

(4) L. İ. Brejnev, «Lenin'in yolundan», c. 2. Moskova, 1970, s. 424.

Vatan Cephesi nasıl doğdu

Tsola Dragoyçeva

Bulgaristan Komünist Partisi MK Politbüro üyesi

Bulgaristan komünistleri, bütün emekçiler, ama özellikle bizler, BKP'nin daha yaşlı militanları, yakında Bulgaristan için kurtarıcı bir çözüm yolu olan Vatan Cephesi'nin 35. yıldönümünü büyük bir heyecanla kutlayacağız. Olaylarla dolu yüzyılımızda Bulgaristan'ın devrimci tarihinde nice parlak olaylar vardır, fakat İkinci Dünya Savaşı çetin yıllarında derin bir gizlilik koşulları içinde Vatan Cephesi'nin doğmuş olması en kayda değer olaylardan biridir . . . Benim adım, olayların akışı gereği olarak, yalnız Vatan Cephesi'nin oluşma ve kökleşmesiyle değil, aynı zamanda örgütün, hem gizlilik döneminde, hem de 9 Eylül 1944 halk utkusundan sonraki politik eylemiyle doğrudan doğruya bağlı olduğu için, şimdi Vatan Cephesinin doğuşu olayını böylece nitelemekte belki ileri gittiğimi düşünenler olabilir. Ne var ki, derin sosyal süreçlerle organik biçimde bağlı bir olay sözkonusu olduğu için, bir yandan da halkçı ve demokratik güçlerin birliğinin sağlanması şimdi de birkaç on yıl önceki gibi birincil önemli, ertelenmez ve güncel bir sorun olmaya devam ettiği için, bu kuşkunun çabucak dağılacığını ümit ediyorum.

Zaten sorun böylesine önemli, ertelenmez ve güncel olduğu için, Bulgaristan Halk Cephesi'nin kurulmasına ve yerleşmesine ilişkin anılarımı ve düşüncelerimi paylaşmak istiyorum. Bulgaristan politik yaşamının çok spesifik özellik ve koşulları, Bulgaristan emekçi halkının özlem ve amaçlarına uygunluğu gözetilerek Bulgaristan ortamında kurulmuş olsa da, Vatan Cephesi, kuşkusuz, genel kapsamlı işaretler de içeriyor, gelişmesinde her yerde geçerli çizgiler de taşıyor.

«Hristo Botev» illegal radyo istasyonu 17 Temmuz 1942'de Vatan Cephesi'nin kuruluşunu ve programını ilân etti. Bu iyice kızışmış olan Bulgar politik yaşamı içinde olağanüstü önemli bir olaydı.

Hemen şunu belirtelim ki, 1942 yazı, yalnız dünya anti-hitler koalisyonu güçleri ve öncelikle Sovyet ülkesi için alabildiğine ağır olmakla kalmıyordu; o aylar Bulgar komünistleri, anti-faşistleri için de kanlı olaylarla doluydu. Parti yönetiminin çağrısına uyarak daha 22 Haziran 1941'den hemen sonra kesin bir silâhlı savaşıma geçen Bulgar komünistleri kat kat üstün silâhlı ve örgütlü bir düşmanla çarpışıyorlardı ve bu eşitsiz durum birçok kurban verilmesine yol açıyordu. Faşist polis, alevlenip giden anti-faşist yangını bastırma çabasıyla, tam da 1942 baharında ve yazında birçok seçkin parti yöneticisini ve direniş hareketi komutanlarını kurşuna dizmişti.

Ve âdeta bu azgın düşman baskısına cevap olarak, Bulgaristan'ın yaşamakta olduğu karanlık gecede, kurşun seslerini de bastırarak, Vatan Cephesi yıldızı doğdu. Bu yılmaz bir cesaret ve yiğitlik belirtisiydi. Gerçek özgürlük, demokrasi ve ulusal bağımsızlık uğrunda Bulgaristan'ın faşist boyunduruğundan kurtarılması amacıyla bütün sağlam ulusal, yurtsever ve demokratik güçlerin birleşme örgütü olarak Vatan Cephesinin kuruluşu, derin özlüğüyle, Komintern Genel Sekreteri ve partimizin önderi olan Georgi Dimitrov'un yüksek politik olgunluk, bilgelik ve öngörürlüğünün ortaya çıkmasıydı.

Ve «Hristo Botev» radyo istasyonunun çağrısından sonraki sayılı günlerde, BKP gizli Merkez Komitesi ivediyle toplandı ve ölüm tehlikesini hiçe sayarak (hepimiz ömür boyu hapis veya ölüm cezasına çarptırılmıştık), somut olarak Vatan Cephesi'ni kurma işine girişilmesini kararlaştırdı. Politbüro, bu sorunun pratik çözümünü doğrudan doğruya izlemek ve gerçekleştirmekle beni görevlendirdi (o zaman Politbüro üyesi ve MK Sekreteriydim). Aynı toplantıda, Merkez Komitesine bağlı olarak bir Vatan Cephesi özel komisyonu kurulmasına, bu komisyonun bu tür çalışmada yıllar yılı deneyi olan bilgili ve seçkin parti militanlarından oluşturulmasına karar verdik. On gün geçmeden, komisyon, azgın polislin gözünden güçlülük gizlenerek, Vitoşa'nın ıssız bir köşesinde toplandı. Böylece, Vatan Cephesinin pratik olarak kurulmasına başlandı . . .

BKP Merkez Komitesi, Vatan Cephesinin tüm program metnini MK organı «Rabotniçesko Delo» gazetesinde derhal yayımladı. Vatan Cephesi Programı, geniş ölçüde politik yankılar uyandırdı ve faşist olmayan bütün politik, ekonomik ve kültürel çevrelere partinin daha büyük ölçüde yaklaşmasına olanak verdi.

Burada birkaç sözle Vatan Cephesinin kurulmasına geçilmezden önceki durumu belirtmemiz gerekiyor. Zira böylesine büyük bir politik dâvanın kupkuru bir alanda kök salıp filizlenemeyeceği söz götürmez.

Vatan Cephesinin kurulması, BKP'nin Marksist-Leninist fikirleri iyice benimsemesinin bir sonucu, dünya devrimci hareketinin ve özellikle SBKP'nin deneyinin Bulgaristan'ın somut politik yaşamına yaratımla uygulanmasının eseri idi. Bununla birlikte, Vatan Cephesinin doğuşu ve oluşması, Georgi Dimitrov'un deyimiyile, «halkımızın kendi tarihsel yolundan çilesini çekerek başlıbaşına çıkardığı sonuç»tu. Bunun kökleri, BKP'nin, Bulgaristan Halk Çifçi Birliği'nin (BHÇB) ve diğer demokratik örgütlerin, 1918 Asker Ayaklanması ve özellikle faşist güçlerin bir darbe yaparak memleket idaresine el koydukları 1923 kanlı yenilgilerinden çıkardıkları derslerle bağlıdır. O zaman dârbe muvaffak oldu, çünkü emekçilerin iki ana demokratik partisi (BKP ve BHÇB) arasında birlik yoktu.

Bulgaristan halkı için çok feci olan o günlerde BKP maneviyatını yitir-

medi. Parti, Komünist Enternasyonalî Yürütme Komitesinin eleştirisini dikkate aldı ve işlenen hataları olduğu gibi ortaya koyabildi. Partinin bolşevikleşmesinde önemli bir rol oynayan şanlı 1923 anti-faşist Eylül Ayaklanması'nı cesaretle hazırladı ve yürüttü. Komünistler ve BHÇB üyeleri ilk defa olarak politik savaşım eylembirliği yapabildiler. Emekçiler Tekcephe'sinin temelini atabildiler.

Eylül Ayaklanması bizim devrim hareketi tarihimizde bir dönüm noktası oldu. BKP bu ayaklanmadan, bütün anti-faşist ve ilerici güçlerin birlik olmaları gerektiği, bu birlik olmadan utkuya ulaşamayacağı gibi büyük bir ders çıkardı.

Ayaklanmadan sonra, yirmi yıl boyunca, BKP aynı savaşım bayrağı altında emekçileri sımsıkı birleştirme devrimci deneyini zenginleştirdi ve bir hayli genişletti. Şunu da belirtmeliyim ki, bizim deneyimiz de, Marksizm-Leninizmden sol sapmaların (reel durumu dikkate almadan devrimci savaşımı zorlama (1924–1925 aşırı sol sapması) ve solcu sekterlik (1929–1934) gibi durumları kastediyorum) partinin geniş halk yığınlarından izole olmasına yol açtığını, devrimci güçlerin yenilgilerini peşinen belirlediğini gösterdi. Pratik, bizi, sağcı oportünizmin de devrimci savaşım için aynı derecede zararlı olduğuna inandırdı.

Komünist Enternasyonalî VII. Kongresi kararlarının ve özellikle Georgi Dimitrov'un «Faşizmin taarruzu ve faşizme karşı işçi sınıfının birliği için savaşımında Komünist Enternasyonalî'nin rolü» başlıklı raporunun BKP için çok büyük bir rol oynadığını da belirtmeliyim. Ben bu Yedinci Kongre'ye katılan mutlulardan biriyim: işçi sınıfının ve bütün emekçilerin orada tanık olduğum uluslararası dayanışmasını, ateşli yurtseverlik ile proletarya enternasyonalizminin bölünmezlik ve bütünlüğünü ömrünce unutmuyacağım. G. Dimitrov'un o zaman temellendirdiği halkçı anti-faşist tekcephe politikası, halk cephesi hükümeti belgisi, uluslararası komünist hareketinde Leninci siyaset hattının özü oldu. Bu politika ve belge bugün de olanca gücüyle yürürlüktedir.

İkinci Dünya Savaşı boyunca kahramanlıklarla dolu ağır anti-faşist savaşım yılları BKP için çetin bir Marksist-Leninist olgunluk yoklaması, ardıcıl enternasyonalizm ve halk güçlerini birleştirme yeteneği yoklaması oldu. Dogmatizm ve sekterliği suçlayan partimiz, faşizme ve savaşa karşı genel halk cephesinde bütün demokratik ve ilerici güçleri birleştirmek için büyük bir savaşım yürüttü.

Parti, sendikalar yoluyla, okuma evleri, çeşitli kooperatifler, popüler bankalar ve benzeri kurumlar aracılığıyla yığınlara iniyordu, kralcı-faşizme ve emperyalizme karşı bir Halk Cephesi kurulması için büyük bir çaba gösteriyordu. Parlâmentoyu sınıfsal çatışmaları çözüme kavuşturmanın ana sahnesi saymadan, belediye, il, parlâmento seçimlerinin hazırlanmasında

ve yapılmasında diğer ilerici politik örgütlerle ve öncelikle Bulgaristan Halk Çıfçı Birliği'yle işbirliği olanağı arama yollarını da buluyordu.

BKP'nin bu dönemdeki strateji ve taktiği, bir yandan kendi yurtseverliğine, memleketi Hitler Almanyasıyla ölümcül bağlaşmanın götürmekte olduğu yeni ulusal felâketten kurtarma çabasına, bir yandan da ateşli ve değişmez enternasyonalizme, ilk sosyalist devlet olan SSCB'ni savunma çabasına dayanıyordu. Parti faşizme ve savaşa karşı, Sovyetler Birliği'yle dostluk ve dayanışma için savaşım yolunda Halk Cephesi bayrağını dalgalandırdı. Sovyetler Birliği, emperyalist savaşın açılması çabalarına karşı ardıcıl bir savaşım yürütüyordu. BKP, 1940'ın sonunda ve 1941 yılı başında, *Sovyet hükümetinin iki memleket arasında dostluk ve yardımlaşma antlaşması imzalanması önerisinin kabulü için geniş bir halk hareketi örgütlemeyi başarabildi.* Bütün Halk Cephesi kapsamındaki bu etkin aksiyona, komünistlerden başka, yđınla ilerici güçler, her şeyden önce BHÇB'nin, faşist olmıyan diğer parti ve örgütlerin sağlam güçleri aktif olarak katıldılar.

Küçük ve büyük herkesin «Evet, biz 'Sovyetler Birliği'yle dostluktan yanayız, ona karşı yürümeye kalkışmayın!» dediği bu bütün halk kapsamındaki aksiyon bir referandum rolü oynadı (300 bin imza toplanmıştı), Bulgaristan'da sosyalist devrimin üstün gelmesi bakımından büyük bir önemi vardı. Bundan ötürü, örgütliyenlerin ve katılanların belleğinde yaşıyor ve sonrasız olarak da yaşıyacaktır.

Bütün halkın SSCB'yle dostluk paktı imzalanmasını kesinlikle istemesine karşın, iktidardaki kralcı-faşist zümre, 1941 Martında Bulgaristan'ı Hitlerci faşist emperyalist blokun arabasına bağlamaktan çekinmedi. Bu nedenle, memlekette devrimci hareket, Bulgaristan'ı Hitlerci bloktan ayırmak, ulusal bağımsızlığı ve demokratik gelişme koşullarını sağlamak gibi dolaysız bir ödevle karşı karşıya geldi. Bu sorun ancak kralcı-faşist diktatörlüğün zor kullanımla yıkılması ve demokratik halk egemenliğinin kurulmasıyla çözülebilirdi. Bunun, Komünist Partisinin başlıca amacını, yani sosyalist devrimi gerçekleştirme bakımından da kesin bir önemi vardı.

Bu ödevi yerine getirme savaşımında, parti yönetimi, Leninçi görüşü, yani sınıfın öncüsünün kendi başına utkuya ulaşamayacağı, bu utku için geniş halk yđınlarının devrimci eylemine gereksinme olduğu, bunların savaşıma götürülmesi için de güncel ve herkesçe anlaşılır belgeler ileri sürülmesi gerektiği görüşünü çıkış noktası yapıyordu. O fırtınalı, alabildiğine gergin ve ağır savaşım yıllarında, BKP'nin, halk yđınlarını savaşa ve faşizme karşı örgütlü biçimde savaşıma götürürebilmek üzere en uygun ve yđınlarca anlaşılır belgi ve savaşım biçimleri bulabilmesi çok önemliydi. Stratejiye değgin sorunların görüşülmesinde, bizler, Merkez Komitesi üyelerinin çoğunluğu, silâhlı savaşımın halkçı, demokratik iktidar belgisi altında yürütülmesi gerektiğini düşünüyorduk. Georgi Dimitrov'un bize tel-

grafla bildirdiği görüşü de böyleydi. G. Dimitrov, partinin yurtsever ve anti-faşist ulus güçlerini *ancak yurdun ulusal çıkarlarını savunma*, Hitler-cilerle ölümcül bağlaşmadan kesinlikle vazgeçme, halkı demokratik özgürlüklere kavuşturma belgisi altında birleştirmeye muvaffak 'olabileceğini' özellikle belirtiyordu. Aynı telgrafta, bazı yoldaşlarımızın önerdiği sosyalist belgileri de vakitsiz bularak kesinlikle reddediyordu . . . Böylece, kralcı-faşist güçlere karşı çetin ve amansız bir savaşımı, bu savaşımı genişletme ve geliştirme yolları arama çabalarıyla bir yıldan sonra, 1942 yazında, Vatan Cephesi'nin kurulması fikri olgunlaştı ve programı açıklandı.

Şimdi kısaca programın özüne değinelim. Program memleketin politik yaştantisındaki yeni olguyu karakterize ediyor. İleri sürdüğü istekler, Bulgaristan'ın dış politikasında köklü bir değişim yapılmasını, Hitler Almanyasıyla bağlaşmanın bozulmasını ve diğer Balkan halklarıyla anlaşmalar yoluyla, Bulgaristan'ın Sovyetler Birliği'yle ve bütün özgürlüksever ülkelerle sıkı işbirliği yoluyla memleketin bağımsızlığının ve Bulgar halkının ulusal çıkarlarının sağlanmasını öngörüyordu.

Program aynı zamanda şehir ve köy emekçilerinin dolaysız çıkarlarının savunulmasını, Bulgaristan'ın Hitler Almanyası tarafından ekonomik baskıdan soyulmasına son verilmesini, memleketin ekonomik gelişmesi için gerekli koşulların yaratılmasını, insanlara iş ve geçim vb. sağlanmasını öngörüyordu.

Program, memleketin ilerici güçlerine, kendilerini kralcı-faşist diktatörlüğü yıkmak ve halkın destek ve iradesine dayanarak Bulgaristan'ın özgürlüğü, bağımsızlığı ve kalkınması için gerekli anayasal ve maddesel güvenceleri yaratabilecek olan gerçek ulusal hükümeti kurmak için savaşıma yöneltten ateşli bir çağrını da içeriyordu.

Görüldüğü gibi, illegal Vatan Cephesi'nin ilk programında sosyalist dönüşüm belgileri yoktu. Bu ihtiyatlı, öngörülü, politik, gerçekçi bir tutumun ifadesiydi. O zaman parti yönetimi sosyalist ödevler de belirlemiş ve ileri sürmüş olsaydı, bu herhalde yığınların geniş bir ulusal anti-faşist yurtsever cepheye birleştirilmesine engel olurdu.

Ne var ki, savaş yılları içinde, komünistler elbette ki devrimci işçi hareketinin ana stratejik amacını da perspektif olarak gözönünde bulunduyorlardı. Biz, demokratik sorunları çözmenin komünistleri sosyalizm uğruna savaşımdan uzaklaştırmadığına, üstelik köklü devrimci dönüşümler yapılması, sosyalist devrimin üstün gelmesi için gerekli koşulları yarattığına ilişkin Leninci görüşten hareket ediyorduk.

Doğal olarak, Vatan Cephesinin pratik olarak kurulmasında birçok ve alabildiğine çeşitli güçlüklerle karşılaşıldı. Bunda anlaşılmayacak birşey yoktur. Her şeyden önce, kralcı-faşist rejimin memlekette yarattığı kanlı baskı, kovuşturmalar ve yığınsal terör durumuna son verilmesi gerekiyor-

du. Vatan Cephesi militanları ve komitelerinin her adımı faşist polist tarafından en ağır biçimde vuruluyor, önleniyordu. Militanları tutuklanıyor, zindanlara atılıyor, ölüm cezalarına çarptırılıyor, toplama kamplarına gönderiliyordu. Resmi iktidar, komünist, Çiftçi Partisi üyesi veya Vatan Cephesi üyesi ayrımı yapmıyordu; düşman herkese karşı aynı derecede amansız ve kıyııcıydı . . . Bu elbette bizim için çok çetin sınavdı. Ama karakteri daha başka, belki kanlı çatışmalara yol açmıyan, bu nedenle de alabildiğine sabırlı, birçok bağlaşıklarımızın ikircimlerini yenebilmek için de gayet ölçülü hareket etmemizi gerektiren güçlükler de vardı.

Vatan Cephesinin ve gizli örgütler olarak yerel komitelerinin kurulmasında, legal burjuva muhalefetinin bazı elemanlarının içtenliksiz ve ikiyüzlü tutumları büyük bir güçlük yaratıyordu. Öteden beri, halktan kaçan, kenarda duran ve dar sınıfsal veya kişisel hedefler güdenlerin hepsi, tarihten herhalde hiçbir ibret dersi almamışlardı ve sadece kendi İngiliz-Amerikan koruyucularına bel bağlayarak, hep eski anti-sovyetik ve anti-komünist mevzilerinde yer alıyorlardı. Bunların kralcılığına karşı «savaşım», burjuva parlamentarizminin canlandırılması yönlü pısırık konuşma ve dileklerden öte geçmiyordu. Kaldı ki, satılık kralcı-faşist rejimden çok, Komünist Partisinin önderlik ettiği anti-faşist hareketten korkuyorlardı.

Legal burjuva muhalefetinin bütün içtensizlik, ikiyüzlülük ve açık anti-komünizmine karşı, bizler, BKP yöneticileri, tükenmez bir sabır gösterdik. Hiçbir hayalciliğe kapılmadan, kendileriyle teması kesmedik. Saklı buluşma ve konuşmalarımızda, olayları değerlendirirken gerçekçi olmak gerektiğine dikkatlerini çekmeye çalışıyor, dar parti çıkarları gözetmenin memleketin kralcı-faşistlerce sürüklendiği ulusal felaketten kurtarılması uğrunda eylem birliği yapılmasına yardım etmediğini açıklıyorduk. Bizim bu VC kurma politik hattımız, sürekli olsa bile, savaşımın çeşitli aşamalarında değişik nüanslar gösteriyordu. Bazan burjuva muhalefetinin kralcı-faşist rejimle objektif uzlaşmasını doğrudan doğruya açığa vurduğumuz durumlar vardı. Parti basını sayfalarında, hemen hemen her sayıda, faşist olmayan burjuva partileri liderlerini ajite etmeye, ikna etmeye çalıştığımız, ya da VC konusundaki tutumlarını açığa vurduğumuz yazılar çıkıyordu.

Güvendiğimiz ve aynı zamanda içtenlikle birlik yanlısı olduklarını gördüğümüz gerçek politik bağlaşıklarımız, her şeyden önce Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği (bu partiyle BKP daha 1923 Eylül ayaklanması yenilgisinden sonraki zorluklu yıllarda tek cephe ilişkileri kurmuştu), aynı zamanda sol sosyal-demokratlar, demokratik, radikal partiler ve faşist olmayan diğer parti ve hareketlerdi.

Bu partilerin yanısıra, kralcılığa karşı olan yurtsever aydınlar ve askerler (öncelikle orta burjuvaziden) örgütüyle de ilişkilerimizi geliştirdik. Bunlara «Zveno» politik çevresi deniliyordu. Bu örgütün eylemcileri 1934 yılında bir faşist darbe yapmış, başarısızlığa uğramış ve hatalarının bilincine varmış-

lardı. Bu nedenle, partimizin uzattığı eylem birliği elini kabul ettiler ve kralcı-faşizme karşı savaşıma yöneldiler.

O zorlu yılları hatırlarken, şunu da önemle belirtmemiz gerekiyor: Bu partiler ve örgütler eylem adamlarının büyük bir bölümü, uzun süre, Vatan Cephesinin pratik kuruluşuna ilişkin olarak partimizin önerdiği uygulamayı kabule yanaşmıyor, neden olarak da programı benimsemediklerini değil, Vatan Cephesinin tuttuğu silâhlı savaşım yolunu kabul etmediklerini ileri sürüyorlardı.

Partimizin Merkez Komitesi, bu sorunda, bütün savaşım biçimlerinin kullanılmasını hakkındaki Leninci yargıyı kılavuz ediniyordu. 1941 Haziranında Bulgaristan'da devrim durumu yoktu, ama Hitler Almanyasının Sovyetler Birliği'ne saldırmasından sonra, partimiz hemen SSCB'ni savunmak üzere enerjik bir savaşıma girişti. BKP Politbürosu, Hitlerci işgalcilere ve Bulgar faşistlerine karşı, ilk sosyalist ülkeyi savunmak üzere derhal silâhlı savaş yolunu tuttu. Biz o zamanki somut koşullarda partinin kaçınılmaz olarak birçok kurban vereceğini kestiriyorduk, ama bu, silâhlı anti-faşist direnişi örgütlemeye girişmemize engel olmadı. Biz uluslararası komünist dayanışmamızı devrimci yoldan göstermekle yükümlüydük.

Bulgaristan'da Vatan Cephesi'ni kurma başarısından söz ederken ve bunun sosyal temellerinin karakterini çizerken, bu temelleri her bakımdan sağlamlaştıran büyük yapıcı gücün yığın örgütleri olduğunu belirtmemiz gerekir. Biz, politik partiler, birlikler ve hareketlerle bağlaşma kurma çabamızın yanısıra yığın örgütlerine özel bir dikkatle yöneldik. Parti, yığın örgütleri arasında daha savaştan önceki yıllarda durumunu güçlendirmişti. Bu defa yığın örgütleri büsbütün Vatan Cephesi sıralarına katıldılar, iktisadi kooperatifler ve birlikler de yavaş yavaş anti-faşist direnişin gerçek «levazım» üssü haline geldiler.

Vatan Cephesi Programı'nda anti-faşist savaşımın biçimleri belirlenmiyordu. Ama kralcı-faşist diktatoranın varlığı koşullarında, ana ödevin (faşist rejimi yıkmaya ve «gerçek halk hükümetini kurma» ödevinin) yerine getirilmesi, aynı zamanda silâhlı savaşım gerektiriyordu. Faşist olmayan bazı partilerin liderleri faşizmden nefret ediyorlardı, amma öte yandan legal savaşımın politik geleneklerinden kopabilecek durumda değildiler ve özellikle parlâmentarizme güven besliyorlardı. Bunlar illegal savaşım biçimlerini zor kabul ediyor; bundan başka, BKP'nin büyük saygınlığından, kralcı-faşizmin ve kapitalizmin devrilmesini izliyecek mantiki sonuçlardan korkuyorlardı.

İşte bu nedenle, Vatan Cephesi'nin bütün legal ve illegal savaşım biçimlerini ve bu arada silâhlı savaşımı da uygulaması gerekliliğini bu liderlere bizim ısrarla açıklamamız gerekiyordu. Ve çoğu bu gerekliliğe yavaş yavaş inandılar. Vatan Cephesi'nin illegal yerel komiteleri, faşist iktidarın hubu-

batı, pamuğu, yapağı ve yünü zorla almasına, tütünü, üzümü ve diğer ürünleri talan etmesine karşı küçük üretici köylüler tarafından grevler, protesto yürüyüşleri, yığınsal direnişler gibi, emekçilerin demokratik kooperatif birliklerini savunma gibi legal yığın aksiyonları örgütlemeye başladılar.

Biz en büyük çabayı, Hitlercilere ve Bulgar kralcı-faşistlerine karşı silâhlı savaşımı örgütlemeye yöneltiyorduk. Amabildiğine güçlüklerle dolu koşullara karşın, BKP Halk Kurtuluş Ayaklanma Ordusu'nu örgütleyebildi. Bu ordu, 9 Eylül 1944 öncesinde, 1 partizan tümeni, 9 tugay, 37 birlik ve diğer savaş gruplarından oluşan 12 harekât bölgesi halinde örgütlenmişti. Ayaklanma Ordusuna Vatan Cephesi yoluyla 200 bin kişi yardım ediyordu. Bunlar ölüm tehlikesini de göze alarak, partizanlara ve illegal savaşçılara silâh ve yiyecek sağlıyor, yaralıları ve hastalara sığınak sağlamaya çalışıyorlardı. Bulgaristan yüzeyinde partizan birlikleri Vatan Cephesi bayrağı altında ve cephe programını uygulamak üzere çarpışıyorlardı.

Bu dönemin burada belirtmek istediğim bir önemli işi daha vardır. Parti, orduyu kazanmak, asker yığınlarını devrimciyeştirmek için çok büyük bir çalışma yaptı. Askeri birliklerin birçoğunda komünistler illegal Vatan Cephesi komiteleri kurdular. Biz yine Vatan Cephesi yoluyla demokratik düşünceli bir bölüm subaylara ve özellikle asker yığınlarına yaklaşabildik. Bu yaklaşma, 9 Eylül 1944 Ayaklanmasının başarılmasında olağanüstü bir rol oynadı.

BKP Vatan Cephesi'nin kurulduğunu açıklarken, bunun politik eylemini yürütecek bir örgüt kurulması gerekliliğini de kavriyordu. Netekim, ilk işimiz, Vatan Cephesi'nin programını kabul eden partilerin yönetici militanlarından ve aynı zamanda gerçek Bulgar anti-faşist ve yurtseverleri olarak tanınan toplum adamlarından oluşan bir Ulusal Komite meydana getirmek oldu. Bu eylem adamlarını Vatan Cephesi dâvasının doğruluğuna inandırma çabalarımız, başlangıçta bunların ciddi ikircim ve kuşkularıyla karışılıyordu. Ama olaylar beklemiyordu. Bundan ötürü, bir yandan doğru dan doğruya bunların halk çevrelerindeki yandaşlarına başvurma yolunu tuttuk. Ve bu halktan insanlar hiç ikircim göstermiyor, bizi içtenlikle destekliyorlardı. Böylece, daha Ulusal Komite'yi meydana getirmemizden önce, memleketin her yanında illegal yerel Vatan Cephesi komiteleri belir-meye başladı. Bunların çekirdeğini elbette halk davası için canlarını da esirgemeyen en cesur savaşçılar, yani komünistler oluşturuyordu. Bunların yanısıra, komitelere yavaş yavaş en çok Çiftçi Birliği üyeleri ile olayların akışını gitgide daha açık görebilen ve Vatan Cephesi tarihsel gerçekliğine daha çok inanan daha nice partisiz dürüst yurtseverler, anti-faşistler ve demokratlar, faşist olmyan diğer partiler üyeleri ve yandaşları, yığın örgütleri temsilcileri girmeye başladılar.

Böylelikle, halkın iradesiyle Vatan Cephesi doğdu ve sağlam yapılar gibi, aşağıdan, temelden yukarı doğru kurularak boy attı. Bu sayede meta-

netle gelişip yükseldi, daha sonraki bütün sarsıntı ve fırtınalara dayandık-
tan başka, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin politik yaşamında bugün de
büyük ve sağlam bir güç olma niteliğini korudu.

Yukarıda söylediğimiz gibi, 1942 yılı bizim silâhli savaşımız için de ala-
bildiğine zorlu bir yıl, aklın alamıyacağı kadar büyük acılar ve kurbanlar
yılıydı. Güçlükler Vatan Cephesinin kurulması boyunca da devam etti.
Cephenin otoritesi gittikçe büyüyordu. Partimizin yönetmenlik ettiği anti-
faşist savaşım Vatan Cephesi bayrağı altında yürütülüyordu.

Daha ilk Vatan Cephesi komitelerinin kuruluşu resmi yönetici çevreleri
telâşa düşürdü. Kanlı faşist Aleksandır Tsankov, dostlarına ve yandaşlarına
bir «ulusal cephe» kurmaları çağrısında bulundu ve Saray da komünist-
lerle çiftçilerin eylembirliğini bozmak üzere BHÇB'nin bazı eylem adam-
larını hükümete katılmaları olasılığıyla okşiyarak kazanmaya çalıştı.

Ertesi yıl, yüce Stalingrad utkusu yılı, silâhli savaşımızın genişlemesi ve
aynı zamanda Vatan Cephesinin gelişmesi için yeni ve çok daha elverişli
koşullar yarattı. İlegal Vatan Cephesi komitelerinin sayısı daha 1942'nin
sonunda çabucak arttı ve 230'u buldu. Bunlar yalnız şehirlerin semtlerinde
ve köylerde değil, sanayi kuruluşlarında, dairelerde, okullarda, ordu birlik-
lerinde de oluşturuluyordu.

Kızıl Ordunun Stalingrad önündeki olağanüstü utkusu, Hitlerci saldır-
ganların bozguna uğratılmasıyla bütün dünyada çok büyük politik yankılar
uyandırdı. Faşist blokun çöküşü başladı. Hitler'in 1943 Şubatında ilân
ettiği resmi yas günü dünyanın bütün anti-faşist güçleri için ümit günü
oldu. Bulgaristan'da da «Stalingrad» sözcüğü ağızdan ağıza geçerek des-
tanlaşıyor, bir direniş ve utku parolası oluyordu.

Bağlaşık partilerin çoğu eylemcileri anti-faşistlerin birleştirilmesi yolunda
bizimle gerçekten dürüst davranarak çalıştılar. Ama Ulusal Komite'ye, bi-
zim savaşkan halk birliği yaratma çabalarımızı baltalamak gibi yüzkırtarıcı
bir maksatla girmiş olanlar da vardı. Bu da bizim, kötücül niyetleri zama-
nında sezmek ve eylemlerini bozabilmek üzere çok büyük uyanıklık ve
maharet göstermemizi gerektiriyordu.

1944 baharında ve özellikle yaz aylarında, Vatan Cephesini kurma ko-
şulları daha elverişli bir nitelik aldı. Bunda, kendi topraklarından işgal-
cileri sürüp çıkardıktan sonra, Polonya'yı, Romanya'yı, Çekoslovakya'yı kur-
tarmaya başlayan Sovyet ordusunun tarihsel utkularının ana etken olarak
rol oynadığı herkesçe biliniyor. Bu utkular Bulgaristan'da yürütülen anti-
faşist silâhli savaşıma da güçlü bir atılım kazandırdı. İkircim gösterenler
gitgide azalıyor, gizli Vatan Cephesi komiteleri örgüsü genişliyordu. 9 Eylül
1944 Silâhli Halk Ayaklanması'nın öncesinde memlekette 750 Vatan Cep-
hesi komitesi eylemdeydi; bazı konum yerlerinde Vatan Cephesi örgütleri
de meydana getirilmişti. Partimiz illegal ve legal savaşım biçimlerini bağ-

daştırıyor, geniş halk yığınlarını Vatan Cephesinde birleştiriyor, bunları harıl harıl anti-faşist halk ayaklanmasına hazırlıyordu.

İkinci Dünya Savaşı ağır sınav yıllarında, BKP, olayların akışını dikkatle izliyor ve burjuva-faşist iktidarın devrilmesi için en doğru ve verimli olacak yolu arıyordu. Partimizin yönetimi, Lenin'in yönergesini, yani «gayet ender» olarak bazı hallerde «devrimin barışçı yoldan gelişmesi» olanağı belirlediği (1) hakkındaki yönergesini dikkate alıyordu. Biz giderek %10 1 şansla bile böyle bir gelişme denemesinin yerinde olacağı düşüncesindeydik. Bu düşünceden hareket ederek, bir Vatan Cephesi Ulusal Komitesi heyeti, 1944 yazında Bulgar başbakanına başvurarak, kendisinden, yeni durumda, ulusal bir felâketin önlenmesi amacıyla, iktidarı gönüllü olarak devretmesini istedi. Faşist yöneticiler, beklenildiği gibi, iktidarı gönüllü olarak terk etmeye yanaşmadılar. Bu böyle olsa da, Vatan Cephesinin barışçı yoldan iktidarı alma çabaları, bazı yandaşlarımız arasındaki legalist hayallerin kesinlikle erimesine, yani bu yoldan sonuç alınmayacağı kanısına varılmasına, aynı zamanda silâhlı ayaklanma fikrinin benimsenmesine yardım etti.

Bilindiği gibi, silâhlı ayaklanma 9 Eylül 1944 günü başladı ve Soyvet Ordusunun kesin yardımıyla utkuya ulaştı. Vatan Cephesi sıralarında birleşen ve herkesin kabul ettiği ana politik güç olarak BKP'nin yönetmenliği altında hareket eden Bulgaristan halkı, hain kralcı-faşist rejimi devirdi, iktidarı ele geçirdi ve yazgısını sonsuz olarak kendi eline aldı. Özgürlük ve bağımsızlığına kavuşan Bulgaristan sosyalizm yoluna çıktı.

Bugün, böylece tarihe bir göz atarken, her şeyden önce BKP'nin politik strateji ve taktiğinin doğru çıktığını söylemeliyiz. Vatan Cephesi, doğal ve en önemli bağlaşığımız olan Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği'yle, «Zveno»-politik çevresiyle, radikal partiyle ve birçok ekonomik, kültürel, toplumsal vb. yığın örgütleriyle daha çok yakınlaşmamıza olanak verdi. Vatan Cephesi komitelerinde bütün bu parti ve örgütlerin temsilcileri çalışıyorlardı, ama sonuç belirleyici kesin katılım Komünist Partisinin etkisiydi. Bu durum, doğal olarak, yığınsal anti-faşist savaşımı örgütleyebilen ve Kurtuluşçu Halk Ayaklanma Ordusu'nu kurmayı başaran ana gücün partimiz olmasından ileri geliyordu. Komünist Partisi, emekçilerin dolaysız çıkarlarını olanca çabasıyla ve ardıcılıkla savunuyordu. Emekçiler partinin verdiği doğru ve kahramanca savaşımı, ileri sürdüğü bilgileri gitgide daha iyi anlıyor ve bu bilgiler ruhunda hareket ediyorlardı. Böylelikle, Vatan Cephesi, bizim için diğer emekçileri işçi sınıfı etrafında toplayıp birleştirmenin, yurda ihanet eden büyük burjuvaziyi yalnızlığa itmenin en elverişli biçimi haline geldi. Demokrasi ve ulusal bağımsızlık savaşımını Vatan Cephesi vasıtasıyla sosyalizm savaşımıyla bağdaştırdık.

(1) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 222.

Bulgaristan'da Vatan Cephesinin meydana getirilmesi, partimizin demokratik güçleri birleştirme ve Leninci tek cephe taktiğini geliştirme politikasının başarısıydı. Partimiz, Vatan Cephesi yoluyla, yalnız anti-faşist savaşım ve utkudan yana şehir ve köy geniş emekçi yığınlarını değil, aynı zamanda şehir orta tabakaları çoğunluğunu ve burjuvazinin anti-faşist düşünceli bölümünü de kazanabildi. Bu da 9 Eylül 1944 Silâhlı Ayaklanmasının utkusunu koşullayan başlıca iç etken oldu.

Vatan Cephesinin kurulması ve utkuya ulaşmasıyla, BKP Bulgar ulusunun ilerci ruh simgesi olarak yükseldi. Parti bir yandan enternasyonalci özlüğünü geliştirme ve zenginleştirmeye de ara vermedi. Gerçekten de, ulusal-yurtsever ve enternasyonal ödevlerin iyice bağdaştırılması, biçimde demokratik, özde sosyalist 9 Eylül 1944 devrimimizin utkusunu koşulladı.

Bulgaristan'da somut koşullar ve sınıf güçleri oranı ortamında, yeni, demokratik halk egemenliği daha ilk günden itibaren sosyalist iktidar işlevlerini yerine getirmeye başladı. Proletarya diktatörlüğü halk demokrasisi biçimini aldı. Ve Bulgaristan'da proletarya egemenliğinin tipik bir biçimi olarak halk demokrasisinin en karakteristik özelliklerinden biri, toplumsal-politik yığın örgütü olarak Vatan Cephesinin varlığı ve Komünist Partisinin diğer politik partilerle kardeşçe işbirliği oldu.

Georgi Dimitrov'un deyimiyle, Vatan Cephesi «şu veya bu devlet adamı için değil, şu veya bu parti için de değil, Bulgaristan için tarihsel bir zorunluluktu.»⁽²⁾

9 Eylül 1944 utkusu Bulgar halkının yüzyıllar yılı yazgısında tarihsel bir dönüm noktasıydı. Ama bu utkunun yerleşmesi ve sağlamlaşması için büyük çabalar gerekiyordu. Bu olağanüstü önemli davada, Vatan Cephesi ve memleket yüzeyini bir örgü halinde kaplıyan Vatan Cephesi komiteleri birincil bir rol oynadılar. İşte, ilk yıllarda, pratik olarak halk iktidarının bütün politikası, komünistlerin başlıca rolü oynamaya devam ettikleri bu komiteler yoluyla gerçekleştiriliyordu. Vatan Cephesi komiteleri büyük bir politik eylem göstererek, Vatan Cephesi hükümetinin iktisadi politikasını sağlamlaştırmanın inisyatörleri oldular, memleketin ekonomik kalkınması için halkın çabalarını seferber ettiler. Vatan Cephesi komiteleri, savaşın son safhasında ordumuzun Hitler Almanyasına karşı aktif olarak savaşa katılmasında da önemli rol oynadılar. Yeni Bulgaristan'ın Ordusu da ateş hatlarında Sovyet Ordusu ile omuz omuza savaştı.

Halk egemenliğinin yerleşip sağlamlaşması için BKP'nin yönetmenliği altında Vatan Cephesinin yürüttüğü savaşım, doğal olarak, tarihsel yenilgisini hazmedemeyen ve sosyal oluşma süreçlerini durdurmak veya geciktirmek, sosyalist devrimin utkusunu tehlikeye düşürmek için her araca başvuran iç gericiğin dış-tırnak direnişiyile karşılaşıyordu. Beklenebileceği

(2) Georgi Dimitrov, Eserler, c. 13, s. 152.

gibi, uluslararası emperyalist gericilik derhal iç gericiliğin yardımına koştu. Demokratik güçlerin utkusundan ötürü gözleri dönen gericiler, yeni Bulgaristan'ın masmavi göğünü karartmak için büyük çabalar gösterdiler. Bu cümleden olarak, memleketi artık tutulmuş olan yoldan saptırma ereğiyle, içeride politik kargaşa yaratmaya, sabotajlar yapmaya çalıştılar, giderek bir iç savaş kışkırtmaya kalkıştılar. Uluslararası gericiliğin memleket içindeki politik dayanağı gerici muhalefet partileriydi; BHÇB, sosyal-demokrat ve radikal partilerin sıralarında yuvalanmış olan gerici elemanlardı. Bizim deneyimiz, restorasyon, eskiyi geri getirme peşindeki muhalefete karşı savaşımın ve muhalefeti yenmenin de, halk birliğinin güçlenmesi için, devrim davasının savunulması ve daha öte başarılı gelişmesi için zorunlu bir koşul olduğunu gösterdi.

Devrimin üstün gelmesinden sonra toplumumuzun gelişmesi, burjuvazinin ve burjuva politik partilerinin sosyal eylem gösterme koşullarının ortadan kaldırılması, halkın ideolojik-politik birliğinin güçlendirilmesi ve komünist olmayan Vatan Cephesi partilerinin evrimi, Vatan Cephesinin ortak sosyalist programlı, ortak disiplinli ve Komünist Partisinin herkeşçe kabul edilen yönetimi altında birleşik bir toplumsal-politik örgüt olarak yeniden kurulmasını olanaklı ve zorunlu kıldı. Böylece, cepheye koalisyona elemanları giderildi, karşılıklı güvenç daha çok güçlendi, cepheyi oluşturan partiler birbirlerine daha çok yaklaştılar, Vatan Cephesi çerçevesinde ve cephenin programı temeli üzerinde halkın bütün demokratik ve ilerici güçlerinin bu cepheye birliğinin sağlanması için bazı partilerin yeniden kurulması olanakları meydana geldi.

Ortak eylemler sürecinde ve genel demokratik ödevleri yerine getirme savaşımında, BHÇB'nin, SDIP'nin ve «Zveno» politik çevresinin sağlam güçleri kayda değer bir düşünsel evrim geçirdiler ve kendi sıralarında örgütsel bakımdan önemli bir yeniden kuruluşu gerçekleştirdiler; bu gelişme onları sosyalist toplumun aktif kurucuları haline getirdi. Memleketin devletsel ve toplumsal-politik gelişmesi artık bu partilerden bazılarının başlıbaşına politik varlığı için perspektif ve sosyal temel kalmadığı, memleketin toplumsal gelişmesinde aktif rollerinin tükendiği bir safhaya vardıkten sonra, söz konusu partiler gönüllü olarak kendi politik varlık ve eylemlerine son verdiler. Her parti, ideolojik-politik özelliklerine bağlı olarak, bunu ayrı ayrı yollardan gerçekleştirdi.

Sosyal-Demokrat Partisi üyeleri, Marksist-Leninist ideolojiyi ve Leninizm örgütsel prensiplerini tanıyarak Bulgaristan Komünist Partisi sıralarına katıldılar. «Zveno» Halk Birliği ve Radikal Parti kendi bağımsız örgütsel varlıklarına kendileri son verdiler. Bunların üye yığını Vatan Cephesi örgütlerinin yaşam ve eylemine katıldılar. Aynı partilerin kadroları bugün de halkçı demokratik devletin yüksek ve yersel organlarında çalışmaya devam ediyor, bazı önemli kurumların başında bulunuyorlar. Örneğin, «Zveno»

Halk Birliği'nin eski üyesi Angel Őiřkov bugün Devlet Konseyi üyesi, Radikal Parti eski üyesi Dr. Penço Kosturkov ve Sosyal-Demokrat Parti MK eski yelerinden Zdravko Mitovski Vatan Cephesi Ulusal Komitesi sekreterleri olarak çalışıyorlar.

Başlıbaşına toplumsal-politik örgüt olarak Bulgaristan Halk ifti Birliği varlığını sürdürdü. Bu rgt emekçi köylülerin bir bölümü arasında etkili olmaya devam ediyor. 1948 yılında, sürekli bir ideolojik-politik evrimden sonra, bu partinin yüksek yönetim kurulu, ifti Birliğinin artık tüm köylü tabakasının rgt olmaktan çıkararak bir bölüm emekçi köylülerin rgt haline geldiğini, örgütsel ve politik temel eylem prensibinin üyelerini halk demokrasisi ve sosyalizm kuruculuğu ruhunda eğitmek olduğunu açıkladı. BHB'nin bu ideolojik evrimi, bir bölüm emekçi köylülerin demokratik örgütüne dönüşmesi, sosyalizm kuruluşunda Komünist Partisinin bağlaşığı ve toplumsal yararlı bir etken haline gelmesi için yaşamsal bir gereklilikti. Birlik'in bu anlamda rolü bugün de tükenmiş değildir.

Bu yazımda, böylece Bulgaristan'da Vatan Cephesinin doğuşuna ve oluşmasına ilişkin bazı anı ve düşüncelerimi ortaya koymaya çalıştım. Cephenin doğup oluşmasında açılan engellerin, gelişmesi boyunca harcadığımız çabaların ve boğuştuğumuz güçlüklerin, bugün aynı sorunla karşı karşıya bulunan diğer partilere ve eylemcilere bazı ibret dersleri verebilecek bir deney olduğuna inanıyorum. Çünkü, kanımızca, Bulgaristan ortamında Vatan Cephesinin doğuşu ve gelişmesi, dünya devrimci hareketi hazinesinin ve bu hareketin halk birliğini yaratmak gibi çok önemli bir soruna ilişkin deneyinin ayrılmaz bir bölümüdür.

SBKP'nin yeni insanı eğitime erekleri

Pyotir Maşerov

*SBKP Merkez Komitesi Politbüro aday üyesi,
Belorusya Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri*

Komünizmi kurma sürecinin, Lenin'in Partisinin yönetiminde milyonlarca Sovyet yurttaşının katıldığı bu çalışmaların, birçok ayırdedici özellikleri olduğu gibi, objektif ve sübjektif etkenlerin eyleminin karşılıklı koşullanması gibi karakter çizgileri de vardır. Şimdiki aşamada komünizm kuruluşunun en önemli erekleri, komünizmin maddi-teknik temeliniin yaratılması, komünist toplumsal ilişkilerin oluşturulması ve insanın eğitilmesidir. Komünizmi kurmanın bu en önemli sorunları diyalektik olarak bağıntılıdır, birarada çözüme kavuşturulur ve yeni düzenin özlüğünü ve tarihsel hümanizmini dile getiren «Her şey insan adına, her şey insan için!» belgisiyle tanımladığımız bir tek amaca tabidirler.

SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Berjnev yoldaş şöyle diyor: «Çünkü, eninde sonunda, memleketimizde Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkusu ve sosyalizmin kurulması her şeyden önce emekçi insanları sömürü ve ezgiden kurtarma, onlar için özgür, doyurucu, kültürel ve yaratımla dolgun bir yaşam, sözün en geniş anlamıyla insana yaraşık yaşam koşulları yaratma hedefine yönelikti.» (1)

Memleketimizde geniş emekçi yığınları için bu olanaklar maddesel, siyasal ve hukuksal bakımdan yaşam kuralı oldu. Öyle ki, sosyalist yaşam tarzı oluşuyor, gelişiyor, zenginleşiyor. Bu yaşam tarzının ana niteliğini gerçek kolektivizm ve arkadaşlık, memleketin bütün ulus ve halkları arasında giderek güçlenen dostluk, tinsel sağlık, insanda en iyi erdemleri biçimlendiren ve güçlendiren sosyal yaşam prensip ve normları, toplumun yaşamal eylem örgütü oluşturuyor.

Memleketimizde, emekçinin akli ve elleriyle yarattığı ve sömürücü sınıfın benimsediği sonuçların emekçinin kendisine karşı dönmesinde, politik ve sosyal özgürlüğünü sınırlıyan bir düşman güç olarak eyleme geçmesinde kendini gösteren o eski emek yabancılışması problemi artık ortadan kalkmış bulunuyor. Egemenliğin emekçi halkın eline geçmesi, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete son verilmesi, emeğin zorunlu olmaktan çıkarak gönüllü ve bilinçli çalışma haline gelmesi, birincil yaşamsal gerekliliğe dönüşmesine olanak verdi, kişinin tinsel ve fiziksel yeteneklerini göstermesi için gereken bütün koşulları sağladı.

(1) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan. Konuşmalar ve yazılar, c. 1, Moskova 1970, s. 509.

Bazı burjuva teorisyenlerinin, insan tabiatının her zaman kusurlu, bozuk ve düşük olduğu, hiç bir devrimin bunu daha iyiye dönüştüremeyeceği yolundaki savlarının tersine, Sovyetler Birliği, dünyaya, en yüksek sosyal, tinsel ve moral nitelikleriyle komünist kişiliği gösterdi. Milyonlarca Sovyet yurttaşı, gerek barış, gerekse en ağır savaş sınavları yıllarında, Sovyet insanının, komünizm ideallerine sadakatle bağlılık, yığınsal cesaret ve kahramanlık, atılganlık ve yenilikçilik gibi harikulâde çizgilerini en inandırıcı biçimde gösterdiler. Bu Sovyet insanları aynı zamanda iyi kalplilik, duygululuk, yardımseverlik, iyimserlik ve yaşam neşesi gibi en çekici insan niteliklerini de parlak biçimde ortaya koydular. İnsanın tarihsellikle değişen tabiatı hakkındaki Marksist görüşün doğruluğu, K. Marks'ın «kendini kendine amaç olarak insan tabiatı zenginliğinin komünist formasyonun yerleşmesiyle başladığı»na (2) ilişkin fikrinin sağlam bir temele dayandığı açıkça kanıtlandı.

Ne var ki, insanın fikir ve ahlâkça yükselişi kendiliğinden olmuyor. Sosyalist yaşam tarzı norm ve prensiplerinin, komünizm yüksek ideallerinin insanlarda derin bir inanç ve kana, kesin moral alışkanlıklara dönüştürülmesi alabildiğine karmaşık ve çokyanlı bir süreçtir.

Partimiz, yeni insanı oluşturma sorununun olanca karmaşıklığını kavramış, bunu her zaman somut tarihsel durum ve koşullara, ideolojik-egitimsel çalışma ana doğrultularına ve bu çalışmanın metot ve araçlarına göre kararlaştırarak çözmeye çalışmış bulunuyor. Sovyet devletinin doğuşu sırasında, bizler, Sovyet insanlarını eski kapitalist düzenin kalıtımı olan özel mülkiyetçilik psikolojisinden kurtarmak için, onlara kolektif mülk, kendi kuruluşlarının, kendi yurtlarının sahipleri olma nitelik ve karakterini kazandırmak için savaşıyorduk. Bugün de, yüksek bilinç, emeğe ve toplumsal mülkiyete komünistçe yaklaşım ruhunda eğitim SBKP'nin ideolojik-egitimsel çalışmasının ana hedeflerinden biridir. Bu da her şeyden önce gençliği, yani sosyalizme, Lenin'in deyişiyle, bir gereklilik olarak başka türlü, «babalarının yanaştığı biçimden, o durum ve koşullardan ayrılmı biçimde» (3) yaklaşmak zorunda olan genç kuşağı ilgilendiriyor.

Çte yandan, gelişmiş sosyalizm aşamasında kişinin eğitimi sorunları öncekinden bir hayli daha geniş ve çokyanlıdır. Bunu kavrayabilmek için, bilimsel-teknik devrim koşullarında, insanın, yaratıcı yeteneklerini en dolgun biçimde gösterebilmek üzere ne büyük bir bilgi edinimine sahip olması, hayatın karmaşık problemleri içinde yön alabilmek, doğru bir ideolojik, ahlâksal görüşe sahip olmak, azimli bir komünizm savaşçısı olmak üzere toplumsal görüş çevreninin ne kadar geniş olması gerektiğini düşünmemiz yeterlidir.

(2) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 26, s. 123.

(3) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 226.

Yeni insanın eğitimi sorunu, diyebiliriz ki, çok geniş kapsamı dolayısıyla de alabildiğine karmaşıklaşıyor; zira sözkonusu olan, tek grupların değil, giderek çoğunluğun da değil bütün toplum üyelerinin etrafı ve uyumlu gelişmesidir. Bununla birlikte, insanın tinsel ve fiziksel bakımdan her yönlü gelişmesi, kabiliyet ve yeteneklerinin en dolgun biçimde belirmesi, komünizmin başarıyla kurulmasının hem en yüksek amacı, hem de en önemli zorunlu koşulu olmaktadır.

Komünizm kuruluşu boyunca yıldan yıla ve her yeni adımda Sovyet insanların daha iyi yaşamaları için maddi koşullar gitgide iyileşiyor, sağlanıyor, sosyal yaşamlarının çevrenleri gitgide genişliyor. Ve bir yandan milyonlarca emekçi insan, gelişmelerinde yeni bir tinsel ve moral düzeye yükseliyor; onlarda artık kendileri hakkında, çalışmalarının karakteri, sonuçları, tüm ulusça en yüksek hedeflere ulaşılmasında oynadıkları rolün önemi hakkında başka bir duygu oluşuyor. Kişiliğin tinsel zenginleşme objektif süreci sınırsız olup, gitgide büyüyen bir önem kazanıyor.

SBKP yeni insanı eğitime yolunda, parti örgütlerince edinilen deneye, gelişmiş sosyalizmin artan olanaklarına dayanarak ve komünizm kuruluşu perspektiflerine göre çalışıyor. Parti XXV. Kongresinin belgelerinde, tüm ideolojik eylemin etkinliğini artırmanın önemi ve gerekliliği kırmızı bir şerit olarak dokuya giriyor ve bunun anahtarının «bütün eğitim davasının çözümüne kompleks yaklaşım, yani çeşitli emekçi gruplarının özelliklerini dikkate alarak ideolojik-politik, emeksel ve ahlâksal eğitimde sıkı birliği sağlamak»⁽⁴⁾ olduğu belirtiliyor.

Yeni insanın eğitimi, komünizm kuruluşunun temel sosyal-politik ve ekonomik problemlerinin pratik çözümüyle sınırsız karşılıklı bağımlılığı gözetilerek gerçekleştiriliyor. Örneğin, SBKP XXV. Kongresince dokuzuncu beşyılığın genel prensipi olarak belirtilen etkinlik ve kalite problemini ele alalım. Kuşkusuz, bu problem sırf işletmecilik açısından bir yaklaşım çerçevesini aşiyor ve bunun belirli bir moral-psikolojik yanı vardır. Biz, bütün çalışma halkalarında üretim etkinliğini ve işin kalitesini artırmanın, işletme eyleminde bütün vakti geçmiş kalıpların terkedilmesini, bir başka deyişle dimağlarda ve kalplerde yön düzeltmesi yapılmasını gerektirdiğini gözönünde tutuyoruz. Bu nedenle, üretimin kendi örgütünü yetkinleştirmek için, daha yüksek nitel göstergeler için savaşım, bizim toplumumuzda aynı zamanda insanın mesleksel ve töresel plânda yetkinleştirilmesi için savaşım, insanların komünistçe davranış prensiplerinin üstün gelmesi için savaşım demektir.

Anti-komünist ve anti-sovyetik elemanlar, sosyalist toplumda ideolojik-
eğitimsel çalışmayı sadece üretimsel-ekonomik düşüncelerin gerektirdi-

(4) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan. Konuşma ve yazılar, c. 5, Moskova, 1976, s. 533.

ğini, partinin insan yaşamı üzerinde «kontrol»ü «sağlamlaştırma»ya çalıştığını ve genellikle Marksizmin insana ancak partinin «dilsiz âlet»i gözüyle baktığını savlıyorlar. Burjuva ideologlarının bu gibi savları sahibini tepen silâhtan başka bir şey değildir. Asıl kapitalist toplumda emekçi insanın değeri sadece çalışma yeteneğiyle, kazanç gerektirmesiyle ölçülür. Emekçi insan yine bu istemler çerçevesinde öğrenim olanağından yararlanabilir. Onun toplumdaki yerinin bilincine varma, kapitalist devletin işlerine şu veya bu biçimde karışma yolundaki her denemesi hemen baskıyla karşılanır, eğitim ve öğretimin olumsuz ve son derece uygunsuz sonuçları sayılır.

Komünistler için, partimiz için, üretim mi ya da insan mı diye bir yeğleme ikilemi yoktur. Bizce üretim insan içindir, bunun tersi aklımızdan geçmiyor. Kişinin çıkarlarının mı, yoksa işin çıkarlarının mı daha önemli olduğu gibi bir düşünüş, sorunun bu türlü ortaya konusu, bizim için temelden yanlış ve saçmadır, çünkü bizce tüm toplumsal gelişmenin yüksek anlamı ve hedefi insandır, onun genliği ve mutluluğudur. Bu dediğimiz partinin yığınlar arasındaki bütün ideolojik ve eğitimsel eylemi için de böyledir, zira parti yalnız insanların daha iyi olmalarına ve daha iyi yaşamalarına yardım etmek gibi son derece insancıl bir hizmet yolunun yolcusudur.

Marksist-Leninistler, her toplumda yönetici sınıfın kendi ideolojisini, kendi değerler sistemini kökleştirmeye, halkın tinsel yaşamını kendi politikasının hedeflerine uyarlamaya çalıştığı reel tarihsel gerçeğini dikkate almayı kılavuz ediyorlar. Sorun, iktidarda hangi sınıfın bulunduğu, bu sınıfın ne gibi bir ideolojiye sahip olduğu, ne gibi politik hedefler güttüğü, bunların toplumsal gelişme objektif istemlerine, halk yığınlarının çıkarlarına uygun olup olmadığı sorunudur.

Kapitalist düzende toplumsal bilinci işlemek üzere ideolojik beyin yıka ma işi, bunun güçlü araçları, emekçi insana yabancı ve düşman güçler olarak yürütülür ve eylem gösterir. Burjuva toplumunda «sosyal eğitim» koşulları ve pratiği, tam da A. M. Gorki'nin «insan için 'kötü' olmak gayet kolay ve ... onu 'iyi' olmaya yöneltecek nedenler çok azdır»⁽⁵⁾ deyimine uygundur.

Bunun karşısı olarak, Sovyetler Birliği'nde, aynı zamanda diğer sosyalist ülkelerde, tüm toplumsal ilişkiler sistemi, partinin ve halkın çabaları, politika ve ideoloji bir tek amaca yöneliktir, yani F. Engels'in deyimiyile, «burada, bütün insanlar için, herkesin kendi insan tabiatını serbetçe geliştirme ve kendisi gibilerle insanca ilişkiler içinde yaşama olanağı bulacağı koşulların yaratılması sözkonusudur.»⁽⁶⁾

(5) A. M. Gorki, Toplu eserleri, Moskova, 1953, c. 24, s. 272.

(6) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 2, s. 542.

SBKP'nin savaşkan birliklerinden biri olan Belorusya Komünist Partisi, yeni insanın eğitimiyle uğraşırken, Leninci partimizin yüksek insanca amaçlarını kılavuz ediniyor. Biz gelişmiş sosyalizm koşullarında kişiliği oluşturmaya ilişkin bilimsel temele dayalı bir Marksist-Leninist programla, ana elemanları SBKP XXV. Kongresi belgelerinde, SBKP MK'nin ideolojik sorunlarla ilgili kararnamelelerinde ve L. I. Brejnev'in komünist eğitimin güncel sorunlarına ilişkin konuşmalarında büyük bir güç ve derinlikle geliştirilmiş olan somut bir eylem programıyla çalışıyoruz.

Bizim toplumumuzda insanın oluşmasının başlıca etkeni, özgürlüğe kavuşan, sosyalist temeller üzerinde yeniden örgütlenen ve yüksek toplumsal amaçlarla esinlenen yaratıcı emektir. Biz yaratıcılığın işçiye, kooperatif üyesi köylüye, mühendise ve pedegoga, en değişik meslekli insanlara özgü ve açık olduğu kanısını çıkış noktası yapıyoruz. Bu yaratıcılık memleketimizde milyonlarca insanın çalışmasında norm oluyor. Öyle ki, 1975 yılında SSCB'de yenilikçi ve buluşçu işçiler yaratılmalarını belgelemek için 5 milyon başvuru yaptılar. Bizim Cumhuriyetimizde yalnız dokuzuncu beş yıllık dönemde başvuruda bulunan rasyonalizatör ve buluşçuların sayısı 98 bin kişiden 154 bin kişiye çıktı, yani 1,5 defa arttı. Bu da insanlarımızın giderek büyüyen yaratım potansiyelinin, maddesel üretim emeğinde entellektüelleşme düzeyi yükselişinin kanıtlarından biridir.

Bu yönde daha pek çok çalışma gerektiği söz götürmez. Bilimsel-teknik devrimin şimdilik olanca etkisiyle bütün üretim halkalarını kapsayamadığını biliyoruz. Daha öyle iş türleri var ki, bunların yeterince emek işlemi ve yaratıcılık ögesiyle dolgun olduğunu söyleyemeyiz. Bu nedenle, SBKP «emekte sosyal-ekonomik ve çalışma koşullarını daha öte iyileştirme, emeğin yaratıcı karakterini güçlendirme, el emeğini, zayıf kaliteli emeği ve ağır fiziksel emeği olabildiği kadar azaltma»yı (7) birincil ödevlerinden biri sayıyor. Belorusya Komünist Partisi, bu sorunun çözümüne ilişkin tedbirlerin gerçekleştirilmesi üzerinde büyük bir dikkatle duruyor.

Tüm kolektif-içi ilişkiler sistemini kökleştirme ve zenginleştirmeye özel bir önem veriliyor. Emeği değerlendirmede, emekçilerin yaratıcı girişimlerini, tinsel gelişmeyi, genel öğrenim düzeylerini, mesleki ustalıklarını artırmaya ilgilerini en çok teşvik edici ölçütler ortaya konularak benimseniyor.

Cumhuriyetimizin birçok üretim kooperatifinde, kentlerinde ve köylerinde, aynı zamanda tüm memlekette, yıgınsal emek bayramları, meslek emektarları, üretim öncüleri ve yenilikçileri için çeşitli biçimlerde düzenlenen kutlamalar, seçkin işçilere ve çiftçilere vb. adanan törenler iyi bir gelenek oldu. Sosyalist dünya, toplumsal ödevini örnek biçimde yerine getiren emekçiye en büyük saygıyı gösteriyor. Bununla birlikte, genellikle

(7) SBKP XXV. Kongresi belgeleri. Moskova 1976, s. 215.

emeğin yalnız toplumsal sonuçları, özdekleştirilen başarıları değil, aynı zamanda işçinin yurttaşlık niteliklerini, törel karakteri değerlendiriliyor. Yani, V. Mayakovski'nin deyimiyle, Sovyetler Birliği'nde «çalışma herkes için aynı ölçüde gereklidir. Emeğe olan ilişki ve ideolojik-tinsel nitelik, memleketimizde kişinin durumunu, dürüstlük ve onurunu belirleyen ölçütlerdir.

Biz çağdaş Sovyet insanına özgü ve «benimki benim için değil, bizimki bizim için» kolektivist ilkesini simgeleyen çizgilerin emekçilerin bilincinde, kolektife, üretime, toplum işlerine olan ilişkilerinde nasıl yansıdığını her adımda görüyoruz.

Kapitalizmin övgücülerini ve ideolojik hizmetkarları, Sovyet toplumunun yaşamında kolektiflik ilke ve geleneklerinin karakterini her araca başvurarak aşağılamak ve tersyüz göstermek için az soluk tüketmediler. Onlar kolektivizmin insanları hep «bir düzeye getirdiği»ni, kişiliğini ve insan özgürlüğünü bastırıldığını savlıyorlar.

Gerçekten, sosyalist kolektivizm yeni düzenin büyük bir kazanımıdır. Vaktiyle bilimsel komünizmin kurucularının isabetle belirttikleri gibi, «her birey, kendi yeteneklerini etrafı biçimde geliştirmesine olanak veren araçlara ancak kolektifte kavuşur, ve dolayısıyla kişisel özgürlük ancak kolektifte olanaklıdır.»⁽⁸⁾

Toplumun ardıcıl kolektivist karakterli bir ekonomik ve politik temele dayandığı SSCB'de, kişi ve kolektif, bileşik iç sosyal uyumun ayrılmaz olan ve birbirini zenginleştiren halkalarını oluştururlar.

Bizim insana yönelişimiz, onun her yönlü (fikir, öğrenim, meslek ve ahlâk bakımından) yükselişi için gösterdiğimiz özen, bizim için üretimsel ve sosyal sorunları başarıyla çözmenin başlıca koşuludur. Bu durum, SBKP MK'nin «Minsk Traktör Fabrikasında emek kolektifinin üretimsel ve toplumsal-politik aktifliğini yükseltme yönünde parti örgütünün çalışmasına dair» başlıklı kararnameinde böylece belirtiliyor. Bu kuruluşta, parti örgütünün çabaları sayesinde, ideolojik, politik, emeksel ve törel eğitimde birlik sağlanıyor. Bu kolektifte emekçilerin sosyal aktiflik düzeyi çok yüksektir. Burada her iki işçiden biri şu veya bu toplumsal oluşumun eylemine katılıyor; her üç işçiden biri politik okula veya teorik seminare devam ediyor, Marksizm-Leninizm öğreniyor, ekonomik bilgiler ediniyor; yüzlerce genç işçi de üretimden ayrılmadan yüksek okula, teknik okullara veya genel öğrenim okullarına devam ediyorlar. Bu da hem kendileri, hem toplum için iyi sonuçlar veriyor. Netekim, traktör fabrikası işçileri dokuzuncu beşyılıktaki kendilerine düşen ödevleri vadesinden önce yerine getirdiler. Bu işçiler şimdi üretimde etkinliği ve çalışma kalitesini yükseltme savaşımına öncülük ediyorlar. *Tinsel bakımdan dolgun, toplumsal bakımdan aktif bir*

(8) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 3, s. 75.

yaşam sürüyorlar. Emeğin yaratıcı karakteri tüm halk kapsamındaki sosyalist yarış sürecinde daha başka bir açıklıkla beliriyor. Bu yarış, toplumsal üretimin gelişmesi yanısıra, bir kişilik olarak insanın kendisinin oluşması ve her yönlü gelişmesi için, en iyi niteliklerinin belirmesi ve yükselmesi için geniş olanaklar yaratıyor. Emekçilerimiz yüksek üretim göstergelerine ulaşma yarışında her şeyden önce kolektif emeğin, tüm halk davasının bir parçasını oluşturan kendi kişisel emeklerinin taşıdığı önemin bilincine varmakla tinsel bakımdan büyüyor ve zenginleşiyorlar. Her işçinin kendi kişisel yaratıcılık plânları temeli üzerinde geliştirilen sosyalist yarışının geniş atılımı ve boyutları bunun parlak göstergesidir. SBKP XXV. Kongresinde L. İ. Brejnev Sovyet insanların sosyal aktifliğinin bu inandırıcı belirtisini takdirle kaydetti ve bununla ilgili olarak diğer kolektifler arasında Minsk Otomobil Fabrikasının değerli çalışmasını da övdü. Şimdiki beşyılıktaki bunların 12 binden fazlası kişisel yaratım plânları üzerine çalışıyorlar. Bu öncüler artık üretim etkinliğini artırmaya yönelik 4 bin öneri yapmış ve gerçekleştirmiş bulunuyorlar.

Cumhuriyetimizin parti örgütleri, SBKP MK'nin «Belorusya parti örgütünde ideolojik kadroları seçme ve yetiştirme çalışmalarına dair» başlıklı kararnamesinde denildiği gibi, *bütün* emek kolektiflerini gerçekten yeni insanın eğitimi merkezleri haline getirmeyi ödev sayıyorlar. Sovyet insanı, olgun, inanmış, iyiniyetli insanların topluluğunda, karşılıklı yardımlaşma ve içtenlik atmosferi içinde, yalnız üretimsel problemleri değil, aynı zamanda kendi yaşamsal problemlerini çözerken, devletin, işletme yöneticilerinin, toplumsal örgütlerin yardım ve desteğini görüyor. Bu nedenle, biz, hele insanlara en yakın olan ve her insana en büyük dikkatin gösterilmesine, onun maddesel geçimine ve tinsel sağlamlığına (gösteriş olsun diye değil, gerçekten) özen gösterilmesine dayalı bir atmosferin yaratılması gereken emek kolektiflerinin alt halkalarında, her boydan ve soydan formalizmi bütün belirtileriyle kökleyip atmaya çalışıyoruz.

Her Sovyet insanının iç dünyası son derece karmaşık, çeşitli ve kendine göre tekrarsızdır. Ama insanlarımızın büyük çoğunluğunu ele alırsak, bunların *bütün bireysel ayrılıklarıyla beraber, bütün insanlık vasıflarının üstünde* bir ortak çizgi, yani komünizm davasına inancın gücü vardır. İşte Sovyet ülkesi insanların işlerine ve adımlarına bu inancın gücü yüksek bir anlam kazandırmakta, milyonların çabalarını birleştirmekte ve bir tek hedefe yönelmektedir. Marksist-Leninist dünya görüşü bizim sosyalist yaşam tarzımızın tinsel ve ideolojik temelidir. Memleketimizde sınıfların ve sosyal grupların yakınlaşması, yeni tarihsel insan topluluğu olarak Sovyet halkının moral-politik çehresinin oluşması bu dünya görüşünün olumlu etkisi altında ve bu dünya görüşünün prensiplerine göre gerçekleşiyor. Ne var ki, Marksist-Leninist fikirlerin tam egemenliği koşullarında da, bunların işleminde her hangi bir otomatikliğe bel bağlamak doğru olmaz. Halk eğitimi sistemi içinde, Parti ve Komsomol öğretim halkalarında esaslı ve

ardıcıl biçimde öğrenilmeden, iyi örgütlenmiş, anlam ve hedefi belirlenmiş bir yığinsal propaganda olmadan, devrimci teorinin iyice kavranıp benimsenmesi olanaksızdır.

Bunun içindir ki, cumhuriyetimizin parti örgütü, SBKP Merkez Komitesinin istemi gereğince, Marksist-Leninist öğretinin, Komünist Partinin politikasının yığınlara maledilmesini, işçilerin, kolhozcuların, aydınların ve gençlerin iç kanısı haline gelmesini sağlayan tüm biçimler, metotlar ve araçlar hazinesini yetkinleştirmeye sürekli bir dikkat gösteriyor.

Şimdiki aşamada, doğallıkla, bütün memlekette olduğu gibi, cumhuriyetimizde de, Komünist Partisi XXV. Kongresinin tüm ideolojik zenginliğini ve esinleyici kararlarını her yurttaşın bilincine, dimağına ve kalbine ulaştırmaya birincil bir önem veriliyor. Şimdi bizde bu kongre belgeleri, daha iyi bilme, daha derinden kavrama ve daha iyi uygulama belgisi altında incelenip öğreniliyor.

Komünizm davasına inancın aşılması, yeni dünyada insan kişiliğini oluşturma işinin özüdür. Biz, söz ve iş plânında, azar azar, amaca yönelik çabalarla, insanlarda, bütünüyle Sovyet insanının çehresini karakterize eden adım ve davranışlara içten bir yatkınlık alışkanlığı yaratıyoruz.

Ama bu basit bir iş değildir. Örneğin, karmaşık ve ince bir sorun olan aile eğitimi ele alalım. Kendi çocuklarında en yüksek derecede insan değerleriyle ölçülü olarak, iyinin ve soylunun simgeleştiğini görmek isteyecek bir ana-baba düşünmek zordur. Toplumumuz bunun için gitgide daha sağlam önkoşullar yaratıyor. Fakat ne yazık ki, birçok ailede, eğitim işi hâlâ genellikle kendiliğinden-gelme bir karakter taşıyor. Bunların eğitime çabalarında, çokluk, gereken sistemin varlığı sezilmiyor, pedagoji biliminin tavsiyeleri her zaman dikkate alınmıyor. Üstelik her zaman gereken nitelikte tasviyeler de alamıyorlar. Burada söz elbette bilgilerimize, pedagoğlarımıza, psikologlarımıza, çocuk eğitimi yöntem bilimi uzmanlarımıza düşmektedir.

Biz, cumhuriyetimizde, kendi payımıza, ana-babalar için yığinsal öğretim sistemimizi genişletiyor ve yetkinleştiriyoruz. Belarusya'da, okullarda, pedagojik bilgi üniversiteleri açılmış bulunuyor. Bunların programlarında, aile eğitimi, ana-babaların pedagojik yetkilerini artırma sorunları önemli bir yer alıyor. Ayrıca, cumhuriyetimizde, çocuk eğitimi güncel problemleriyle ilgili kitap yayımları artırılıyor, televizyon ve radyo yayınları genişletiliyor, filmler yapılıyor.

Biz öğrenci gençlikle çalışmanın özülüğünü ideolojik-törel yönlerden güçlendirmeye birincil bir önem veriyoruz. Orta öğrenim okullarının öğretim plânlarında, diğer toplumsal bilimlerin yanısıra komünist moralin esaslarının öğretimi de programa alınmış bulunuyor. Cumhuriyetimizin yüksek

okullarında ve teknikumlarında da artık birkaç yıldan beri Marksist-Leninist törebilimi okutuluyor.

Orta dereceli okullarda Leninci politeknizm prensibini ardıcıl olarak geliştirme temeli üzerinde öğretim ve eğitimin niteliğini yükseltme sorunu üzerinde özel bir dikkatle duruluyor. Biz parti örgütlerini, Komsomol'u, genel öğrenim okulları ve diğer okullar öğretim kolektiflerini, gençlerimizin okul ve üniversite yıllarını, yalnız bilgi edinip yığmakla değil, aynı zamanda halkın çalışmasına, toplumsal yaşama reel biçimde katılmakla bağlı çok yanlı bir eylemle doldurmaya yöneliyoruz. Zira gençlere, aktif yaşamsal görüş ve tutum, hareketsiz seyirci nitelikleri değil, Lenin'in deyişiyle «gerçekten komünizmin gerektirdiği gibi hareket edecek»⁽⁹⁾ yetenek ve hünere sahip bilinçli ve sorumlu toplum üyesi nitelikleri ancak ve ancak böyle kazandırılabilir.

Sovyet insanların gönencesinin durmadan artması koşullarında, insanın makul maddesel ve tinsel gereksinmelerinin bilinçli ve amaca yönelik oluşması, her bireyin ve herkesin hayatında tinsel ve törel değerlerin saygınlık ve rolünün elden geldiğince yükseltilmesi sorunu büyük bir önem kazanıyor.

Komünist ideallerin, burjuva-esnaf zihniyetine özgü mal hırsı ve paracanlılıkla hiçbir ilişkisi yoktur. Ve burjuva dünyası politikacı ve fikir yapıcılarının, Sovyet toplumunun artık herhangi bir değişmeye uğradığı, «tüketimcilik virüsü»yle bulaştığı yolundaki ümitleri boşunadır. Bizler elbette ki dünyadan el etek çekmiş, çileyi yeğleyen kaçıklar değiliz. Partimiz Sovyet insanların maddesel ve kültürel yaşam düzeyini daha öte yükseltmek için hiç bir çabayı esirgemiyor. Ne var ki, maddesel fetişizm (maddeye tapma), kazanç hırsı, mal ve eşya yığma düşkünlüğü, bizim dünya görüş ve anlayışımızla bağdaşır şeyler değildir. Biz, insanın, psikolojisine esnaf-lık bulaşmadığı takdirde, gerçek zenginliği eşyalar dünyasında değil, insanların bunun çevresinde ulaştıkları mutlulukta, tinsel değerlerde, yaratıcı emekle topluma ve dolayısıyla kendisine yararlı olma çabasında bulduğumuzda değiliz. Ve değerleri sırf para kazanmakta değil, eşyaya tapmada değil, en çok gelişme, kendi yetenek ve tinsel güçlerini gösterme olanaklarında gören insanı eğitip yetiştirmek bizim için de başta gelen ödevdir ve bugün de öyledir.

Belorusya Komünist Partisi, memleketin diğer parti örgütleri gibi, maddesel ve tinsel gereksinmeleri uyumlaştırma, bunların optimal yapısını belirleme, yurttaşlarımızın ve özellikle gençlerin serbest vakitlerini özlü bir eylemle, kişiliğin gelişmesi için en büyük önemi olan okuma, özöğrenim, spor, toplumsal önem taşıyan çeşitli işlevleri yerine getirme, nice yurttaşlarımızın serbest vakitlerini değerlendirmede şimdi de büyük bir yeri olan

(9) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 302.

teknik ve sanatsal yaratıcılık gibi uğraşlarla doldurma problemine, bu gayet karmaşık probleme daha etkin çözüm yolları arıyor ve buluyor.

Sosyalist devlet, Lenin'in dediği gibi, yığınların bilinci arttığı ölçüde güçlenir. Bu devlet, emekçilerin politik olgunluk düzeyi yükseldiği ölçüde, toplum hayatının bütün alanlarında emekçilerin yaratıcılık ve girişim atılımının boyutları ölçüsünde güçlenir. Sovyet insanları toplumsal işlere bireycilik zihniyetiyle yaklaşımdan, kendi işini «kenarda durmak» sayan küçük insanın «felsefe»sinden uzaktırlar. Bu esnafça umursuzluğun tersine, sosyalizm, devletçi açıdan düşünülen ve hareket eden, kişisel çıkarları toplumsal çıkarlardan ayırmayan kimselerde bir girişim ve eylem temeli yaratıyor, pekiştiriyor.

Bugün milyonlarca Sovyet insanı, parti, sendika, komsomol örgütlerinin ve diğer toplumsal örgütlerin çalışmalarına katılıyor. Bu yurttaşlarımız, toplantılarda yaptıkları konuşmalarla, basına, radyo ve televizyona gönderdikleri mektuplarla kendi önerilerini sunuyorlar. Bu önerilere dayanılarak, yersel ve devletsel kanunlar hazırlanıyor, kuruluşların ve tüm halk ekonomisinin ekonomik ve sosyal gelişme plânları işleniyor, nice yetersizlikler, tek tek görevlilerin gevşeklik, ihmalcilik gösterdikleri, bürokratzime ve keyfilliğe kaydıkları haller ortaya çıkarılıyor.

SBKP, kendi payına, Sovyet insanların aktif ve bilinçli yurttaşlar olarak kendilerini göstermeleri için gereken bütün koşulları yaratıyor. Parti onları toplumsal gelişme yasaları bilgisiyle ve devlet işlerine ilişkin geniş ölçüde enformasyonla donatıyor.

Bilindiği üzere, insanların kafalarını sansasyonel haberler, gürültü partitilerle, bayağılıklar ve habire reklâmla şişiren burjuva propagandası, emekçilerin dikkatini toplumun gerçek problemlerine çekmeye değil, bunlardan uzaklaştırmaya, sosyal ve devletsel sorunların çözümüne katılmalarına yardım etmeye değil, buna engel olmaya çalışıyor. Bizim propagandamızın, bizim enformasyon organlarımızın önündeyse, esnaflığa özgü boş merakları giderme ödevi değil, insanların düşünsel ve kültürel görüş çevreninin genişlemesi için, her emekçi tarafından uygar bir aktiflik gösterilmesi ve bu emekçinin devlet yönetimine, tüm toplum yaşamına becerikli ve yaratıcı olarak, memleketin gerçek efendisine yaraşır bir ilgi ve özenle katılması için koşullar yaratma ödevi duruyor.

Berlin'de yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'ndaki konuşmasında, L. İ. Brejnev, güzel bir ifadeyle şunları belirtti: «Biz tekelci oligarşinin egemenliğinden azat, bunalım ve işsizlik korkusundan azat, sosyal felâketlerden azat bir toplum yarattık. Biz, toplumsal tabaka, mülk, ırk ayrıcalığı veya diğer benzeri ayrıcalıklar tanımayan, sözün en geniş anlamıyla eşit insanların toplumunu, insan haklarını yalnız açıkla-

makla kalmayıp, eylemde bu hakları kullanma olanağını da sağlayan toplumu yarattık.»⁽¹⁰⁾

Komünist Partisi, Sovyet devleti, emekçilerin çıkarlarını titizlikle koruyor, iktidar kötüye kullanma yönlü her denemeyi kesinlikle önlüyor, formalizm ve bürokratinin somut illetkenlerine karşı eleştirisi silâhını cesaretle doğrultuyorlar. Memleketimizde şu veya bu yönetim halkasının eyleminde yanlışlık ve yetersizlikler açıkça ortaya çıkarılıyor, yurttaşları sürüncemeye üzmekten, onlara ilgisiz davranmaktan, haklarını ve yasal çıkarlarını çiğnemekten ötürü suçlu olanlar cezalandırılıyor. Tek sözle, Sovyet insanlarının normal çalışma ve yaşamasına engel olan her şeyle kesin ve amansız bir savaşım yürütülüyor.

Komünizmin kurulması süreci boyunca, yurttaşların hak ve özgürlükleri genişliyor ve yeni bir içerikle doluyor. Toplumumuzda, her yurttaşın hayatının ve sağlığının, emeğinin, haklarının, onurunun ve namusunun sapa-sağlam savunulduğu bir güvenceler sistemi yaratılmıştır. Kişilik, onun bugünü ve geleceği raslantılara bırakılmış değildir. Sovyet insanı, yetenek ve bilgilerinin, enerji ve girişiminin yaraşık bir uygulama alanı bulacağından, destek göreceğinden ve değerlendirileceğinden emindir.

Memleketimizde her emekçi yarın korkusundan azattır; sosyal iyimserlik, geleceğe güven onun ana vasıfları olmuştur. Herkez toplumun kendisini zorluk ve çaresizlik içinde bırakmayacağını, hastalandığında parasız tıbbi yardım göreceğini, sakatlandığında kendisine emekli aylığı bağlanacağını, ihtiyarlık yıllarının garantili olduğunu biliyor.

Toplumun insan konusundaki sorumluluğu, hayatımızın her yanına sinmiş olan sosyalist hümanizmin en parlak belirtilerinden biridir. Kişiliğin gelişmesinin, gerçek özgürlüğünün başlıca garantisi de bundadır.

Burjuva propagandası insan özgürlüğü kavramını her zaman hiç bir şeyle sınırlı olmayan bencil ve bireyci isteklerle karıştırır. Sosyalizm bu tür yozlaştırılmış insan özgürlüğünü de kesinlikle reddeder. Böylesi özgürlük, insanın topluma, hümanizm ahlakına, sağduyuya yabancılaşmasına mal olur; acımasız bir rekabet savaşımının, «herkesin her şeye karşı savaşımının» alıp yürütmesine yol açar. Burjuva devleti, bu amansız savaşta en azından «talihleri gülmiyen»lerin yazgısına özen gösterme yükü altına girmez. Kapitalist dünyada, ana hak, daha ütopyacı sosyalist C. Fourier'nin insanın bütün haklarına bedel olan hak diye tanımladığı çalışma hakkı hiç kimse için garantili değildir.

Yalnız sosyalizm ve komünizm, her yurttaşa toplumun selâmeti adına, kendi iyilik ve mutluluğu için bugünü ve yarını yaratma reel olanağı sağlı-

(10) Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme. Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nın sonuçları. Moskova, 1976, s. 15.

arak, gerçek özgürlüğü yaratır ve sürdürürler. Öte yandan, kişinin gerçek özgürlüğü, onun diğer insanlar karşısında, kolektif karşısında, toplum karşısındaki sorumluluğundan ayrılamaz.

İnsanlarımız, uygunsuz ve anti-toplumsal nice işlerin ve adımların özgürlük ve demokrasi bayrağına bürünerek gizlenmesi yolundaki her denemeye kesinlikle karşı çıkıyorlar. Onlar, toplumumuzun hertürlü döküntülerinin ve fırsatçıların, bireycilerin ve demagogların, külhanbeylerin ve sarhoşların bizim demokratik ve insancıl prensiplerimizi kötüye kullanmalarına göz yumuyorlar. İnsanlara karşı bizim yaşam tarzımıza özgü iyiniyet ve sosyalist demokratizm de, her çeşit anarşist keyfiliğin, genel halk çıkarlarıyla çatışan her eylemin reddini ve kesinlikle suçlanmasını gerektiriyor. Sorumluluğu içermiyen özgürlük, disiplini içermiyen demokrasi yoktur. Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde, karşılığında ödevler gerektirmeyen haklar ve tersine, haklar gerektirmiyen ödevler yoktur. SBKP XXV. Kongresinde L. İ. Brejnev yoldaşın dediği gibi, «İşte kendi ödevleri konusunda, halkın çıkarları konusunda her yurttaşın bu sorumlu tutumudur ki, . . . kişiliğin gerçek özgürlüğü için biricik sağlam temeli yaratıyor.»⁽¹¹⁾

Belorusya parti örgütleri, emekçilerde, gençlerde, SBKP XXV. Kongresi yönergeleri ruhunda bir toplumsal ödev* bilinci oluşturmaya çalışıyorlar. Toplumumuzda sosyalizme yabancı hertürlü ideoloji ve moral belirtilerine asla katlanmayan kişi, kendi düşünce ve kanılarını savunma, Marksist-Leninist öğretinin gücünü, reel sosyalizmin kapitalizmle ideolojik savaşta elde ettiği başarıları etkinlikle kullanma yeteneğine sahip olan kişi politik bakımdan olgun insan sayılıyor. Bu da, sınıfsal uzlaşmaz çelişkilerin bulunmadığı toplum koşullarında, halkın büyük çoğunluğunun artık kendi sınıf savaşımı deneyi olmadığı koşullarda, Parti ve Komsomol örgütlerinin, ideolojik çalışma kadrolarımızın, emekçilerde ve öncelikle gençlerde köklü bir sınıfsal bilincin oluşmasına özen göstermeleri, insanlarımızın bugünkü dünya toplumsal gelişmesinin yasallık ve temel eğilimlerini doğru biçimde kavramalarına yardım etmeleri gerektiği anlamına geliyor.

Son zamanlarda dünyada önemli değişimler oldu. Sovyetler Birliği'nin, sosyalist topluluk ülkelerinin, bütün anti-emperyalist güçlerin çabalarıyla, «soğuk harp»ten uluslararası gerginliğin azaltılmasına doğru bir dönüm sağlandı. Bu sürecin dönüşsüz hale getirilmesi gerekiyor. Ne var ki, barış içinde yanyana yaşama fikirlerinin üstün gelmesi ideolojik cepheye barış demek değildir. Sosyalist ve burjuva dünya görüşleri arasındaki savaşım gitgide daha da şiddetleniyor. Kapitalist memleketlerde gerici güçler, Sovyet insanının düşüncü ve kanıları üzerinde en ince ve kurnaz metotlarla etki yapmaya, onun ideolojik bakımdan sağlamlığını zedelemeye, öncelikle gençlerin bilincine bireyciliğin, milliyetçilik ve kozmopolitizmin tohum-

(11) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan. Konuşma ve yazılar, c. 5, Moskova, 1976, s. 546.

larını, komünizmin utkusuna güvensizliğin zehirli tohumlarını saçmaya çalışıyorlar. SBKP XXV. Kongresinde belirtildiği gibi, «bu konuda yüksek bir politik uyanıklık, etkin, canlı ve inandırıcı bir propaganda çalışması, düşmanın ideolojik kışkırtılarına karşı zamanında tepki gösterilmesi gerekiyor.»⁽¹²⁾

Bunu gözönünde bulunduran Belorusya parti örgütü, SBKP XXV. Kongresinin kararlarına dayanarak, SSCB'nin dış politikasını propaganda işini dirençle yetkinleştirme ve derinleştirmeye çalışıyor, propaganda kadrolarına burjuvasal ve revizyonist ideolojiyi Lenin'in yaptığı biçimde eleştirmeyi emperyalizmin çözümsüz çelişkilerini ortaya çıkarmayı, bu Leninci sanatı öğretiyor.

Parti örgütleri, Sovyet halkının emek atılım ve ulaşmaları ile çağımızın keskin problemlerinin barışı güçlendirme ve sosyal süreci hızlandırma yararına çözümü arasındaki derin organik bağlantıyı en çeşitli ideolojik araçlarla gösteriyorlar. Biz yığınları Sovyet yurtseverliği ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda, dünya devrimci ve anti-emperyalist hareketi savaş birlikleriyle ardıcıl dayanışma ruhunda, tüm insanlığın aydın geleceği adına sınıf kardeşlerimize, savaş arkadaşlarımıza yardım için gereken her şeyin yapılması ruhunda sürekli olarak eğitmeyi önemli ödevimiz sayıyoruz.

Belorusya komünistleri, yeni insanı oluşturma, kişiliğin etrafı ve uyumlu gelişmesini sağlamayı en yüksek amaç belliyan Leninci Partinin tüm devrimsel-eğitimsel eyleminin özü olduğunu derinden derine kavıyorlar. Ve bu soylu davada her başarı, komünizmin utkusunu sağlamaya reel ve önemli bir katkıdır.

(12) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan. Konuşma ve yazılar, c. 5, Moskova, 1976, s. 533.

«Beyaz devrim» efsanesi ve gerçekler

Hamid Safari

Iran Halk Partisi MK Yürütüm Bürosu üyesi,
«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde IHP temsilcisi

Iran'da toplumsal-politik düşünce memleketin kapitalist yolda gittikçe hızlanan gelişme koşulları altında bir evrim durumu içindedir. Bu kapitalist gelişmenin yanı sıra işçi sınıfının sayısı ve önemi de hızla artıyor. Ideolojik savaşım boyuna sertleşiyor. Bir yandan kurtuluşçu Marksizm-Leninizm idelerinin önemi de artıyor. Memlekette bu idelerin yayılması daha yüz-yılımızın eşiğinde başladı, 1920 yılında Iran Komünist Partisi'nin kurulmasıyla kayda değer bir atılım kazandı. Daha sonra, 1941 Ekim'inde kurulan Iran Halk Partisi-Tude-Iran Komünist Partisinin yaraşık devamcısı oldu.

Rejimin politik ve ideolojik hattı bütün ilerici güçleri baskı altına alma ya yönelik olsa da, asıl hedefi Iran Halk Partisi-IHP-ve bu partinin dünya görüşü olarak kalıyor. İlk anti-komünist kanunun (1) kabul edilmesinden 45 yıl sonra, 1975 yılında, daha beter bir yenisinin çıkarılmış olması rastgele değildir. IHP'ye üye olmak ve komünizm fikirlerini propaganda etmek o tarihten beri ömür boyu hapislikle cezalandırılıyor.

IHP en ağır gizlilik koşulları altında ideolojik savaşım yürütüyor. Bu savaşımında, partiye, uluslararası komünist hareketinin zengin deneyi, özellikle her soydan ve boydan burjuva ideolojisine karşı yürütülen politik ve ideolojik-teorik savaşım deneyi yardım ediyor. Komünistler bu deneyin halka mal edilmesi için, Marksist literatürü yaymak üzere yeni yol ve biçimler arıyor ve buluyorlar. Komünist Partisinin yayınevi, epeyce büyük bir tirajla V. İ. Lenin'in yapıtlarını yayımlamış, ayrıca ders kitapları çıkarmış ve partinin program belgelerini başmış bulunuyor. Memleketimizde ilk defa olarak K. Marks'ın «Kapital»i dilimize çevrilmeye başlandı. Yapıtın ilk cildi artık basımdan çıktı. Marksist kitap ve broşürler emekçiler tarafından gitgide daha çok aranıyor ve okunuyor.

Partimizin programında şöyle deniliyor: «Iran toplumu köklü değişiklik, yani hayatın bütün alanlarını kapsıyacak yaşamı ve halkın çıkarları doğrultusunda değiştirecek bir devrim gereksinmesi içindedir.» Daha öte şu satırları okuyoruz: «Gereksindiğimiz devrim, toplumumuzun şimdiki tarihsel gelişme aşamasında ulusal-demokratik devrimdir. Bunun içeriği şu olabilir:

(1) Söz konusu kanun 1931'de kabul edildi. Kanun, Komünist Partisine üye olmayı 10 yıl hapislikle cezalandırıyordu.

Memleketin doğal kaynakları ve ekonomisi üzerinde emperyalist tekellerin egemenliğine son verilmesi; İran'ın tam ekonomik ve politik bağımsızlığının sağlanması; kapitalizm öncesi ekonomik düzen kalıntılarının ortadan kaldırılması ve sosyalist gelişme yolunun tutulması . . .»

IHP'nin bu ilerici fikir ve isteklerine İran yönetici çevreleri neyle karşı koyuyorlar?

Her şeyden önce sözümona «beyaz devrim» program ve önlemleriyle karşı koyuyorlar. İran Şahı, 27 Şubat 1967'de, Tahran'da yapılan ekonomi konferansını açış konuşmasında, ülkede yapılmış olan reformların hayatımızda önemli bir dönemi belirlediğini söyledi. Ve İran'ın «kansız beyaz devrim» aşamasını yaşamakta olduğunu sözlerine ekledi. Nedir bu söz konusu reformlar?

1963 Ocak ayından 1975 Kasım'ına kadar İran'da 14 kanun çıkarıldı. Bunları şöyle sıralıyabiliriz: 1-Toprak reformu kanunu; 2-Ormanları millileştirme kanunu; 3-Devlet kuruluşlarının satımı ve elde edilen paraların toprak reformu finansmanında kullanılması kanunu; 4-Meclis seçimlerini düzenleyen kanunda değişiklik; 5-Kuruluşların gelirlerinden işçilerin pay alma kanunu; 6-Okur yazarlılıkla savaşım için bir «eğitim alayı» kurulması kanunu; 7-Köy ekonomisi yönetiminde çağdaş yöntemleri yerleştirmek üzere bir «uygulama ve bayındırlık alayı» meydana getirilmesi kanunu; 8-«Sağlık koruma alayı» örgütlenmesi kanunu; 9-Köylerde küçük işlerin, anlaşmazlıkların ve başvuruların gözden geçirilmesi için «Adalet evleri» açılması kanunu; 10-Su kaynaklarının millileştirilmesi kanunu; 11-Memleketin yeni baştan örgütlenmesi kanunu; 12-«Yönetim devrimi» kanunu; 13-Kuruluşların bir bölüm hisselerinin işçilere ve diğer emekçilere satılması kanunu; 14-Enflasyon ve hayat pahalılığıyla savaşım kanunu . . .

Şah 1975 Kasımında bir buyrultu yayımladı. Bu buyrultuda, şahın ve halkın devrimiyle ilgili 14 prensip için tümel bir ideoloji sistemi biçiminde bir genel felsefe oluşturulması gerekliliğinden söz ediliyor. Bu genel felsefenin de, ulusal, tinsel ve kültürel yaşamda oluşan değişimlerin mantığını ortaya çıkarmak ve gözler önüne sermek üzere, bilimsel diyalektiğe dayanması öngörülüyor. (2) «Beyaz devrim» ideologları halka bir büyük uygarlık, en büyük sosyal adalet temeline dayalı bir ideal toplum vaadediyorlar. Bu ideologlar, İran'da insanın insanı sömürmesi ve uzlaşmaz çelişkili sınıfların varlığı diye birşey olmadığını, sadece ulusun genel çıkarları adına işbirliği yapan eşit haklı sosyal zümreler bulunduğunu savlayan görüş ruhunda kamuoyunu işlemek için harıl harıl çalışıyorlar. İran'da iktidardaki zümre, «beyaz devrim» çerçevesindeki reformlarının içinde bulunduğumuz çağdaş tarihsel aşamada toplumun gelişme istemlerine gereken cevabı verdiğini, bu «mucizeye eşit» reformları gerçekleştirmekle (bunlara

(2) «Ayandegan», 25 Kasım 1975.

«sürekli devrim» de diyorlar), İran'ın kısa süre içinde bir «büyük uygarlık» düzeyine çıkarılabileceğini düşünüyorlar.

Bu savlar ne dereceye kadar doğrudur? Sözkonusu reformları ve açıklanan prensipleri şöyle bir saymak bile, bunların bir yandan emekçi yığınlarının baskısı, öte yandan üretim güçleri gelişmesinin objektif istemlerinin etkisi altında kabul edildiğini gösteriyor. Bununla birlikte, yönetici çevreler önemli stratejik amaçlar güdüyorlar. Bu çevreler, burjuva toplum düzeni biçimlerini kökleştirip güçlendirmek, kapitalizmin rahatça evrimi için güvenilir koşullar yaratmaya çalışıyor sosyal çelişkileri örtbas etmeye yelteniyor, ve eninde sonunda yığınları kendi ideolojik ve politik kontrolleri altında tutmak istiyorlar. V. İ. Lenin burjuva reformlarından söz ederken, burjuvazinin yığınlar olmadan hiçbir şey yapamayacağını söyler ve yığınları, burjuvaziyi devirmek uğrunda verdiği devrimci savaşımdan vazgeçirmek için alabildiğine dallı budaklı, sistematik olarak düzenlenmiş, iyice donatılmış, telli pullu bir pohpohlama, yalan dolan, yaygın ve moda sözcüklerle hokkabazlık, sağa sola her türlü reform ve işçiler için bol bol nimet vaatlerinden oluşan bir yöntem uygulamadan peşinden sürükleyip götürmenin olanağı yoktur.»⁽³⁾

İran'da kuruluşların gelirlerinden işçilere pay ayırma ve fabrika ve işletmelerin hisselerinden bir bölümünü emekçilere satma kanunları bu türden «hokkabazlık»ın en parlak örnekleri olarak gösterilebilir.

İlk kanun, ek yatırımlar yapılmadan üretim örgütünü yetkinleştirme önlemleri programından ibarettir. İşçiler ile işverenler arasında imzalanan toplu sözleşmeler, işçileri hammadde, enerji ve yardımcı materyal tasarrufu yapmakla, makine ve ağıtlardan yararlanmayı yetkinleştirmekle, çalışmayı yeğînleştirmek yoluyla üretkenliğin artırılmasına yardım etmekte yükümlü. Bu koşullar altında patronların kazançlarını bir hayli artıracakları besbellidir. İşçiler ise gündeliklerine pek az zamla avutulmaktadır.

«Beyaz devrim» ideologları, İran işçi sınıfını devrimci savaşımdan vazgeçmeye zorlayıp dururken, ona sanayi kuruluşları küçük hisselerinin sahibi ve özel sermayecilik eylemine katılan bir öge olduğu zaman kavuşacağı «gönenç»e ilişkin bol keseden vaatlerde bulunuyorlar. Rejim yandaşlarının açıkça söylemekten çekinerek, «sanayi mülkiyetini genişletme» dedikleri küçük hisselerin satımı kanunu, ancak 1,5 milyon dolar ve bundan da fazla sermayeli, yıllık ticaret alış verışı de, 3,5 milyondan az olmayan kumpanyaları kapsıyor. Ama kanun önemli koşulları da içeriyor. Öyle ki, kanun, belirli bir kumpanya için, ancak üretime başlamasından beş yıl sonra geçerli oluyor, işçi de ancak bu kuruluşta en az üç yıl çalıştıktan sonra hisse edinme hakkına sahip olabiliyor. Ve işçiye en çok dört hisse satın alma hakkı tanınıyor. Bundan başka, kanun, işçilerin müdürlük düze-

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 176.

yindeki kurullarda temsil edilmesine olanak vermiyor. Hükümet, fabrika ve işletmelerin sahipleri olan kapitalistlere hisselerin 51'ini bırakarak, emek ile sermaye arasında varolan ilişkiler sistemini koruyor.

Bütün bunlar, işçilerin (parasal durumları hisseler edinmeye elverse bile) kuruluşların işlevine ilişkin üretimsel, parasal ve diğer sorunların çözümü üzerinde herhangi bir etki yapamayacaklarını gösteriyor. Demek ki, işçi sınıfı, pek az farkla ücretli emekçiler sınıfı olarak kalmaya devam ediyor. Fark şudur: İşçilerden, yönetici çevrelerin hesabına göre, hisseler edindikten sonra, sermayecilerle eşit olarak, kuruluşların verimliliğini arttırmaya ve çalışmayı daha öte yeğînleştirmeye ilgi göstermeleri isteniyor.

Demek oluyor ki, «sanayi mülkiyetini genişletme» işi, rejim tarafından, burjuvazinin, özellikle de ekonomide egemen olan tabakalarının çıkarına yapılıyor. (4) Sanayide giderek artan sermaye yatırımlarının ağırlığını artık yalnız başına taşıyamayan patronlar aralarında birleşiyorlar. Bir yandan sözkonusu hisseleri halk arasına da sürüyorlar. Büyük bir sanayici ve İran'ın sanayi ve ticaret odası yöneticilerinden biri olan K. Hosrovşahi, banka merkezinde yaptığı konuşmada, İran'da sermayelerin ve üretimin birikimi ve merkezleşmesi kaçınılmazlığından söz ederken, toprak reformu, işçilerin kuruluşlarda kârlara katılımı ve «sanayi mülkiyetini genişletme» kanunlarını hükümetçe öngörüyle düşünülmüş bir «tümel gelişme stratejisi» olarak niteledi. (5) V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Kapitalizmin savunucusu olan profesörler, küçük hissedarlar sayısının artmasına bakarak varlıklı patronlar sayısının çoğaldığından dem vuruyorlar. Gerçekteyse, parababası milyonerlerin «cüce» sermayesi üzerindeki egemenliği (ve kazancı) büyüyor.» (6)

«Sanayi mülkiyetini genişletme» fikrinin, bunu ortaya atanların kanısına göre, İran'da işçi hareketine karşı ideolojik kısıktılıkların başarısına da yardımcı olması bekleniyor. «Tehran Economist» dergisinin itiraf ettiği üzere, bu görüşün özlüğü, işçilerin hisse senetleri sahibi oldukları zaman, üretim araçları üzerindeki mülkiyetten doğan sınıf savaşımı nedenlerinin kendiliğinden ortadan kalkacağı ümidine dayanıyor. (7)

«Beyaz devrim» ideolojisinin bir diğer bileşen ögesi, daha 1960'ların başında ortaya çıkan «bağımsız milliyetçilik»tir. Bunu ögütleyenler, bütün halkın ulusal birlik ve bütünlüğü fikrini ileri sürüyorlar. Sosyal ve sınıfsal uzlaşmaz çelişkilerin kasıp kavurduğu bir toplumda böyle bir görüşün propaganda edilmesi, bir tek hedef, emekçilerin sınıfsal ve politik bilin-

(4) Resmi verilere göre, İran'da, yalnız 45 aile, sermayeleri (her birinin) 10 milyon rialı aşan yerli kumpanyaların $\frac{0}{10}$ 80'ini denetliyor. (1 Rial), 1973 geçerliliğine göre ABD 1,32 sentine eşittir.)

(5) «Tehran Economist», December 27, 1975, p. 36.

(6) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 23, s. 186.

(7) «Tehran Economist», January 31, 1976, p. 42.

cini körletme hedefini güdüyor. «Bağımsız milliyetçilik»in öbür yanı paniranzizm'dir. (8) Berikinin de, ötekinin temeli, ulusu «dinsel ve devletsel» belirtilere göre tanımlayan büyük devlet şovenizmidir.

Şu noktayı da belirtmenin önemi vardır. «Bağımsız milliyetçilik» diye İran Halk Partisinin enternasyonalizmine karşı konulan görüşün temel taşı anti-komünizmdir. Bu milliyetçiliğin fikir yapıcıları, IHP'nin ideolojik platformunu, ithal malı, İran'a yabancı, ülkenin ulusal çıkarlarına ve bağımsızlığına düşman sayıyorlar. IHP ulusal nihilizmle, yandaşları da yurtseverlik yoksunluğuyla suçlanıyorlar. Suçlamayı yapanlar IHP'nin ve yandaşlarının enternasyonal ögeyi ulusal ögeyin üstünde tuttuklarını ileri sürüyorlar. Oysa, bilindiği gibi, komünistler bu iki ögeyi bütün eylemlerinde hiç bir zaman karşı karşıya koymuyor, tam tersine organik olarak bağdaştırıyorlar.

1975 Martında İran'da varolan bütün partilerin kapatıldığı (9) ve «İranlılar arasında asayişî sağlamaya» görevli tek politik örgüt olarak «İran Uyanış Partisi»nin kurulduğu açıklandı. Bu partinin ideologları, İranlıları, krallığa, anayasaya ve «beyaz devrim» programına bağlı olanlar, bu kurum ve sloganlara inanmayanlar olarak zoraki biçimde iki kategoriye ayırıyorlar. Birinci gruptan olan İranlılara yeni partiye girme olanağı tanınıyor. İkinci gruptan sayılan İranlılar (ki bunlar arasında IHP'ye ve diğer illegal örgütlere mensup olanlar bulunuyor), yönetici çevrelerin kanısınca, hapse atılmaya yaraşık görülüyor. Onlara göre, rejime karşı her çıkışın bir tek kaynağı vardır ve bu kaynak dünya komünizmidir.

İran Halk Partisi «bağımsız milliyetçilik» görüşünü koyu gerici bir fikir olarak silkip atıyor. Çözümü uğrunda partinin dirençli bir savaşım vermekte olduğu ulusal ve enternasyonal sorunlar, ayrılmaz ve organik bir birlik halindedir. İran'da komünist hareketinin yarım yüzyıllık tarihçesi, asıl komünistlerin İran'da halkın yaşamsal çıkarlarının en ardıcıl ve azimli savunucusu olduklarını ve bu niteliği koruduklarını, bu inkâr edilmez gerçeği inandırıcı biçimde doğruluyor.

IHP Merkez Komitesi üyesi Hosrov Ruzbeh (10) askersel mahkemede kendisine yöneltilen suçlamayı reddederek şunları söyledi: «Benim kapitalizme karşı, İran'ın başına getirdiği sayısız felâketlerin yanı sıra, ülkemizin bağımsızlık ve bütünlüğüne, İran halkının özgürlük ve selâmetine getirdiği büyük zararlardan ötürü savaşıyorum. Benim kapitalizmden nefretim, ulusal egemenliğe karşı olduğum anlamına gelmez. Tersine, ben,

(8) Paniranzizm: İran yönetici çevrelerinin şovenist politikasına temel olan ideoloji. *Not red.*

(9) 1950 yılları sonunda ve 1960'ların başında, rejimin görünür cephesini süsleme hizmeti gören iki çiftçi-burjuva partisi («Mardom»-«Halk» ve «İrane Novin» - «Yeni İran») kuruldu.

(10) 10 Mayıs 1959'da kurşuna dizildi.

ülkemizin ulusal egemenliği sağlansın, sonra da güçlensin diye kapitalizme karşı savaşım veriyorum.» (11)

Rejimin ideologları İHP'nin ulusal-yurtsever karakterini şüphe altına alarak, partinin bağımsızlığı sorununu kasıtlı olarak vurguluyorlar. Bu cümleden olarak, İHP'nin uluslararası komünist ve işçi hareketiyle ilişkileri, dünya sosyalist sistemini savunma tutumu üzerinde sahtecilikler yapıyor ve bunu partinin bağımsız olmadığının kanıtı olarak göstermeye kalkışıyorlar.

Oysa, İHP'nin bütün kardeş partilerle ilişkilerinin tam hak eşitliği ve bağımsızlık prensiplerine dayalı olduğu herkesçe bilinmektedir. Ve esasen bu durum bütün uluslararası komünist ve işçi hareketinin ana vasfıdır. Hareket, bu vasfıyla burjuva partileri arasında zayıfı güçlüye tabi kılan prensipin egemen olduğu ilişkilerden büsbütün ayrılmıdır.

Marksizm-Leninizmin uluslararası önemi, genel prensiplerinin her ayrı ülkenin somut koşullarına uygulanmasından ibarettir. Bu yargı, sözkonusu prensiplerin en önemlilerinden biri olan proletarya enternasyonalizmi için de geçerlidir. (12)

(11) «Fırtınalara adanan kalp», Moskova, 1962, s. 55-56.

(12) Bununla ilgili olarak, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin bu yılki 10. sayısında yayımlanan M. Rossi'nin «Halkın partisi sosyalizm savaşımında» başlıklı yazısına da değinmek istiyorum. Rossi bu yazısında «Proletarya enternasyonalizmi» deyiminin sınırlı olduğu ve şimdiki koşullara cevap vermediği tezini temellendirmeye çalışıyor. Ben bununla hemfikir değilim. Rossi yoldaşın kendi düşüncesini ortaya koyduğu gibi, ben de bununla niçin hemfikir olmadığımı belirtmek istiyorum.

Gerçekte, M. Rossi, bence, günümüzde enternasyonalist olmanın uluslararası yumuşama, güvenlik ve işbirliği uğrunda gerici ve faşist rejimlere karşı ve ulusal-kurtuluş hareketlerine destek olarak savaşım yürütmek, bütün sol güçler arasında karşılıklı anlaşmaya yardımcı olmak, uluslararası anti-kapitalist cepheyi güçlendirmek, bu hedeflere ulaşma savaşımına elden geldiğince geniş ölçüde toplumsal güçleri çekmek için savaşım vermek anlamına geldiğini yazmakta haklıdır. Ama günümüzde enternasyonalist olmak artık çoğumuzun ortagöbeğinde yer almaya devam eden işçi sınıfının ortak çıkarları için, örneğin çok uluslu tekellere karşı savaşımında ileri sürdüğü istekleri için savaşım yürütmek anlamına gelmiyor mu? Kapitalist toplumdaki ana sosyal çelişki (proletarya ile burjuvazi arasında) yerli yerinde kalmakta ve işçi sınıfı, üretimde ve toplumdaki rolü gereği olarak, emperyalizme karşı duran ve geniş bir yelpaze meydana getiren toplu güçlerin çekirdeğini oluşturmakta değil midir? Yükümlendiği tarihsel ödevi yerine getirirken, sınıfsal menfaatlerini savunurken, bütün emekçilerin çıkarlarını, ulusun gerçek çıkarlarını da objektif ve sübjektif olarak savunan, proletaryanın ta kendisidir. Buna dayalı olarak, işçi sınıfı, yürüttüğü savaşımında, çözümüne emperyalizmin karşı durduğu sözkonusu demokratik problemleri çözüme kavuşturma yolunda geniş halk tabakalarının ortak yararını en iyi ve en ardıcıl biçimde simgeleştiriyor. Ve en az bunun kadar önemli olan şudur ki, proletarya, bütün bu amaçları yalnız ulusal plânda değil, aynı zamanda uluslararası plân-

Diğer kardeş partilerin tüm uluslararası komünist ve işçi hareketinin deneyinden yararlanmak her partinin başlı başına kararlaştıracağı iştir. Partimiz, komünist partilerinin ve her şeyden önce SBKP'nin devrimci deneyinden yararlanmıştı ve bundan böyle de yararlanacaktır. SBKP'nin teorik ve politik eylemi sonucu olarak, komünistler ve komünistlerin ötesinde başkaları, yaşamda gerçekleştirilmiş olan sosyalist toplumu göz-

da gerçekleştirmeye çalışıyor. Çünkü sermaye uluslararası bir olgudur ve sermayeye karşı savaşımında başarı ancak bütün ülkeler işçilerinin ortak eylemleriyle sağlanabilir.

Bu nedenle, enternasyonalizmin sosyal temelini genişletme fikri, bunun ana içeriğinin proletarya olarak belirlenmesiyle zerrece çelişmiyor. Kaldı ki, hiç kimse, hiç bir zaman, proletarya enternasyonalizmi sorununu yalnız şu veya bu ülkenin işçi sınıfının adamakıllı sınırlı dayanışma belirtisi olarak ortaya koymuş değildir. Örneğin, İspanya'daki iç harp döneminde proletaryanın uluslararası dayanışması bu ülkenin bütün demokratik güçlerinin desteklenmesine yöneltilmiş değil miydi? Bugün de Şili'de, veya memleketimiz İran'da demokrasinin desteklenmesi ne demektir? Acaba bu sadece işçi çekirdeğinin desteklenmesi, görüş ve düşüncüleri apayrı olan, ama ülkelerinin ve dünyanın çehresini değiştirmek için çırpınan koskoca insanlar yığınının ihmal edilmesi mi demektir?

Tek tek ülkelerdeki ilerici, devrimci güçleri destekleyen elbetteki yalnız dünya proletaryası değildir. Örneğin, Viyetnam halkının savaşımıyla, bütün dünyada en geniş bir yelpaze oluşturan toplumsal güçler uluslararası dayanışma gösterdiler. Ama bilindiği gibi, bunlar arasında, Marksist-Leninist partiler başta olmak üzere işçi sınıfı en aktif ve ardıcıl biçimde hareket etti. Söz yok, kazanılan utkuda kesin rolü Viyetnam halkının kendi savaşı belirledi. Fakat bu utkuda, sosyalist ülkelerin ve öncelikle Sovyetler Birliği'nin, devlet düzeninde işçi sınıfının yer aldığı sistemin gösterdiği destek de en önemli katkıyı oluşturmuyor mu? Angola'ya yardımcı olan güç, devletçe örgütlü işçi sınıfı (her şeyden önce Sovyetler Birliği ve Küba) değil miydi? Angolalı yoldaşların, her fırsatta, proletarya enternasyonalizminin ne demek olduğunu pratikte öğrendiklerini ve bildiklerini söylemeleri elbette boşuna değildir.

Proletarya enternasyonalizminin dayanışma gösterdiği toplumsal güçlerden bazılarının belki de bu enternasyonalizm kavramını hep birlikte oluşturan prensiplerin hepsini kabul edememişleri de bunun reddedine dayanak olamaz. Netekim, her halde, M. Rossi'nin tamamen haklı olarak formüle ettiği prensiplerin tümüyle uluslararası demokratik harekete katılanların hepsi hemfikir olmalıydı.

Bütün bu düşünceleri üzerinde durduktan sonra şu sonuca varıyoruz: Proletarya enternasyonalizminin artık günün somut koşullarına cevap vermediği savının doğru olup olmadığı söz götürür. Kuşkusuz, bugün bu enternasyonalizm yeni çizgiler kazanıyor, yeni yeni biçimleri beliriyor, içeriği giderek zenginleşiyor. Fakat, özlüğü değişmedik kalıyor. Üstelik, o kanıdayım ki, proletarya enternasyonalizmi uluslararası emperyalizme karşı güçlü bir savaşım silâhıdır. Proletarya enternasyonalizminin güçlendirilmesi için savaşım yürütülmelidir; kardeş partilerin eylembirliğini artırmanın, dünya arenasındaki aksiyonlarının etkinliğini sağlamanın güvencesi, ortak davamızın başarı garantisi bu savaşımdadır.

leriyle görüyorlar. V. İ. Lenin «Komünizmin çocukluk hastalığı ,Solculuk'» adlı dahiyane eserinde şöyle der: «Önümüzde artık, devrimimizin bazı ana çizgilerinin yalnız Rus karakterli, yerel, özgün-ulusal değil, aynı zamanda uluslararası önemi olduğunu tamamen belirli biçimde gösteren hayli büyük bir uluslararası deneyimiz vardır.»⁽¹³⁾

Partimiz çalışmalarında enternasyonal ve ulusal ödevlerin birlik ve bütünlüğünü simgeliyor. Bundan ötürüdür ki, İHP Sovyetler Birliği'yle dayanışmayı demokrasi ve ilerleme uğrunda anti-emperyalist savaşımın başarısı için zorunlu koşul saydı ve sayıyor. İHP Programında şöyle deniliyor: «Sovyetler Birliği dünyadaki bütün devrimci ve ilerici güçlerin en güvenilir ve güçlü dayanağıdır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin karakteri, sosyalizmin ve dünya devrim hareketinin tarihsel yazgılarını belirlemede merkezsiz bir önem taşıyor; proletarya enternasyonalizminin önemli öğelerinden birini oluşturuyor; anti-emperyalist kurtuluşçu hareketlerde içtenlik ve kararlılığın, barışı savunmada ardıcılığın kanıtını ortaya koyuyor.»

Bütün dünya proletaryasının çok büyük bir kazanımı olan sosyalist ülkeler topluluğunun başarılarını savunmak ve yaymak, aynı zamanda kapitalist dünyadaki komünist ve işçi partilerinin savaşımını her bakımdan desteklemek her İran komünistinin kutsal ödevidir. Ve partimizin kesin kanısınca pratikte enternasyonalizm budur. İHP Programında şunlar belirtiliyor: «Partimiz, dünya komünist hareketi büyük ailesinin sadık bir üyesidir; bu hareketin ortak siyaset hattının belirlenmesine kendi payına katılmakta, çalışmalarında bu siyaset hattını kılavuz edinmekte, uluslararası komünist hareketinin birlik ve beraberliği için, Marksizm-Leninizmden gerek «sol»a, gerekse «sağ»a sapmalara kapalı bir ilkesel yolun izlenmesi için savaşım yürütmekte, doğmatizme ve revizyonizme, devrimci harekette bölücülük, grupçuluk ve separatizme karşı savaşmaktadır. Partimiz, burjuva milliyetçiliğini, nasyonalist ve şovenist görüş darlığını da kesinlikle reddetmektedir.» İşte «bağımsız milliyetçilik» görüşlerine ve bunun övgücülerinin hücumlarına İHP'nin cevabı budur.

İran'da sosyal ilerleme ve demokrasi yararına güçler oranı değişimlerinin yanı sıra, toplumun çeşitli tabakaları arasında bilimsel komünizm fikirlerinin saygınlığı artıyor. Buna, kapitalizmin genel bunalımının daha öte derinleşmesi döneminde ve iki karşıt sistem arasında dünya çapında süre gelen yarışma seyrinde sosyalist sistemin kapitalist sistem üzerindeki üstünlüğünün gitgide daha açık ve daha inandırıcı bir nitelik alması yarım ediyor.

Oluşma halindeki süreçlerden ötürü endişeye kapılan İran gerici çevreleri, anti-komünist taktiklerinde düzeltme yapmak zorundadırlar. Bu çevreler daha önceleri komünistlere karşı savaşımında baskı yöntemlerini kesin-

(13) V. İ. Lenin, Bütün Eserleri, c. 41, s. 3.

likle yeğlerken, şimdi eski metotlarından vazgeçmeksizin, yenilerine git-gide daha sık başvuruyorlar. Bu yeni metotlar arasında «teorik anti-komünizm»e özel bir rol ayrılıyor. Bu nedenle, memlekette bir yandan yabancı burjuva yazarlarının nice anti-komünist eserleri çevirilip yayımlanırken, öte yandan «yerli» anti-komünist yapıtların basılmaya başlandığı görülüyor.

Bu açıktan açığa iftiracı yapıtların yazarları, Marksizm-Leninizm teori ve pratiği üzerinde kalpazanlıklar yapıyor, İran Halk Partisinin ve bütün uluslararası komünist ve işçi hareketinin eylem tarihçesini tersyüz ediyorlar. Bu sahteciler, Marksist-Leninist teoriyi İran koşullarına uymadığı savıyla silkip atıyor, burjuva ideolojisinin «erdemler»ini harıl harıl propaganda ediyorlar. Marksizm-Leninizmin İran ortamındaki sahtecileri, bu teoriyi gözden düşürmeye çalışırken, devrimci teorinin genel metninden ayrı ayrı tezleri kasıtlı olarak çıkarıp alıyor ve bunları teryüz edilmiş, yozlaştırılmış biçimde ileri sürüyorlar. Çoğu kez, bilimsel komünizmin kurucularına gerçekte hiç de söylemedikleri sözleri mal etmeye kalkışıyorlar.

İran ortamındaki bu türden sahtecilerin «Marksistler» ve «Sosyalizm tarihi Marks ve Engels'in hayatı ve yapıtları» (14) gibi kitapları sözünü ettiğimiz tutumun özel örnekleridir.

«Marksistler» adlı kitapta, K. Marks, 19. yüzyılda «kapitalizmin yıkıcı ve sakatlayıcı etkisi»ni yererek, sosyal adaleti ve kişi özgürlüğünü düşleyen bir sosyalist-ütopist olarak gösteriliyor. Fakat, diyor yazar, K. Marks'ın düşleri ütopyadan öteye geçemedi, çünkü Marks'tan yana sayılan devletlerde kişi özgürlüğüne saygı gösterilmiyor. Yazar, egemen zümrenin daima muhalif duygu ve tutumlu olanların hepsine karşı açıkça cephe alarak katlanmasızlık gösterdiği, ilerici ve demokratik güçlere karşı kıyıcı bir savaşım yürüttüğü ve yürütmekte olduğu bir memlekette yaşadığı halde, özgürlük ve demokrasi prensipleri konusunda böylesine pervasızca düşünceler ortaya atma cesaretinde bulunuyor. İran'daki bu durum onu rahatsız etmiyor. O yalnızca sosyalist devrimin sırf 19. yüzyıl özel koşullarına cevap verdiğini, teknik ve teknoloji alanında ilerlemenin insan toplumunun gelişimini kökten değiştirdiği günümüzde ise sömürünün ve sınıfsal adaletsizliğin yokedildiğini, dolayısıyla böyle bir devrim gerekliliğinin ortadan kalktığını kanıtlamaya çalışıyor. (15)

Sözünü ettiğimiz ikinci kitabın yazarı da aynı tarzda fikir yürütüyor. O da, teknolojiye yetkinleşmenin halkın gelirlerini artırmaya, böylelikle de

(14) F. Gaem – Magami'nin «Marksistler» ve H. Haşemi-Guçani'nin «Sosyalizm tarihi – Marks ve Engels'in hayatı ve yapıtları» adlı kitapları, bölüm bölüm, 1975–1976 yıllarında gerici «Keyhan» («Evren») gazetesinde yayımlandı. Not. red.

(15) «Keyhan», 22 Ocak 1976.

«refah toplumu»na yol açtığını savlayarak, sosyalist devrim gerekliliğini inkâr ediyor. (16)

F. Engels vaktiyle şunları yazdı: «Tarihin gelişmesi yüce kanununu, bütün tarihsel savaşımın (politik, dinsel, felsefi veya bir diğer ideolojik alanda yapılabildiğine bakmaksızın), gerçekte toplumsal sınıfların yürüttükleri savaşımın şu veya bu ölçüde açık ifadesinden ibaret olduğunu öngören kanunu ilk defa keşfeden Marks'ın ta kendisidir . . .» (17) Gelgelelim «Sosyalizmin tarihi» adlı kitabın yazarı, bu kanunu «silkip atıyor». K. Marks'ın insan toplumu gelişiminin ve sınıflar savaşımının yasallıklarına ilişkin bazı düşüncelerini anarak, tarihin sırf dinsel veya ulusal karakterli birçok çatışma ve savaşlar tanıdığı savıyla bunları yalanlamaya yelteniyor. (18) Giderek, en çok sınıfsız toplumu ilkel topluluk düzenini vurguluyor ve bundan aldığı örneklerle dayanarak, Marksistlerin kendi sınıf savaşımı teorileriyle çelişkiye düştükleri gibi kasıtlı bir «safdil» sonuç çıkarıyor. Ensonu, tarihin hareketi kanununu kabaca değiştirerek, Marksizmin insan toplumuna sömürücü sınıfların varlığını yapay olarak dayattığı, oysa (Marksizmin tersine) bu toplumun, İran'da da sınıf-dışı karakter taşıdığı yargısına varıyor. (19)

Marksizmin İran'lı «eleştiriciler»i sosyal süreçlerin nedeni ile sonucu arasındaki karşılıklı ilişkiyi görecekteki durumda değildirler, ya da bunu görmek istemiyorlar. Bunda şaşılacak bir şey de yoktur. Aslında, ideolojik savaşımın ardında toplumun değişik sınıflarının çıkarları arasındaki savaşım gizleniyor. Bugünkü gelişme aşamasında İran'da yönetici sınıfın güttüğü politika, halk yığınlarının bilincini karşıt sınıflar arasında «sosyal barış» fikriyle tütsülemeyi hedef tutuyor. Toplumun sınıfsal karakterini tanımanın, kapitalist toplumda sosyalist devrime ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasına yol açan sınıf savaşımını tanıma anlamına gelebileceğinden çekiniyorlar. Zaten egemen çevreler en çok da bundan korkuyorlar. Bu nedenle, İran burjuva bilginleri, sosyalist devrim ve proletarya diktatörlüğü hakkındaki öğretinin zamanımızın istemlerine cevap vermediğini ispatlamak için ellerinden geleni yapıyorlar.

Ülkemizde ideolojik savaşım, İHP ve uluslararası komünist hareketine karşı savaşımında gerici güçlerin bağlaştığı durumuna geçen Maoocuların kışkırtıcı eylemleri yüzünden de adamakıllı karmaşıklaşıyor. Partimizin programında, Maoocuların anti-Marksist, sapık ve bölücü hareket hattı konusunda özetle şöyle deniliyor: « . . . bu tutum bugün artık ciddi zararlar veriyor ve emperyalizmi ve gericiliği yüzgeri etmeye zorlama reel olanaklarından elden geldiğince yararlanılmasına engel oluyor. Maoizm açıktan

(16) «Keyhan», 24 Ocak 1976.

(17) K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 21, s. 259.

(18) «Keyhan», 24 Ocak 1976.

(19) Yine orada.

açığa «soğuk harp» ve gerilimi artırma mevzilerinde yer alıyor, emperyalist zümreleri ve askersel paktları dört elle tutuyor, şimdiki İran ve Şili rejimleri gibi gerici ve anti-komünist totaliter düzenlerin halk düşmanı politikalarını teşvik ediyor, devrimci, anti-emperyalist hareketlere ve devletlere karşı açık bir savaşım yürütüyor, Sovyetler Birliği'ni bir numaralı düşman olarak ilân ediyor ve böylelikle, barışın, demokrasinin ve sosyalizmin düşmanlarıyla uzlaşmacı bir ihanete doğru gidiyor.»

İran'da Marksizm-Leninizme karşı savaşım yürütenler («solcu» ekstremistlerden ve anarşistlerden burjuva ideologlarına kadar), Maoizmin «fikir hazinesi»nden en çok işlerine gelen ne varsa alıp, bol bol yararlanıyorlar. İşçi sınıfının ve sosyalizmin yüce davasına ihanet eden Pekin yöneticilerinin ideolojik ve politik kısıktılarında sosyalist topluluğun yönetici gücü olan Sovyetler Birliği'nin boy hedefi olarak seçilmiş olması onları alabildiğine sevindiriyor.

İran Halk Partisi her soydan ve boydan anti-komünizme ve anti-sovyetizme karşı savaşım yürütüyor, emperyalizmin ve Maoizmin İranlı goygoycularının içyüzlerini açığa vuruyor. «Beyaz devrim» ideologları, güçlü bir propaganda aygıtına dayandıkları halde, yenilgiden yenilgiye uğruyorlar. Emekçiler, bu ideolojinin gerici özlüğünü kendi deneyleriyle anlıyor, anlamadıkça da ondan yüz çeviriyorlar. Grev hareketindeki büyük kabarış bunun parlak bir kanıtıdır. Rejimin bunalımının artması boyunca, ilerici ve demokratik güçlerin eyleminde canlanma koşulları yaratılıyor ve bunlar gitgide çoğalıyor. İran'da hiç bir baskı Marksizm-Leninizm fikirlerinin hayat verici etkisini yokedebilecek güçte değildir. Çünkü, İran yönetici çevreleri ne kadar isterlerse istesinler, diğer hiç bir ideoloji, memlekette oluşma halindeki süreçlere bilimsel bir açıklık getirebilecek durumda değildir. Memleketin hayatında köklü bir dönüm için yürütülen savaşımда işçi sınıfının ve diğer emekçi tabakalarının eline ancak Marksizm-Leninizm gereken teorik ve ideolojik silâhı veriyor. Bu gerçeği daima gözönünde bulunduran İran Halk Partisi, yığınlar arasında, emekçilerin işçi sınıfı ideolojisiyle donatılmasına yönelik çalışmalarının ölçülerini genişletiyor.

Afrika'da devrimin gelişmesi

Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi sayfalarında Afrika ilerici rejimleri temsilcilerinin konuşmaları devam ediyor. Bu sayımızda, muhabirimizin Gine ve Etiyopya yetkilileriyle yaptığı görüşmeleri sunuyoruz. Gine'de devrim hemen hemen yirmi yıldır geliyor, Etiyopya'da iki yıldır devrimci gelişmeye tanık oluyoruz. Bu iki ülkenin yöneticileri, yurtlarının problemlerini başka başka biçimlerde görüyor ve çözüyorlar; parti hakkındaki görüşleri, politik yaşamı örgütleme görüşleri birbirinden çok ayrılmıştır, ama her iki rejim de yürüttükleri savaşında bilimsel sosyalizm prensipleri temelinde dayanmaya çalışıyorlar.

Parti-devlet-halk

Lansana Diane

Gine Demokratik Partisi MK Politbüro üyesi, parti genel müfettişi, bakan

Soru: Sizce, Angola olaylarından, Afrika için, Afrika Birliği Örgütü için ne gibi sonuçlar çıkarılabilir?

Yanıt: Gine bu olaylara diplomatik, politik ve giderek askersel bakımdan aktif olarak katıldı. Biz, Angola'ya verilen bağımsızlığı yeni biçim bir bağımlılığa çevirmek isteyen emperyalistlerin komposunu başarısızlığa uğratmayı ödev saydık. Emperyalizmin Holden Roberto tipinden sadık uşakları Angola'nın yeni bir kölelik boyunduruğuna vurulması hazırlığı içindeydiler. Güney Afrika Cumhuriyeti ırkçı rejiminin askersel müdahalesi de aynı erkle örgütlenmişti.

Gine'nin Angola bunalımı sırasındaki eylemleri ilkesel tutumunun sonucu olup, devrimci ideoloji ve yükümlerinden, demokrasi ve özgürlüğe bütün varlığıyla bağlı oluşundan, bütün halkların iradesini kayıtsız şartsız tanımasından ve buna saygı göstermesinden ileri geliyordu.

Ulusal kurtuluşuna kavuşur kavuşmaz, Gine Cumhuriyeti şunu açıkladı: Tüm Afrika kurtulmadıkça, bizim bağımsızlığımız reel ve etkin olamaz. Memleketin anayasasında, Gine'nin, kıtada tümel kurtuluş gerektirdiği

takdirde, egemenliğini tümü veya bir bölümüyle feda etmeye, diğer Afrika halklarıyla birleşmeye hazır olduğu yazılıdır.

Gine bağımsızlığına kavuşunca, Afrika Birliği için savaşıma girişti. Biz Afrika ülkeleri arasında karşılıklı güvensizliği gidermeyi, yavaş yavaş yakınlaşmalarını gerçekleştirmeyi amaçlıyoruz. Bilindiği gibi, Gana'yla birlikte Kazablanka Gurubu'nun temelini atmış bulunuyoruz. (1) Bu, arkasından Afrika Birliği Örgütü'nü yaratma çalışmalarının geleceği bir aşamaydı.

Emperyalizm, birçok Afrika ülkelerinde devrimci rejimlerin kurulması karşısında kayıtsız kalmadı. Bize karşı hemen «destabilizasyon» silâhına, yani ilerici rejimleri bozup dağıtmaya, hükümet darbelerine başvurarak savaşıma girişti. Ama tarihin akışı durdurulamazdı. Sosyalist ülkeler halklarının, kapitalist devletlerde ilerici güçlerin ve Afrika, Asya, Latin Amerika ülkeleri halk yığınlarının birleşik darbeleri karşısında emperyalizm ister istemez geriledi. Eski Portekiz sömürgelerinde, öncelikle devrimci sürecin gelişmesine emperyalizmin karşı koymaya kalkıştığı Angola'da uğradığı yenilgi bunun açık bir kanıtı oldu.

Angola'daki olaylarla ilgili olarak karmaşık bir durum meydana geldi. Burada artık, önüne geçilmez bir atılımla bağımsızlığa yönelmiş Afrika'yı simgeleyen MPLA'yı tanımış olan bütün Afrika devletlerinin derhal ortak eylemlere geçmek üzere örgütlenmeleri gerekiyordu. Bu ülkeler halklarının ulusal onur ve yurtseverlik duygularının bir politik güce, MPLA'ya, Angola'ya yardım edebilecek, parasal ve maddi kaynaklarıyla, aynı zamanda askersel, yönetsel ve tekniksel kadrolarıyla yardımda bulunabilecek güce çevrilmesi gerekiyordu. Bu önemli iş bir yere kadar başarılıydı. Emperyalizm GAC ordusunu yardıma çağırarak yanıldı. Angola devrimcileri tezelden kendi gerçek dostlarından yardım istediler. GAC askerleri kaçmak zorunda kaldılar. Böylece Afrika'da emperyalizmin mevzileri daha çok zayıfladı. (2)

Angola'daki olaylar, GAC ırkçı ordusunun iyi örgütlenmiş ulusal kurtuluş ordusuna karşı koyamayacağını gösterdi. Ama bu olaylar, bir yandan da, Afrika ülkelerinin gayet uyanık davranmaları, emperyalizmin genç devletlere yönelik baltalama eylemlerini durmaksızın açığa vurmaları gerektiğini gösteriyor. Afrika Birliği Örgütü'nün (ABO) kendisi anti-emperyalist

(1) Kazablanka Gurupu, 1961'de 7 devletin katılımıyla kuruldu. *Not. red.*

(2) Gine, Küba, Angola ve Gine-Bisao devlet ve hükümet yöneticilerinin 1976 Mart ayı ortasında Konakri'de yaptıkları toplantıda, emperyalist müdahalenin püskürtülmesinde ve Angola'da utkuya ulaşılmasında ana rolü oynayan proletarya enternasyonalizminin büyük önemi belirtildi. Bu yöneticiler, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelere ve bütün ilerici halklara, Angola halkının savaşıyla etkin dayanışmalarından ötürü derin şükranlarını bildirdiler. *Not red.*

bir örgüt haline gelmelidir. Örgütün özlüğü bu nitelikte olmalıdır. Ne var ki, örgütün anti-emperyalist karakteri şimdilik her zaman açıklıkla belirmiyor. Ama biz bunun için çalışmalı, bu yönde gerekli çabayı göstermeliyiz. Kanımızca, ABO'nun kendi içinde, örgütün ilerici çekirdiği olarak hareket edebilecek, onun karakterini ve politikasını gitgide daha çok belirliyecek olan devrimci devletlerin etkisi artırılmalıdır. Zira ABO'nun politik ve ideolojik düzeyinin kıtadaki devrimci sürecin karakteriyle aynı ve uygun olması, örgüt üyelerinin Angola sorunuyla ilgili görüş ayrımlarında kendini göstermiş bulunmaktadır. Bütün devrimci güçlerin ödevi Afrika'nın birliğine doğru yönelmek ve bu uğurda çalışmaktır. Yoksa bu örgüt emperyalistlerin elinde oyuncak haline gelebilir.

Soru: Çağdaş Gine'nin en dikkate değer iç yaşam çizgileri nelerdir?

Yanıt: Gine'de durumun ana vasfını, her şeyden önce, beslenme ve yaşama gereksinmelerini gidermede bağımlılıktan kurtulma azmi belirliyor. Sloganımız şudur: Gine toprağı Gine halkını beslemelidir. Yoksa, bu sağlanmadıkça, gerçekten bağımsız olduğumuzu söyleyemeyiz. Şimdi memleketimizin yabancı döviz geliri yılda 50-60 milyon dolar kadardır. Bu, daha çok, mineral hammaddeler çıkaran yabancı kumpanyaların ihrac ettikleri mallar için ödedikleri vergiden oluşuyor. Biz bu parayı pratikte pirinç satın almak için harcıyorduk. Şimdi ödev şu: İki yıl sonra Gine artık bir kilogram bile pirinç ithal etmeyecek, dışardan bir tek önemli yiyecek maddesi satın almayacak. Bunu başaracağımıza inanıyoruz. 1974 yılında Gine 60 bin ton pirinç ithal etmişti. Bu yıl sadece 10 bin ton pirinç satın aldı.

Bu ödevi tamamen yerine getirmek için, köy ekonomisinde makineleşmeyi gerçekleştirmek, arazi iyileştirme işlerini başarmak, kooperatif hareketini genişletmek gerekiyor. Şimdi bu işler üzerindeyiz. Çiftçilerimizin teknik araçlarla donatımı ilerliyor. Üretim kooperatifleri kuruluyor. Kooperatif kuruluşu köy ekonomisi üretiminde makineleşmeyle koşut olarak yürütülüyor, zira köylüleri ilkel teknik temeli üzerinde kooperatif hareketine çekmek kolay olmuyor. Gerçi bu alanda büyük güçlükler var, fakat parti tutulan siyaset hattını uygulamakta kararlıdır.

Biz çok büyük mineral yeraltı servetlerimizi işleme amacını güdüyoruz. Bilindiği gibi, ülkemizde boksit üretimi gelişkindir. Halen yılda 6 milyon ton üretiliyor. Bunu 10 milyona çıkaracağız. Ülkemizin güney-doğu kesiminde çok zengin demir cevheri yatakları var. Konkoure ırmağı üzerinde, gelecekteki kuruluşlara elektrik enerjisi sağlamak üzere büyük bir baraj kuruyoruz.

Önümüzde, devlet kesimi sanayi kuruluşlarının çalışmasında verimlilik sağlanması gibi ödevler de var. Ama şimdi en önemli işimiz köy ekonomisini kalkındırmaktır. Belirlediğimiz ödevleri gerçekleştirmenin garanti-

sini, üretim örgütünü iyileştirmede, kadroların yetiştirme düzeyini yükseltmede görüyoruz.

Halkımız, daha Gine'de ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi döneminde, kesinlikle belirlenmiş hedefler uğrunda tek örgüt çerçevesinde birleşebilmişti. Daha sonra, bağımsızlığı elde etmekle yükümlü ulusal kurtuluş hareketi yapısından, amacı sosyalizmi kurmak olan parti biçimi altında örgütlenmeye doğru geçmeye başladık. Şimdiki durumda Gine devrimi «Parti-Devlet» dediğimiz aşamaya girmiş bulunuyor. Bunun özü nedir?

Partimizin anlayışına göre, halk, ülke hayatının bütün sorunlarının görüşülmesine ve çözülmesine katılmalıdır. Partinin rolü, geniş yığınlara bu haklarını pratikte gerçekleştirme olanağı sağlamaktır. Halk, düşürücü ve bilinciyle partidir. Ve halk, eylemiyle de devlettir. Gine Demokratik Partisi Genel Sekreteri ve Gine devrimi yüksek önderi Cumhurbaşkanı Ahmed Sekeu Teure şöyle diyor: «Parti-devlet, halkın teknik aracı olan devlet ile politik aracı olan partinin birleşip kaynaşmasıdır.»⁽³⁾ Pratikte bunun anlamı, parti ve devlet organlarının tek devrim iktidarı organlarında kaynaşmasıdır; gerek politik, gerekse yönetsel işlevlerin bu organlar tarafından (alt organların sorumluluğu derece derece genişletilmek suretiyle) gitgide daha dolgun biçimde gerçekleştirilmesidir.⁽⁴⁾

Gine'de yeni egemenlik yapısının temel çekirdeği Yerel Devrimci Kuruldur, (YDK). Bu aynı zamanda hem parti taban örgütü, hem de ilk basamak yönetim organıdır. Her YDK ortalama 1.500 kişiyi birleştirir. Bundan ötürü, kır kesiminde YDK'ya birkaç köy birden girebilir, büyük kentlerde de YDK tek tek semtler halinde örgütlenir. YDK'da birleştirilen bütün yurttaşlar, kendilerini ilgilendiren politik, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşam sorunlarını genel kurul toplantısında görüşür (toplantı iki haftada, ya da haftada bir yapılır) ve özellikle ulusal plân ödevlerinin nasıl daha iyi yerine getirilebileceği yönünde gereken kararları alırlar.

(3) A. Sekou Toure. Strategie et Tactique de la Revolution. Tome XXI, 2. eme ed. Conakry, 1976, p. 167.

(4) Cumhurbaşkanı A. Sekou Toure, bu konuda, «Gine'de parti ve devletin bütün organ ve dairelerinin eylemini kapsamaması gereken» etkili bir politik denetim sistemi yaratılmasının büyük önemini belirtiyor, (yine orada, s. 291). Ve şöyle yazıyor: «Politik denetim, belirli bir düzeyde alınan kararların en yüksek düzeyde alınan kararlara uygun olmasını sağlamalıdır . . . Ulusal Kongre, Yasama Meclisi, Devrim Ulusal Konseyi gibi ulusal organlar, ülkenin bütün organ ve daireleri için uyulması zorunlu kararlar alıyorlar. Daha alt basamaklarda alınan hiç bir karar, bu ulusal organlar kararlarının bir tekiyle bile çelişemez ve bunlara karşı konulamaz.» (S. 294–295.) Politik denetim, finans, idari ve teknik denetimle bütünleşmelidir. (S. 295.) A. Sekou Toure, bu nedenle, politik denetiminin, parti müfettişinin seçimine, kişisel niteliklerine büyük bir önem veriyor ve bunları denetiminin yüksek sorumluluk gerektiren işlevini yerine getirmesinin zorunlu koşulu sayıyor (s. 299–307). Not. red.

Genel kurul demokratik olarak YDK yönetim kadrosunu seçer. Bu kadro yedi kişiden (başkan, yardımcısı ve diğer hizmetlerden sorumlu üyeler) oluşur. Bunlar iki yıl için seçilir. Ama genel kurul, yaraşık görmediği veya ödevlerini yapamadıkları kanısına vardığı takdirde, bunları her an geri çağırabilir, görev dışı bırakabilir.

İllerin devrimci egemenlik organları (parti yapılışında seksiyon) ve semt örgütleri (federasyon) ilgili genel kurul tarafından seçilir. En yüksek organ Ulusal Kongrenin seçtiği Merkez Komitesi'dir. Bundan başka, bütün halk, Kongre'ce düzenlenen ulusal listeye Yasama Meclis'ni seçer.

Merkez Komitesi devlet yönetimini örgütlemektedir. MK Genel Sekreteri cumhurbaşkanıdır. Bütün Politbüro üyeleri ve MK sekreterleri bakandırlar. MK üyeleri merkez hükümette bakan, «yerel gelişme yöreleri»nde bakan-delege ve bölgelerde (federasyonlarda) validirler.

Bakanlık aygıtları, bütün dairelerin başında devrimci egemenlik organlarınca seçilmiş parti üyeleri bulunsa bile, gerçekte idare aygıtlarıdır. Bölge valileri ve il idarecileri («komutanları»), hizmet ve yetenekleri gözönünde tutularak atanırlar. Bölge ve il daireleri yöneticileri, uzmanlar (ilgili büroların seçilmiş üyeleri olmasalar bile) aynı yoldan görevlendirilir. Bunun nedeni halkın yeterli bir kültürel düzeyde olmayışdır. Sözkonusu makamlarda görev alabilmek için, ciddi bir hazırlık, bilgi ve yetenek gereklidir. Oysa şimdilik devrimci egemenlik organlarınca seçilen her üyenin okur-yazar olduğunu söyleyemeyiz. Gelecekte, kadro yetiştirme probleminin çözümüne paralel olarak, daireler yöneticileri de devrimci egemenlik büroları tarafından seçilerek görev alacaklardır. Böylelikle, partisel ve devletsel yapılaşlar arasında (şimdilik YDK düzeyinde gerçekleşen) tam uyuma ulaşılabacaktır.

Partimiz memleketimizin bütün yurttaşlarını birleştiriyor; örgütsel bakımdan hepsi de partimizin üyesidirler. Bu tarihsel özelliklerden ileri geliyor. Gine'de devletin doğuşuna ulusun oluşması öncelik etti. Ve asıl partimiz, devleti ve ulusu yarattı; daha önce varolan kabileler yığılmasını Gine halkı haline getirdi.

Halk ile burjuva elemanları (düşünüş ve yaşam tarzlarıyla, niyet ve eylemleriyle halkın çıkarlarına yabancı olanların hepsi) arasında sınıf savaşımı devam ediyor. Cumhurbaşkanımız A. Sekou Toure şunları yazıyor: «Ve bugün gerçekten belirtmeliyiz ki, parti devrim hattına bağlı olan halkın bir bölümüdür; ama bu bölümün yanısıra, daima devrimi boğma ve halkı sömürme fırsatı kollayan bir başka tabaka vardır.»⁽⁵⁾

Gine'de partinin felsefesi henüz herkes tarafından benimsenmiş değil-

(5) A. Sekou Toure, Stratégie et Tactique de la Révolution, p. 179.

dir. Ama biz savaşını sürdürüyor ve bunda muvaffak olacağımıza inanıyoruz. Kanımızca, şimdi en önemli eylemde birlik olmaktır; eylemde birliği herhalde ideolojik birlik de izliyecektir. Bütün bunları çıkış noktası yaparak, partimiz, plânlarını hazırlıyor, örgüt biçimleri arıyor, geleceğe yönelik stratejiyi işliyor. Biz, memleketimiz için, Afrika koşullarına uyan ve her problemi bilimsel sosyalizm, Marksizm-Leninizm açısından değerlendiren bir devrimci örgüt gerekli olduğu kanısındayız.

TÜSTAV

Feodalizm zincirleri koparıldı

Berhanu Bagthi

Etiyopya Geçici Askersel Yönetim Konseyi üyesi

Soru: Etiyopya'da son iki yıl içinde oluşan değişimlerin anlamı nedir?

Yanıt: Etiyopya Afrika kıtasında ve bütün dünyada en çok haksızlığa uğrayan ülkelerden biridir. Yüzyıllar boyunca ve son zamanlara kadar, memleket tutucu bir krallığın idaresi altında bulunuyor, feodal sistem dokunulmadık biçimiyle devam ediyordu. Ezgi altındaki halk korkunç bir yoksulluk içinde yüzüyordu.

Krallığı devirme, bir özgürlük ve demokrasi düzeni kurma yönünde birkaç deneme başarısızlığa uğradı. Zamanını yaşamış olan, dünyanın diğer ülkelerindeki ilerici güçlerin başarılarından korkan rejim, olanca gücüyle Etiyopya'da olayların benzer bir gelişme göstermesine engel olmaya çalışıyordu. Rejimin başlıca dayanağı alabildiğine sert, vahşi ve kıyıcı olan güvenlik servisiydi. Gizli partiler kurulmasına olanak yoktu. İşçi, öğrenci, öğretmen dernek ve birliklerine gelince, bunlar etkisiz kalıyordu. Şu veya bu demokratik istekle seslerini çıkardılar mı, eylemleri kıyasıya eziliyordu. Köylü ayaklanmaları da böylesine insafsızca bastırılıyordu.

Ulke halkının %90'ını oluşturan köylüler, feodaller için çalışıyor, ırgatlık yapıyor, ürünün %75'ini onlara veriyorlardı. Devrimden bir süre önce Etiyopya'da açlık başgösterdi ve bu yüzden onbinlerce kişi öldü. Krallık rejimi bu gerçekleri gizli tutmaya çalışıyor, çünkü yönetiminin ağır sonuçları üzerinde dikkatlerin toplanmasını istemiyordu. Ama bunu başaramadı, ve açlık halkın sabrında bardağı taşıran son damla oldu.

1974 Şubatında Etiyopya halkı ortadaki sosyal-ekonomik ve politik sisteme karşı ayaklandı. Ne var ki, memlekette ayaklanmaya önder olabilecek, harekete sınıfsal karakter verebilecek politik parti yoktu. Biricik örgütlü güç ordu ve polis aygıtıydı, devrimin yönetim sorumluluğu da bunlara düştü.

Dört ay süren kargaşadan sonra Silâhlı Güçler Koordinasyon Komitesi (şimdiki Geçici Askersel Yönetim Konseyi – GAYK) kuruldu. Komite, somut koşulları dikkate alarak ve halk yığınlarına dayanarak, 1974 Eylülünde krallığı alaşağı etti ve memleket yönetimini eline aldı. Komitenin (şimdi konsey) üyeleri, askersel birliklerde ve polis aygıtında demokratik usulle seçilmiş kimselerdi. Gerçekten de bu demokratik usul, konseye, erlerden binbaşılara kadar (daha sonra bazıları albaylığa yükseltildiler) çeşitli rütbelere yurtseverlerin girmesini sağladı. Çoğu yüksek rütbeli subay-

ların eski rejimle sınıfsal ilişkileri vardı ve bu nedenle ordu böylelerini yeni egemenlik örgütüne almadı.

Devrim rejimi, 20 Aralık 1974'te yayımlanan bildiri gereğince, sosyal-ekonomik ilişkileri yeniden düzenlemek ve politik yaşamı demokratikleştirmek için harekete geçti. Devrimin kılavuz edindiği prensipin sosyalizm olacağı açıklandı. Buna uygun olarak, ezilen yığınların yararına birçok tedbir alındı ve hayata geçirildi.

Birincisi, toprak reformu kanunu çıkarılarak, köylerdeki bütün arazi millileştirildi, büyük toprak mülkiyetine son verildi, köylülere milyonlarca hektar toprak dağıtıldı. Kapitalist fermalar ve bazı büyük çiftlikler devlet mülkiyeti haline getirildi. Millileştirilen arazinin idaresi için köylü birlikleri kuruldu. Bunları geliştirip yetkinleştirerek üretim kooperatifleri haline getireceğiz. Ayrıca, köylülere yerel egemenlik organlarına katılma ve kendi güvenlik güçlerini meydana getirme hakkı tanındı.

Toprak reformu uygulamasında karşılaştığımız başlıca güçlükler kadro yoksunluğu ve köylülerin bilincindeki tutuculuk oldu. Bu nedenle, «işbirliği yoluyla gelişme» amaçlı bir ulusal emek kampanyası örgütlendi. Bu kampanya boyunca 60 bin kadar üniversiteli, yukarı sınıflar öğrencileri ve öğretmenler kır kesimine gönderildiler. Kampanyanın amacı yığınların bilinç düzeyini yükseltmek, hükümet programının gerçekleştirilmesini sağlamaktı.

Kampanya boyunca da küçümsenemeyecek güçlükler çıktı. Bunların bazıları, kampanyaya katılan üniversitelilerin ve diğer elemanların sosyal bakımdan türdeş olmaışlarından ileri geliyordu (aralarında millileştirmeyle babalarının arazisi alınmış olanlar da vardı). Diğer birçok güçlüğün nedeni de gericiğin gözüdüdüğü direnişiydi. Kaldı ki, ilk deneme olan kampanyanın kendisi de çok acele örgütlenmişti. (Bundan sonrakini iyi örgütleyeceğimizi sanıyorum.) Ama bu kampanya da, toprak reformu başarılarının gösterdiği üzere, yeterli sonuçlar verdi. Başlangıçta köylüler toprak almaktan çekiniyorlardı. Derken, işte artık ilk yılın ürününü topluyorlar. Reformun yararını hissetmeye başladıkları söz götürmez. Köylüler artık birlikte çalışıyorlar. Bu henüz üretim kooperatifi sayılmaz, ama köylüler arasında geleneksel imece yardımlaşmasının ötesinde bir gelişmedir.

Bizim şimdi ertelenmez ve en önemli ödevimiz, beslenme ve diğer yarıya gereksinmelerinde kendi kendimize yeter hale gelmektir.

İkincisi, şehirlerde toprağı millileştirmede karşılaştığımız güçlüklerdir. Biz ihtiyaç fazlası konutları da millileştirdik (her aileye yalnız bir konut bırakıldı). Bu konuda idareye yardım komiteleri meydana getirildi. Kooperatifleştirmeyi şehir ahalisi arasında da geliştirmeyi düşünürüz. Bunun anlamı ve nedeni şudur: Örneğın, tüccarlar sabotaja giriştiler, ve

besin maddeleri yetersizliği başladı. Durumu düzeltmek üzere hemen kooperatif mağazaları meydana getirmeyi düşündük ve uygulamaya geçtik. Şimdi spor, kültür vb. alanlarında da kooperatif birlikleri meydana getirilmesi öngörülmüyor.

Üçüncüsü, bütün başlıca üretim ve dağıtım araçları, bankalar, sigorta kumpanyaları, büyük sanayi, taşımacılık ve ticaret kuruluşları millileştirildi. Bir devlet kesimi meydana getirildi. Bu kesim artık ekonomide önemli bir rol oynuyor.

Dördüncüsü, ilerici ve esaslı işçi kanunları kabul edildi. Etiyopya tarihinde ilk defa olarak, çalışma hakkı ve sekiz saatlik işgünü kanunla saptandı, asgari ücret tespiti yapıldı, işçilere sağlık yardımı, yıllık ücretli izin vb. sağlandı.

Kuruluşların yönetimine işçilerin de katılması öngörülmüyor. Bu erkeklerle, sendika üyelerinin katıldıkları komiteler kuruluyor. Komiteler 20'den fazla işçinin çatıştığı her kuruluşta meydana getiriliyor. Aynı tipten birkaç küçük kuruluş beraberce bir işçi komitesi örgütleyebiliyor. Bundan başka, örneğin bütün kundura fabrikaları aynı birlik çerçevesinde bir işçi komitesi seçebiliyor (kuruluşun müdürü hükümetçe atanıyor). Bütün bu tedbirlerin hedefi yalnız haklar tanımak değil, aynı zamanda üretim düzeyini yükseltme savaşımı için temel hazırlamaktır. İşçi kanunları, kadınlar, analar vb. için ayrıcalıklar da öngörüyor.

Diğer yığın örgütlerine de gitgide daha çok ilgi ve özen gösteriliyor. Yeni örgütler olarak bir Kadınlar Komitesi, Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuş bulunuyor, GAYK, halkın memleket yönetimine etkinlikle katılımını sağlamakta kararlıdır. Halen idare aygıtında personel değişikliğiyle uğraşıyoruz. Daha alt düzeyde (semterlerde ve mahallelerde) halka kendi idarecilerini seçme hakkı verilmesi öngörülmüyor.

Sonuncusu, yeni Etiyopya'da dinlere (İslâmiyet ve Hıristiyanlık) eşitlik tanınmıştır ve en önemlisi kilisenin devletten ayrıldığı, din ile dünya işlerinin birbirinden ayrıldığı açıklanmıştır.

Askersel Konsey'in gerçekleştirdiği bütün adımlar, bu konseyin özlük bakımından geçici devrimci hükümet olduğunu kanıtlıyor. Bu askersel «cunta» değildir (emperyalist basın cunta sayıyor). Konsey üyeleri demokratik usulle seçilmişlerdir. Bunlar, *iktidara gelme hırsıyla* hükümet darbesi yapmış birtakım bencil, şan ve şöhret düşkünü subaylar grubu değildir. GAYK Etiyopya somut koşullarında, yani yönetici partiden (işçi sınıfı partisinden) yoksunluk koşullarında bir grup meydana getiren ve devrimi geliştirme sorumluluğunu yükümlenen kimselerden oluşuyor.

Gerçekleştirilen tedbirlere bakılarak, rejimimizin yöneldiği doğrultu kestirilebilir. Amacımız sosyalizmdir ve seçtiğimiz yolun dönüşü yoktur. Ve biz, sosyalizm derken, ancak Marksizm-Leninizm prensiplerine dayanan,

proletarya diktatörlüğü öğretisine dayanan bilimsel sosyalizmi öngörüyoruz. Bunu pratikte gerçekleştirmeye çalışırken, elbette, Etiyopya'nın somut koşullarından hareket ediyoruz.

Soru: Geçici Askersel Yönetim Konseyi'nin çözmeyi düşündüğü en yakın sorunlar nelerdir?

Yanıt: Memleketimiz elbette ki çok büyük problemlerle karşı karşıyadır. Durumu emperyalistlerin ve memleket içindeki gericilerin sinsi plânları karmaşık hale getiriyor.

Eritre en çetin problemlerimizden biridir. Gericilik ve emperyalizm devrimimizi boğmak için bu problemden yararlanmaya çalışıyorlar. GAYK Eritre sorununun barışçı yoldan çözülebileceği kanısındadır. Bizce, biricik çare, Leninci yol, yani kendi yazgısına buyruk olma hakkının tanınmasıdır. Ama biliyoruz ki, memleketimizde birçok halk grupları vardır ve bunun için de Etiyopya'nın hiç ayraksız bütün halk gruplarına (Eritre'de yaşayanlar da dahil) kendi yazgılarına buyrukluk hakkının tanınmasından ve gerçekleştirilmesinden yana olduğumuzu açıklıyoruz. Kaldı ki, memleketimizde halk gruplarına iç özerklik verildiğinde, bunu gerçekleştirmeye ve ilgili bölgelerin yönetimine, halkın aktif olarak katılması gerekecektir. Eritre problemi devrimimizin gelişmesine bağlı olarak çözüme kavuşturulacaktır. Bu bir sınıf savaşımı sorunudur ve geniş halk yığınları tarafından çözülmesi gerekmektedir. Ve biz, bu yığınların, kendi çıkarlarıyla Etiyopya'nın diğer kesimlerindeki halk yığınlarının çıkarları arasında bir ayırım olmadığını anlayacaklarına inanıyoruz.

En güç problemimiz sosyalist gelişme yolunu seçmemizle ilişkilidir. Gericilik doğal olarak buna karşı çıkıyor ve savaşıma geçiyor. Bürokrasi, tüccarlar, burjuva elemanları sabotajlar yapıyorlar. İllerde silâhlı isyan yeltenişleri oldu. Köylüler bu çıkışlara karşı güvenlik güçleriyle birlikte harekete geçtiler ve bir hayli direniş yuvasını basıp ortadan kaldırdılar. Nice feodaller, eski valiler, kralla hısımlığı olanlar tutundukları mevzilerden atıldılar. Kralcılar, feodaller ve diğer devrim düşmanları yabancı ülkelerde de emperyalistlerin ve dış gerici güçlerin desteğiyle örgütlenmeye çalışıyorlar.

Düşmanların sinsi plânlarına karşın, GAYK devrim yolunda ikinci önemli adımı atmakta kararlıdır. Konsey, asgari programı, ulusal-demokratik devrim programını onaylamış bulunuyor. Bu ana doğrultusuyla anti-feodal ve anti-emperyalist devrimdir. Biz, feodalizme ve emperyalizme karşı olan bütün güçlerin bu programı benimsiyebileceklerine, program hedefleri etrafında birleşebileceklerine ve böylelikle memlekette Ulusal Cephe'nin yaratılacağı temelin meydana geleceğine inanıyoruz.

Program, halkın demokratik haklarının garantilenmesini ve gerçekleştirilmesini sağlama ödevini ortaya koyuyor. Doğal olarak, memlekette poli-

tik sistemin hangi somut biçimlerde kurulacağını hiç kimse peşinen söyleyemez. İlk aşamada üç-dört politik partinin ortaya çıkması olanağı vardır. Örneğin, köylüler bir Marksist-Leninist partiye girmeye henüz hazır değildirler, ve herhalde ayrıca bir örgüt kuracaklardır. Aynı şeyi aydınların belirli bir bölümü vb. için de söyleyebiliriz. Fakat bütün bu anti-feodal, anti-emperyalist güçler örgütlerinin ulusal-demokratik devrim aşamasına uygun bir biçim olan Ulusal Cephe çerçevesinde birleşeceklerini kuvvetle umuyoruz.

Öyle tahmin ediyoruz ki, cephe, daha sonra evrim geçirecek ve yavaş yavaş Marksist-Leninist partiye dönüşecektir. Etiyopya devriminin stratejik hedefi, işçi sınıfı partisi tarafından yönetilen demokratik halk cumhuriyetini oluşturmaktır. Biz memleketimizde işçi sınıfının şimdilik yeterli sayıda olmadığını gözönünde tutuyoruz. Ama bu sınıf yıllar yılı hakları uğrunda savaşım yürüttü ve önemli bir bölümü artık kendi durumunu ve toplumdaki rolünü kavramaya başladı. Bundan başka, Lenin'in öğrettiği üzere, proletaryal politik bilinç işçi sınıfına dışarıdan iletilebilir ve iletilmelidir. Kanımızca, bilimsel sosyalizmi kavramış olan aydın temsilcileri bunu yapabilirler. Böyle kimseler proletarya partisini yönetmeyi de başarabilirler.

Etiyopya'da Geçici Halk Örgütsel Bürosu kuruldu. Büro, Marksizm-Leninizmi bilen genç aydınardan oluşuyor. Büroda görevlendirilenler, yürüttükleri savaşım, aynı zamanda üniversite gençliği hareketindeki eylemleriyle, memleketin içinde ve dışında devrime katılımlarıyla, sosyalizme, sosyalizm prensip ve ideallerine bağlılıklarını kanıtlamış olanlar arasından seçildiler. Ve büroya asgari programı gerçekleştirme, uygulanmasını denetleme ödevi verildi. (1)

Büro'nun çeşitli kolları vardır. Biri (propaganda ve ajitasyon kolu) Marksizm-Leninizmi yayma işiyle uğraşacaktır. Büronun yönetmenliği altında artık bir ideolojik eğitim okulu açılmış ve çeşitli seminerler örgütlenmiştir. (2)

Biz seçilen yolun kolay olmadığını biliyoruz. Ama bütün güçlükleri yenmekte ve engelleri aşmakta kararlıyız. Bunun için de sosyalist ülkelerden yardım ve destek bekliyoruz.

(1) Program 21 Nisan 1976'da Adis Abeba'da yayımlandı. Geçici Halk Örgütsel Bürosu'nun, ulusal-demokratik devrimle ilk ağızda çözülecek sorunları ortaya koyduğu bildirisinde, bu devrimsel dönüşümler aşamasında güdülen hedefin «halk yığınlarını, en yakın gelecekte devrimin yönetmenliği rolünü alabilecek bir örgütlülük ve politik hazırlık düzeyine çıkarmak» olduğu belirtiliyor. Bu cümleden olarak, özellikle ulusal devrimci meclis seçimleri yapılması öngörülmüyor. *Not. red.*

(2) GAYK'nın kararıyla kuruluşlarda ve devlet dairelerinde, yeni Etiyopya'nın politik, ideolojik ve ekonomik problemleri üzerinde sistemli tartışmalar yapılıyor. Hükümet bildirisinde belirtildiği üzere, bu tartışmaların 20-30 kişilik gruplarda serbest ve demokratik biçimde sürdürülmesi gerekiyor. Bu toplantılara katılmak isteğe bağlıdır. *Not. red.*

Sosyalist ÷lkelerde işçi sınıfı*)

İşçi sınıfı sosyalizm ve komünizm kuruluşuna kesin bir katkıda bulunuyor. Toplumun öncü sosyal-politik gücü olarak, bu sınıf, sayıca gitgide artmakta olan halkın en büyük grupudur.

Aşağıdaki cetvel, sosyalizm kuruluşunun çeşitli aşamalarında Sovyet toplumunun sosyal bileşiminin nasıl değiştiğini izlemeye olanak veriyor:

SSCB'de halkın sınıfsal bileşimi (yüzde)

	1939	1959	1975
Bütün halk (ailelerin çalışmayan üyeleri de dahil)	100	100	100
İşçi ve memur	50,2	63,8	82,9
Bunların işçi olanları	33,5	49,9	60,8
Kolhoz üyesi köylüler ve kooperatif üyesi zanaatçılar	47,2	31,4	17,1
Kendi başına çalışan köylüler ve kooperatif üyesi olmayan zanaatçılar	2,6	0,3	0,0

Şimdi Sovyetler Birliği'nde işçiler (aile kişileriyle birlikte) tüm halkın % 60,9'unu; Çekoslovakya'da % 60,8'ini; Macaristan'da % 58'ini, Polonya'da % 50'den fazlasını oluşturuyor.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ÷lkeler işçilerinin daha büyük bölümü, şimdi toplumsal üretimin en büyük alanı olan sanayide yoğunlaşmış bulunuyor. 1974 yılında EYK üyesi Avrupa ÷lkelerinde sanayi üreticisi işçilerin sayısı tüm işçi sınıfının % 49'u ve bu arada Bulgaristan'da ve Romanya'da yaklaşık olarak % 50'si; Macaristan'da % 45'i; Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde yaklaşık olarak % 42'si; Polonya'da % 50'si; Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya'da % 48'i kadardı.

İşçi sınıfının önemli bir bölümü, çağdaş makineli endüstriyi oluşturan büyük kuruluşlarda yoğunlaşmış bulunuyor. Bu kuruluşlarda, işçilerin mes-

(*) Bu materyal, SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü ile dergimizin sosyalizm kuruluşu problemleri komisyonu tarafından hazırlandı.

lek, öğrenim ve kültür düzeylerini yükseltmek için, sınıf bilinçlerini, çalışma etkinlik ve politik aktifliklerini artırmak vb. için gitgide daha elverişli koşullar yaratılıyor.

1974 yılında DAC'de 1.000'den fazla işçi çalıştıran kuruluşlarda bütün işçi ve hizmetlilerin % 65,9'undan fazlası, işçi sayısı 5 binin üstündeki kuruluşlarda da bunların % 26,4'ü, Çekoslovakya'da da aynı sırayla % 90,3'ü ve % 26,6'sı toplanıyordu. Polonya'da 1973'te devlet sanayiinde çalışan bütün emekçilerin yarısından çoğu (% 50,3), işçi sayısı 1.000 ile 5.000 arasında değişen kuruluşlarda bulunuyordu. Sovyetler Birliği'nde yıllık ortalama işçi sayısı 1.000 ile 10.000 ve daha fazlası arasında değişen sanayi kuruluşlarında çalışan işçi ve hizmetliler tüm endüstriyel üretim personelinin % 68,7'sini oluşturuyordu.

EYK üyesi ülkeler komünist ve işçi partileri, işçi sınıfının öğrenim düzeyini ve kalifikasyonunu artırmayı en önemli ödevlerinden biri sayıyorlar. Gerek sosyalist toplumda işçi sınıfının yönetici durumunun güçlendirilmesi, gerekse bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması bu sorunun çözümünüyle ilişkilidir. Bugün otomatik ve makineli üretimde çalışan işçilerin sayısı hızla artıyor, üretimin kompleks mekanizasyon ve otomatizasyonu ile ilişkili yeni yeni meslekler ortaya çıkıyor. Orta teknik ve yüksek öğrenimli, yüksek vasıflı işçi gerektiren üretim eylemi alanları boyuna genişliyor. Örneğin, şimdi Sovyetler Birliği'nde sanayide işçi görevleri yapmakta olan mühendis ve teknisyen diplomalı 700 bin kadar uzman vardır ve 1990 yılına doğru bunların sayısı birkaç milyonu bulacaktır. 1959 yılında her 1.000 işçiden 396'sı yüksek ve orta (tam ve eksik) öğrenimliyken, 1970'de bu sayı 586'ya, 1975 yılındaysa 697'ye çıkmış bulunmaktadır.

Polonya'da 1964 yılında işçi görevlerinde 23 bin kadar orta öğrenimli teknisyen varken, 1972'de bunların sayısı 150 bini aştı. Bulgaristan'da vasıflı işçilerin sayısı son yirmi yıl içinde hemen hemen 4 defa arttı.

Macaristan'da 25 yıl içinde (1949–1974) vasıflı ve öğrenimli işçilerin sayısı 3 defa ve daha fazla arttı, bunların bütün kol işçileri içindeki payı % 66'yı buldu.

DAC'de şimdi genç işçilerin % 19'u, yüksek veya orta özel öğrenim yaptıktan sonra çalışma hayatına giriyor. İşçilerin % 68'i mesleksel öğrenimli olup, yalnız % 13'ü özel meslek öğrenimi görmeden işe başlıyor. 1962–1971 yıllarında vasıflı işçilerin payı % 31,6'dan % 43,6'ya çıktı. İşçilerin vasıflarını artırma eğitimi sistemi her yıl 2 milyondan fazla işçiyi kapsıyor.

Romanya'da 1951–1955 yıllarında 1 milyonun üstünde işçi, 1971–1975 yıllarında da 2,4 milyon işçi çeşitli biçimlerde eğitim gördü.

Moğolistan'da işçilerin % 90'ından çoğunun mesleksel derecesi vardır.

Çekoslovakya'da 1962–1974 yılları döneminde üretimde çalışan işçilerin sayısı % 24, vasıflı olanların sayısı % 54 artış gösterdi.

İşçilerin emek verimliliği durmaksızın artıyor. Bizim yaptığımız hesaplara göre, EYK üyesi ülkelerde emek verimliliğinin artışı ulusal gelir artışının % 87–95'ini, sanayi üretimi artışının da dörtte üçünü oluşturuyor. Emek verimliliğinin artışı, her şeyden önce, bilimsel teknik ilerlemenin ulaşımlarının üretimde uygulanmasıyla, emekçilerin gerekli üretim araç ve gereçleriyle gitgide daha iyi donatılmasıyla, emeğin ve üretimin daha iyi örgütlenmesiyle sağlanıyor.

Sosyalist ekonominin gelişmesi ve güçlenmesiyle, emekçilerin ve elbette bu arada işçi sınıfının gönenç düzeyi durmadan yükseliyor.

Son yıllarda sosyalist topluluk ülkeleri komünist ve işçi partileri, iş ücretlerinin, asgari ücretlerin, emekli aylıklarının ve bursların artırılması yolunda, toplumsal tüketim fonlarının artırılması yolunda birçok tedbirler belirlediler ve bunları gerçekleştirdiler.

İşçilerin ve hizmetlilerin sosyal yapısında, aldıkları iş ücreti ölçülerinde ciddi değişiklikler oldu. Örneğin, Bulgaristan'da, 80 levaya kadar aylık alan emekçilerin payı 1971'de % 12,5'tan 1974'de % 4,1'e indi; 81–100 leva aylık alanların payı da aynı yıllarda % 19,6'dan % 15,3'e düştü. Öte yandan, aylıkları 151–250 leva arasında değişen işçi ve hizmetlilerin payı % 39,5'ten % 48,9'a çıktı.

Çekoslovakya'da 1970–1973 yıllarında halk ekonomisi sosyalist kesiminde çalışan (birleşik köy ekonomisi kooperatiflerinde çalışanlar hariç) 601–1.400 kron aylıklı emekçilerin payı % 20,2'den % 11,7'ye; 1.401–2.000 kron aylıklı olanlar da % 35,6'dan % 30,5'e düştü; 2.001–3.000 kron aylıklı olanlardaysa % 35'den % 41,6'ya, 3.000 kronun üstünde aylık alanlarda da % 9,2'den % 16'ya çıktı.

DAC'de 1965'ten 1974'e kadar, aylık kazancı 600 mark kadar olan işçi ve hizmetli ailelerinin payı % 24,9'dan % 7,7'ye; 600–800 mark aylık gelirlilerde % 21,9'dan % 9,9'a düştü. Öte yandan, aylık gelirleri 1.200–1.400 mark arasında değişen işçi ve hizmetli ailelerinin payı % 6,6'dan % 19,6'ya; gelirleri 1.400–1.600 arasında olanlarda % 2,8'den % 14,6'ya; aylıkları 1.600'ün üstünde olanlardaysa % 2,5'tan % 19,4'e çıktı.

Belirtilmesi gereken bir nokta da şudur: Sosyalist topluluk ülkelerinde emekçilerin aylık kazançlarının artması, başlıca yiyecek maddeleri ve en önemli kullanım eşyası fiyatlarının düzenli olarak azalışı koşullarında gerçekleştiriliyor. Bunun sonucu olarak Sovyetler Birliği'nde işçi ve hizmetlilerin reel gelirleri çalışan kişi başına 1974 yılında 1960'a oranla % 61, 1970'e oranla da % 31 arttı. Diğer EYK ülkelerinde reel iş artışı söyledir (1960 = 100 olarak):

	1970	1974
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti	130	161
Macaristan Halk Cumhuriyeti	130	147
Polonya Halk Cumhuriyeti	119	162
Romanya Sosyalist Cumhuriyeti	147	165
Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti	127	146

Sosyalist topluluk ülkeleri işçileri, memleket ekonomik hayatının yönetimine, sendika birliklerinin eylemlerine, kuruluşlardaki çeşitli demokratik organların çalışmalarına aktif olarak katılıyorlar. Sovyetler Birliği'nde, fabrika ve işletmelerde başlıca demokratik kurumlar, genel kurul toplantıları, çeşitli toplumsal kontrol biçimleri ve daimi eylemde olan üretim toplantılarıdır. Üretim toplantılarının bileşimine bugün üçte ikisi işçi olmak üzere 6 milyon kişi katılıyor. Polonya'da kuruluşların yönetimine kolektiflerin katılımını sağlama konusunda başlıca örgütçü rolünü sendikalar oynuyor. Sendikalar, özellikle işçi özyönetim organlarının, yani üretimle ilgili danışma konferanslarının geliştirilmesine büyük bir özen gösteriyor. Macaristan'da, kuruluşlarda demokrasinin, üretim toplantıları, gibi, işçilerin veya işçi temsilcilerinin danışma toplantıları gibi, sosyalist emek ekiplerinin ve bu ekipler yöneticilerinin danışma toplantıları gibi, gençlik kurulu gibi, direktörlük kurulu oturumları vb. gibi biçimleri ve kurumları başarıyla eylem gösteriyor. Diğer EYK üyesi ülkelerde de, üretim alanında çeşitli demokrasi organlarından oluşan etkin bir sistem vardır. EYK ülkelerinde üretimde uygulanan bütün demokrasi biçimlerinin önemli ortak çizgisi, işçilerin yönetime aktif olarak katılmasına büyük bir özen gösteren fabrika-işletme parti örgütlerinin yönetmenlik rolü oynamasıdır. Bu örgütler sosyalist yarışlarının ve çeşitli girişimlerin inisyatörü olmakta, kararların alınmasına ve pratikte gerçekleştirilmesine katılmakta, idarenin eylemini kontrol etmekte, demokrasi organlarının çalışmalarının yetkinleştirilmesine özen göstermektedir.

İşçi sınıfının üretimsel ve toplumsal aktifliğini esas gerçekleştirme ve yükseltme biçimi, pratik olarak bütün emekçileri kapsayan sosyalist yarışlarıdır. Bu yarışlar boyunca, kuruluş ve birliklerin kolektifleri arasında çeşitli işbirliği biçimleri ortaya çıkıyor, üretim örgütü yetkinleşiyor, emeğin etkinlik ve niteliği artıyor, insanın yaratıcı kabiliyetlerini geliştirme olanakları genişliyor. Komünist ve işçi partileri, yarışın etkinlik ve yığınsallığını kesinlikle artırma yolundan yürüyorlar. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde, dokuzuncu beşyillik plan döneminin (1971-1975) ödevlerini vadesinden önce yerine getirmek üzerine sosyalist yarışlarına 83 milyondan fazla

emekçi katılmış ve emeğe komünistçe yaklaşım hareketinde 50 milyon kişi yer almış bulunuyor.

Üretimde yenilikçiler hareketi sosyalist yarışının öğelerinden biridir. Yenilikçilerin önemli bir bölümü de işçilerdir. Örneğin, DAC'de ASBP VIII. Kongresinden sonra, üretimde yenilikçilerin sayısı hemen hemen iki misline çıkararak, 1974'te 1,4 milyona ulaştı. Şimdi üretimde her dört işçiden biri yenilikçidir. Sovyetler Birliği'nde 1965-1974 yılları döneminde yenilikçi ve buluşçuların sayısı 1,4 defa ve bunların önerilerinin uygulanmasıyla sağlanan tasarruflar toplamı 2,3 misli arttı.

İşçi sınıfının yönetmenlik rolünün gitgide güçlenmesi, sosyalist toplumun gelişmesinde objektif bir yasallıktır. Bu sınıf, memleket hayatının bütün alanları üzerinde aktif etkisini, toplumun gelişmesini yöneten ve işçi sınıfının ve tüm emekçilerin öncüsü olan komünist partisi vasıtasıyla göstermektedir. Sosyalist topluluk ülkelerinde işçiler komünist ve işçi partilerinin en büyük birlikleridir. Bunlar BKP'de bütün komünistlerin % 40,6'sı, MSIP'de % 59,2'si, ASBP'de % 56,6'sı, MDHP'de % 30'u, PBIP'de % 40,9'u, RKP'de % 48,4'ü, SBKP'de % 41,6'sı, ÇKP'de % 44,1'idir.

İşçi sınıfının rolünün ve çıkarlarının gerçekleştirilmenin bir diğer önemli mekanizmi de, demokratik seçimler yoluyla, devlet egemenliği yüksek ve yerel temsil organlarına işçilerin geniş ölçüde katılmasının sağlanmasıdır.

Örneğin, 1971'de Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Halk Meclisi'ne seçilen 400 halkvekilinin 101'i doğrudan doğruya maddi üretim alanında çalışanlardır; Macaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Meclisi'nde, 1975'te seçilen 352 halkvekilinden 157'si temel meslekleri bakımından işçidirler; şimdi Demokratik-Almanya Cumhuriyeti'nde Halk Meclisi'nin halkvekillerinden % 64'ü ve yerel temsil organlarındaki halkvekillerinin % 63'ü işçi ve hizmetlilerdir; Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nde Büyük Halk Huralı'na 1973 yılında seçilen halkvekillerinin dörtte biri işçidirler; Polonya Halk Cumhuriyeti'nde Seym'in (Halk Meclisi) 1972'de seçilen 460 halkvekilinin 90'ı işçidirler; Romanya Sosyalist Cumhuriyeti'nde Büyük Ulusal Meclis'e 1975'te seçilen 349 halkvekilinin % 33'ü maddi üretim alanında çalışan emekçilerdir; SSCB Yüksek Sovyeti'ne 1974'te seçilen 1.517 halkvekilinin 498'i işçidirler. Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Federal Meclisi'nde 350 halkvekilinin 88'i işçidirler.

Sosyalist topluluk ülkeleri işçi sınıfı bugün toplam olarak 97 milyonu buluyor. Bu büyük emek ordusu, kardeş ülkeler halklarını sosyalizm ve komünizm kuruluşunda birleştiren ve dünya devrim süreci üzerinde gitgide daha büyük bir etki gösteren yüce bir güçtür. Bu bütün insanlığın geleceği adına yeni hayatı kurmakta olan güçtür.

Kapitalist ülkeler şehirlerini saran bunalım *)

Kapitalist ülkeler şehirleri her zaman yalnız ekonomik ve sosyal aktiflik merkezi, ilerlemenin itici gücü değil, aynı zamanda kapitalist topluma özgü çelişkilerin yansıdığı birer odak noktası olmuşlardır. F. Engels 100 yıldan (!) fazla bir zaman önce, konut krizini, yoksulluk ve adaletsizliğin yoğunlaşmasını, sağlıksızlığı ve âdi suçları şehir yaşamının belirgin çizgileri olarak niteledi. Şehir yaşamının bu ve diğer birçok çizgileri günümüzde daha büyük bir açıklıkla görülüyor.

Bilimsel-teknik devrimin gelişmesi ve şehir kuruculuğu alanındaki başarılar, kapitalist şehirleşme çelişkilerini yumuşatmadıktan başka, daha da derinleştirdi, çerçevesini genişletti, yeni yeni biçimlerinin oluşmasına yol açtı. Emperyalizm koşullarında kapitalist ülkeler şehirlerini saran bunalım sorunu artık belirli bir ülkenin sınırları içinde kalamıyor. Şehirlerdeki sürekli bunalım durumu, kapitalizmin genel bunalımının ayrılmaz bir ögesidir.

Kapitalizmin genel bunalımının en parlak belirtilerinden biri, gelişmiş kapitalist ülkelerde şehirlerin içinde bulunduğu parasal bunalımdır. Birleşik Amerika'nın Newyork, Detroit, San Fransisko, Vaşington gibi birçok büyük şehri, iflâs bayrağını çekmek üzeredir. 1975 yılında Newyork'un kısa süreli istikraz borçları 5,7 milyarı, uzun süreli borçlarıyla birlikte 12 milyarı buluyordu. Paris belediyesine şehir gereksinmelerini karşılamak üzere gayet az ödenek ayrılıyor. Fransa başkentinden sürekli nüfus akımının nedenlerinden biri de budur. 1968'den 1975'e kadar, şehir nüfusu 2 milyon 592 binden 2 milyon 300 bine düştü. Başka bir deyişle, her yıl 40 bin kişi Paris'i terk ediyor. İtalya başkenti Roma da derin bir parasal bunalım geçiriyor. Roma'nın borçları 4 trilyon lirayı buluyor. Japonya başkenti de nice yıllardan beri ağır parasal engellerle yüzyüze bulunuyor. Örneğin, 1975 yılında, Tokyo'nun 380 milyar yen kadar açığı vardı.

Son on yıl içinde şehirlerin sağlık-temizlik koşulları kötüleşti. Çevre kirlenmesi korkunç ölçüler aldı. Birleşik Amerika'da sanayi kuruluşları havaya her yıl 30 milyon ton (Federal Almanya Cumhuriyeti'nde 4 milyon ton kadar) kükürt bileşimi atıyor. Giderek, İsveç gibi nispeten «temiz» bir ülkede, sanayi, havaya her yıl 400 bin ton kükürt dioksidi, 200 bin tonun üstünde toz ve 2,5 bin ton kurşun bileşimleri fırlatıyor. Son yirmi yıl içinde sanayi artıklarının hacmi Fransa'da 5 kez arttı. Bunun sonucu olarak, birçok su haznesi zehirli maddelerle kirlendi.

(*) Bu bilgi, Sovyetler Birliği Bilimler Akademesi'ne bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü tarafından toplanan materyale dayanılarak yazı kurulumuzca hazırlanmıştır.

(!) Bak: K. Marks ve F. Engels. Eserler, c. 2, s. 264.

Japonya'nın çağdaş tarihinde 18 Temmuz 1970 günü en dramatik bir olayı belirliyor. O gün Japonya başkentinin 6 bin yurttaşı toksin gazlarıyla zehirlenme yüzünden hastaneye kaldırıldı. Bunlar «foto-kimyasal sis»in kurbanı oldular. Öyle ki, sanayi kuruluşları ve motorlu taşıt araçlarının çıkardıkları gaz atmosferde birbirine karışarak şehir üstünde zehirli bir gaz tabakası oluşturmuştu. İngilizler 1952 Aralık ayını halâ hatırlıyorlar. O zaman Londra üzerine çöken yoğun bir duman bütün ay boyunca kalkmamış ve 4 bin kişinin ölümüne sebep olmuştu.

Sosyal uzlaşmaz zıtlıklar merkezleri olarak büyük kapitalist şehirler, bu zıtlıkların en tehlikeli belirtisi olan âdi suçların işlendiği yerler haline geliyor. Yüz yıldan fazla bir zaman önce K. Marks şöyle demişti: «Dolayısıyla zenginliğini artıran, fakat yoksulluğu azaltmayan böyle bir sosyal sistemin özünde bir çürüklük vardır. Öyle ki, bu sistemde suçlar nüfustan daha çok artıyor.»⁽²⁾ Günümüzdeyse, bu sistemde işlenen suçlar daha büyük bir süratle artıyor.

Birleşik Amerika'da, Adalet Bakanlığının verdiği bilgiye göre, 1975 yılının ilk yarısında işlenen ağır suçların sayısı daha önceki yıla kıyasla %18 arttı. Bu 1930'dan beri görülen en büyük artıştır. 1960 yılına kıyasla hırsızlık ve ırza geçme halleri üç kez, öldürmeler iki kez çoğaldı. Newyork'ta her 7 dakikada bir hırsızlık yapılıyor. Yahut araba çalınıyor; her iki saatte bir ırza geçiliyor, her altı saatte bir insan öldürülüyor. Bu nedenle, Gallup Enstitüsü tarafından yapılan bir soruşturma verilerinin doğruladığı üzere, Birleşik Amerika'da halkın %45'i geceleri sokağa çıkmaktan kaçınıyor. Nüfusu 500 bini aşan en büyük şehirlerde bu oran %56'yı, kadınlar arasında ise %77'yi buluyor.

Suçların yoğun ölçüler alması kapitalist Avrupa'nın büyük şehirlerindeki yaşamın da bir karakter çizgisidir. İngiltere'de ırza geçmelerin yanısıra, cinayetlerin sayısı 5 yılda iki kat artıyor. Londra'da 1973–1974 yılları döneminde hırsızlıklar %31'i, zorlamalı hırsızlıklar %19'u, araba çalanlar %25, yankesicilik %77 oranında çoğaldı. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde 1962–1972 yılları döneminde suçlar 10 kez arttı. Batı Almanya şehirleri arasında işlenen suçlar bakımından Frankfurt/Main birinci geliyor. Burada 1974 yılında 100 bin kişiye 9.530, Hamburg'ta 7.960, Stuttgart'ta 6.718 suç olayı düşüyordu. Suçlar Fransa'da da süratle artıyor. 1973 yılında, Cinayet Polisi Komiserler Birliği'nce yayımlanan verilere göre, Fransa'da suçlar 7 yılda 2 kat çoğaldı. Sadece Paris'te ve yöresinde 1973'te her gün 100 kadar saldırı olayı kaydedildi. İtalya'da da büyük şehirlerin halkı zorlamaların artmasından endişe duyuyor. Burada bir yıl içinde, yani 1973'den 1974'e kadar suçlar %10, zorlamalı hırsızlıklar %15, öldürmeler %10 arttı, Suç olayları dalgası uzun zamandır «sakin»bir ülke sayı-

(2) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 13, s. 516.

lan İsveç'i de kapladı. İsveç polisinin verilerine göre, 1972'de ülkede hergün 1.600 suç işlendi. Son yıllarda bu rakam daha da kabardı.

Kapitalist dünyanın büyük şehirlerinde konut sorunu da kendine özgü paradokslarıyla daha az önemli sayılamaz. Örneğin, nice yeni konut boş dururken, emekçi aileleri eski, elverişsiz, bakımsız konutlarda oturmak zorunda kalıyorlar. Zira yeni yapılarda olağanüstü yüksek kiralari ödeme olanağından yoksun bulunuyorlar. Hiç ayrıksız, tüm gelişmiş kapitalist ülkelerde 1962-1970 yılları döneminde yapılan konutlarda kiralar 1949 yılına kadar kurulan yapıların kiralarından iki kat pahalıdır.

Londra'da 100 bin kiralık ev boş duruyor. Öte yandan, 30 bin kişi evsiz sürünüyor. Ve ülkede 9 milyon kişi koşulları elverişsiz konutlarda oturuyor. Fransa demokratik basını, Paris'te oluşan skandala eşit bir duruma değindi. Paris'te 275 bin boş ev bulunuyor. Oysa 250 bin aile ağır barınma koşulları içinde sürünüyor. Roma'nın 100 bin yurttası barakalarda ve banyındırılmamış evlerde oturmak zorunda kalıyor. Kapitalist ülkeler şehirlerinde bazı kesimleri biteviye gecekondular kaplıyor. Buralarda büyük şehirlerin pislik, suçlar ve diğer nice illetleri kol geziyor.

Kapitalist ülkelerin büyük şehirlerindeki konut bunalımı, değeri giderek artan arsalarla spekülâtif bir yaygaraya yol açtı.

Kapitalist ülkeler şehirleri, her zaman işçi hareketinin merkezleri, emekçi yığınların verdiği savaşımın kaleleri, devrimci gelenek ve deney akümü-lâtörleri, devrimci dönüşüm ocakları olmuşlardır. Şehirler her zaman, işçi sınıfının, kapitalist ülkelerdeki tüm demokratik güçlerin, toplumda köklü dönüşümler yapma, şehirlerdeki bunalım problemi de dahil, bütün olgunlaşan problemlere temelli çözümler bulma yolunda verdikleri geniş kapsamlı savaşıma sahne olmuştur ve oluyor. Şimdiki koşullar içinde şehirlerin bunalımına karşı savaşım demokratik güçlerin sağlamlaşması yolunda gerçekçi bir plâftormdur. Fransa ve İtalya gibi Batı Avrupa ülkelerinde şehir belediyeleri yönetiminin komünistlerin ve diğer sol güçlerin elinde olması ve bunların başarılı eylemlerde bulunmaları gerçeği, kapitalist ülkelerdeki büyük şehirlerin sosyal illetlerine karşı aktif bir savaşım yürütme olanaklarını kanıtıyor.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesine

Çok değerli yoldaşlar!

Türkiye Komünist Partisi, biz komünistler, Türkiye işçi sınıfı ve halkımız adına, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 59. yıldönümünü en ateşli duygularla selâmlarız. Bu büyük bayram Sovyet halkı, bütün sosyalist ülkeler halkları, dünya proletaryası için, ulusal bağımsızlığı ve sosyal kurtuluşu uğrunda savaşılan halklar için olduğu gibi, Türkiye işçi sınıfı, Türkiye halkı için de kutsal bir gündür.

Büyük komşumuz Sovyetler Birliği, komünist partisinin bilgeli, Leninci yönetiminde dev adımlarla gelişmiş, sosyalizmden komünizme yürüyor. Sovyet devleti, Sovyet toplumu XXV. Kongrenin çizdiği yoldan yeni ve daha yüksek bir aşamaya yükseliyor. Bu, sosyalist mutluluktur, sosyalist genliktir.

SBKP, Sovyet hükümeti halklararasında sürekli barış yolundan, Leninci politikadan hiçbir zaman kıl kadar ayrılmamıştır. Barışın yeryüzünde sürenliği Sovyetler Birliği'nin giderek güçlenmesine dayanmaktadır. Sovyetler Birliği yeryüzünde barışın yıkılmaz kalesidir. Uluslararası gerginliğin yumuşaması savaşımının başını Sovyetler Birliği çekiyor. Onun bu politikası saldırgan emperyalist çevreleri gerilemeye zorluyor, onların azgınlıklarına gem vuruyor. Bu politika uluslararası komünist ve işçi hareketine, ulusal bağımsızlık hareketlerine güç kaynağı oluyor. Yeryüzünde halklar mutlu gelecekleri uğrındaki savaşımında daha da örgütlenme, daha geniş nefes alma olanakları buluyor. Sovyetler Birliği'nin toplu insan kırma silâhlarının yasaklanması, silâhlanma yarışının durdurulması, silâhların azaltılması yolundaki sürekli önerileri ve bu yoldaki çalışmalarını her yerde olduğu gibi, Türkiye'de de, halkımız arasında da geniş yankılar uyandırıyor. Ülkemizde ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluş için yapılan yığınsal gösterilerde «barış-özgürlük-sosyalizm» haykırışları alanları, sokakları çınlatıyor.

Halkımız, NATO'lardan, topraklarımızdaki Amerikan üslerinden, atom harmanlarından, emperyalistlerin dayattıkları kölelik anlaşmalarından kurtulmak istiyor. Halkımız, büyük komşumuzla, kara gün dostumuzla daha iyi, daha geniş ilişkiler kurulmasını istiyor. Türkiye ile Sovyetler Birliği ara-

sında iyi komşuluk, işbirliği ve saldırmazlık anlaşması bağlanması uğrunda direniyor.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi 1919–1922 yıllarında halkımızın ulusal kurtuluş savaşını esinledi. Bu büyük devrimin Leninci ışınları bugün de halkımızın, işçi sınıfının, ilerici güçlerin ulusal bağımsızlık, barış, ileri demokratik bir düzen, sosyal kurtuluş ve sosyalizm için savaşta yolunu aydınlatıyor.

Yaşasın Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 59. yıldönümü!

Yaşasın yüce Sovyetler Birliği!

Yaşasın komünizm!

**Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi**

5 Kasım 1976

Almanya Birleşik Sosyalist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş'a

Değerli E. Honecker yoldaş!

Demokratik Almanya Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanlığı'na seçilmenizi, çok sorumlu, onursal, yeni bir görev daha yüklenmiş olmanızı komünist duygularıyla karşılar, Türkiye Komünist Partisi adına Sizi candan selâmlarız.

Demokratik Almanya Cumhuriyeti dünya sosyalist ülkeler topluluğunun kopmaz bir parçasıdır. Bu sosyalist ülke Avrupa'nın göbeğinde dünya komünist ve işçi hareketi için, emperyalizme, sömürgeciliğe karşı kurtuluş savaşları veren halklar için dayanılan Leninci kale burçlarından biridir. Bu kalenin güçlenmesinde, gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasında çok önemli katkınız vardır. Dünya komünist ve işçi hareketinin, ulusal kurtuluş ve bağımsızlık hareketlerinin gelişip güçlenmesinde katkınız vardır. Almanya Birleşik Sosyalist Partisi ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti proletarya enternasyonalizmi ilkelerini vargüçüyle savunagelmıştır.

Biz, Türkiyeli komünistler Alman komünistlerini, partinizi, sosyalist devletinizi böyle tanıyoruz.

Size, bundan böyle yeni görevlerinizde de büyük başarılar dileriz.

Komünist selâmlarımızla.

TKP Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

1 Kasım 1976

Viyetnam Emeçiler Partisi'nin IV. Kogresine

Sevgili yoldaşlar,

Viyetnam Emeçiler Partisi'nin IV. Kongresi münasebetiyle Sizleri candan kutlar, yeni başarılar dileriz.

Viyetnam halkının, Amerikan emperyalistleriyle bağlaşklarının en acımasız ve yırtıcı güçlerine karşı kazandığı utku tarihsel bir önem taşımaktadır. Bu savaş, bütün dünya halklarına, muazzam teknik ve askeri gücüne karşın, emperyalizmin yenilmez olmadığını kanıtladı. Böylelikle Viyetnam halkının savaşı halkların ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarına büyük katkılarda bulundu.

Unutulmaz Ho Şi Minh yoldaşın önderliğindeki Viyetnam Emeçiler Partisi'nin örgütlediği ve yönettiği bu savaş, aynı zamanda dünyadaki bütün demokratik güçleri savaştan Viyetnam halkına yardım için seferber etti.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, bütün sosyalist ülkeler, kapitalist ülkelerdeki komünist partileri ve işçi hareketi, dünyadaki ulusal kurtuluş hareketi Viyetnam halkının yardımına koşarak dünya ölçüsünde anti-emperyalist işbirliğinin parlak bir örneğini verdiler.

Biz Türkiyeli komünistler, Viyetnam halkının şanlı savaşını çok yakından ve takdirle izledik ve bu savaştan geniş ölçüde ders aldık.

Sevgili yoldaşlar Sizlere Viyetnam'da sosyalizmi geliştirme savaşında bir kez daha yeni yeni başarı ve atılımlar dileriz.

Candan selâmlarla

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi adına
Genel Sekreter
İ. Bilen

22 Kasım 1976

Yeni aşama

S. Üstünel

Türkiye'de kapitalizmin her tür: Politik, ekonomik, sosyal, kültürel, moral, tinsel, yönetsel, askersel, her alanda çelişkileri, uzlaşmaz karşıtları biteviye sertleşiyor. Bu bunalım, Türkiye emperyalist bloklara, ekonomik, askersel örgütlere: NATO gibi, «Ortakpazar» gibi kurumlara, politik alanda dışa, özellikle Vaşington'a bağlı olduğundan, bütün kapitalist ülkeleri sarsan genel bunalım fırtınası – siklonuyla çok daha yıkıcı ölçüler almıştır.

Emperyalist ülkeler Türkiye'de «yeni» sömürgecilik yöntemlerini enine boyuna uyguluyorlar. İşbirlikçi burjuvazi, gerici egemen çevreler, bunların hükümetleri bu olanağı Türkiye halkının ulusal can düşmanı emperyalistlere sağladı. Burjuvazi Truman «doktrini»ne sarılmakla, Marşall «planına» avuç açmakla, Vaşington'la sayısız kölelik anlaşmaları bağlamakla, yabanc sermayelere, çok uluslu emperyalist tekellere memleketin kapılarını açmakla Anayurdun ulusal bağımsızlığını baltaladı. NATO yüzünden, memleket ekonomisinin askersel gereksinmelere göre (hele son 30 yıl içinde) ayarlanması yüzünden bunalım süregenleşti. Biteviye yüksele yükselse 200 milyara dayanan devlet bütçelerinde orduya, NATO'ya arslan payı ayrılıyor. Bugünkü Türkiye devleti uçan kuşa borçlu. İç ve dış borçlar, tam olmiyan verilere göre, 246 milyar liradır.

Böylesi bir gelişme sonucu, Türkiye, 1958 yılından buyana, üç kez müflis ilân edildi. Ve, bundan 18 yıl önce alacaklı kapitalist devletler, alacaklarını ve Türkiye'deki konumlarını sağlama bağlamak ereğiyle, Konsorsiyum Kurumu'nu kurdular. Bu kurum, bir bakıma, eski «Düyun-i Umumiye»nin, yeni koşullar içinde diriltilmiş bir biçimdir. Bu örgüt Türkiye'nin girdisini, çıktısını, parasal durumunu, devlet bütçelerinin bağlanması işini kontrol ediyor. Bundan başka, milyarlar tutan «karşılık para fonu»nu istediği gibi kullanan, Amerikan hükümetinin Türkiye üzerinde bir baskı aracı, bir emme – basma tutumbası olan «AID» örgütü vardır. Bu örgüt, Türkiye'de Amerikan firmalarını her bakımdan destekler. Onlara kredi sağlar. Gene bu örgüt Türkiye'de gerici, faşist güçleri, örgütleri besler. Gerici burjuva basınıını yemler. Sonra, Amerikan misyonları var. Bunların «uzmanları» devlet mekanizmasını, bir çok bakanlıkları, orduyu kontrol eder.

Amerika, NATO, Anadolu'nun stratejik yerlerinde hava, deniz, kara üsleri kurmuşlardır. Bu üslere «atlama tahtası» diyorlar. Bu üsler Türkiye halkının varlığı için en büyük tehlike ocakları, atom harmanlarıdır. Ameri-

kan emperyalizminin dümen sularında yürüyen işbirlikçi burjuva hükümetleri kaç kez Amerikan emperyalistlerinin saldırganlıklarına maşa oldular. Türk askerlerini Kore'de kırdırdılar. Türk ordusunu Kıbrıs'a sürdüler. Anadolu toprakları NATO savaş birliklerinin manevra alanı, talim meydanı olmuştur. Bu yüzden Türkiye köylülerinin tarlaları, bağları yılda bir kaç kez çiğnenir. İncirlik gibi belli üslerde «mavi bereli» denilen Amerikan komando birlikleri vardır.

Bütün bunlar halkımızla emperyalizm arasındaki, özellikle Amerikan emperyalizmi arasındaki uzlaşmaz karşıtları, savaşımı sertleştirmiştir. «Amerikalı defol!» «NATO'ya hayır!» haykırıları daha gür yükseliyor, daha geniş yığınları sarıyor. Yabancı köleliğe karşı, ulusal bağımsızlık, barış ve demokratik, ileri bir düzen için savaşım yığınları, ulusun değişik katlarına yayılıyor. Türkiye Komünist Partisi böylesi bir sürecin içinde, savaşımın ön kesimlerinde yerini alıyor. Bu savaşımın giderek örgütlü, bilinçli, disiplinli, giderek daha yığınsal olmaya başlaması burdan geliyor.

Sertleşen çelişkiler yalnız işçi sınıfıyla burjuvazi arasında, emekle sermaye arasında kalmıyor. Uzlaşmaz karşıtlar yalnız halkımızla emperyalizm arasında değildir. Burjuvazinin kendi içinde, onun değişik kolları arasındaki çatışmalar, çelişkiler de sertleşiyor. Üstelik NATO içinde, onun Güney Doğu kanadında, örneğin Türkiye ile Yunanistan arasında sürtüşmeler,, gerginlikler artıyor. Böylece, diyebiliriz, Türkiye NATO için, giderek aşınan, birbirini yiyen, zayıflatan halkalardan biridir.

II

İşbirlikçi egemen çevreler, emperyalist kuyrukçuluğu, halk düşmanı politikalarıyla memleketi içine ittikleri bunalımın kışkacıncından, burgacından çıkış yolunu, bir yandan bunalımın bütün yükünü işçi sınıfına, geniş yığınların sırtına yüklemekte, öte yandan da halka karşı baskıyı, terörü artırmakta görüyor. Bununla da geniş yığınların öfkesini kendi üzerine daha fazla çekiyor. Ayakları altındaki politik toprak daha da kayganlaşıyor, tabanı daralıyor. Çelişkiler sertleşiyor. İşbirlikçi burjuvazi, böylesi bir gelişme karşısında NATO'ya, emperyalist tekellere daha fazla yaslanıyor. Ve, dışarda emperyalist çevrelere, içerde en gerici, açık cumhuriyet düşmanı güçlere daha fazla sarılıyor.

Memlekette sınıfların karşılıklı yeralımı, güç dengesi, ilerici, ulusal güçlerin yararına değişmektedir. Toplumda, bir uçta milyonları kucaklayan geniş halk yığınları, karşı uçta, banker, üstencisi, holdiingçisi, ağası, paşasıyla asalak, vurguncu, sömürgeci, zorba bir azınlık karşıkarşıyadır. Savaşlar kıyasıyadır.

Köyde, kentte, toplumda ayrışma süreci hızlanmıştır. Köyde yoksul, fakir,

giderek orta köylüler, kentlerde esnafı, küçük tüccarı, küçük burjuvazisi, orta katmanlar çöküyor, yıkılıyor, dağılıyor. Her yıl, yalnız köylerden kentlere 200–300 bin işsiz akın ediyor. Bunlar iş bulamıyor. İşsizler ordusunu dolduruyor. İşsizlik, pahalılık, vergiler, enflasyon, paranın değerini yitirmesi başını almış gidiyor. İşçi düşmanı hükümet, Alman tekllerine, Ortak Pazar kapitalistlerine bu işsizleri köle gibi satmaktan, onların dışlarından, tırnaklarından artırdıkları dövizleri işbirlikçi burjuvazinin yararına kullanmaktan başka bir şey düşünmüyor.

Basının açıkladığına göre, bugün Türkiye’de 86 kodaman mültimilyöner ve 1.500 büyük çiftlikçi, kodaman ağa vardır. Gerici, faşist karması ortak hükümet bunların hükümetidir. Yabancı tekellerle, kumpanyalarla ortaklaşa Türkiye’yi, geniş emekçi yığınlarını, Anayurdun yeraltı ve yerüstü kaynaklarını barbarca bunlar sayıyor. Bu kodamanların içinde, basının açıkladığı verilere göre, Koç holdingin bu yılın, 1976 yılının, ilk 6 ayı içindeki kârı: 1 milyar 108 milyonu bulmuştur. Vurgun, yağma böylesine gidiyor.

Egemen, sömürge sınıflar, işbirlikçi burjuvazi bu sömürü düzenini ayakta tutmak, onu sürdürmek çabasındadır. Bunu, bu çabayı artık süregen açık terörle, kanla, kurşunla sürdürüyor. Bu burjuvazi, erkini, egemenliğini artık, çoktandır, eski yöntemlerle, göstermelik parlamento yöntemleriyle, «parmak çoğunluğu» oyunları ile yürütemez olmuştur. Evet, burjuvazi eskiden beri, sıkıyönetimsiz «dar boğazları» geçememiştir. Cumhuriyetin 30 yılı sıkıyönetimlerle geçmiştir. Ama bu yöntem de kullanıla kullanıla geri tepmeye başlamıştır. 12 Mart sıkıyönetimi buna bir örnektir. Burjuvazi, generaller kligi ile birlikte orduyu halkın üzerine sürdüler. Ordu birlikleri, kaç kez İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük kentleri bastı, arama-taramalar yaptı. «Balyozcu» hükümetler, onbinlerce yurttaş tutukladılar. Sıkıyönetim mahkemeleri, MIT’in kontra-gerillaları yurtseverleri astılar, gençleri, işçileri kurşunladılar. Ortalığa korku saldılar.

Ama bu sert baskı yığınların direnişlerini, özellikle işçi sınıfının savaştığını kıramadı. İşçi grevlerinin arası kesilmedi. Sıkıyönetim hükümetleri, birbiri ardınca yıpranıverdi. 12 Mart dönemi, halk yığınlarını silkeledi, işçi sınıfının direnişini güçlendirdi. Ve, görüldü ki, Türkiyede toplumun en ardıcıl devrimci gücü işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının saygınlığı böylesi bir savaşla artmaya başladı.

İşbirlikçi burjuvazi, izlediği baskı yolunda taktik, yöntem değiştirdi. Yetiştirdiği, örgütlediği, silâhlandığı faşist komandoları, polis, karma hükümetin doğrudan doğruya desteği altında işçi sınıfının, ilerici, yurtsever gençliğin, öğrencilerin üzerine sürdü. Fabrikalar, işletmeler, okullar, üniversiteler, fakülteler kanlı savaş alanlarına döndürüldü. Demirel’in, Türkeş’in, Erbakan’ın elleri dirseklerine kadar kana bulanmıştır. Faşist komandoları militarist paşalar, Sancar’lar, Ersun’lar, Millî Güvenlik Kurulu, bu «gölge hükümet», MIT ve CIA kanatları altına almıştır. Hükümet, anti-

komünizm politikasını bunlarla birlikte sürdürüyor. Halkımız, yerli ve yabancı böylesi bir düşmanla yüzyüzedir.

III

Türkiye işçi sınıfı ne bundan 20 yıl önceki, diyebiliriz, ne de bundan 5 yıl önceki işçi sınıfıdır. Türkiye'nin politik yaşamı da öyle. Memlekette belli, büyük işçi yatakları oluşuyor. İstanbul işçi ve sendikal hareketin beşiğidir. Üstelik, bu kent memlekette politik yaşamın da kaynağı, göbeğidir. İstanbul kadar olmamakla birlikte, İzmir, Kocaeli, Anada, Zonguldak, Bursa, Eskişehir gibi bir sıra işçi yatakları doğmuştur. Bugünkü hükümetin faşist tırmanışına karşı direnişler, savaşlar bu bölgelerde sert biçimlerde gidiyor. Kimi yerde, kimi zaman fabrikalarda barikatlar kuruluyor. *Profilo çatışmaları bunun en açık bir örneğidir. İşçi sınıfı böylesi bir sınıf savaşımı içinde örgütleniyor, bilinçleniyor. Giderek örgütlü, bilinçli savaşım yürütüyor. İşçi sınıfı, yalnız nitelik değil, nicelik-sayı bakımından da gelişiyor. Verilere göre, 4 milyonu çoktan aşıyor.*

İşbirlikçi hükümete, kanlı diktatoraya karşı savaşımın geniş yığınları, yurt çapında, sardığını günlük olaylar gözler önüne seriyor. Yığınların, sokakları, alanları dolduran işçilerin: «Faşizme geçit yok!» «Bağımsız Türkiye!» haykırışları kurşun seslerine karşılıyor. Bu karşıt sesler yurdun en sağır köşelerine kadar yayılıyor. Yeni yeni yığınları uyandırıyor, bunları savaşıma çekiyor.

Kanlı olayların geçtiği yerlerden biri Seydişehir oldu. Seydişehir, daha bundan 5-6 yıl öncesine kadar, Anadolu'nun bozkırlarında, kayalık dağların ortasında dingin, sağır bir köşecikti. Bugün burası sınıf savaşlarının en sert biçimleriyle kaynıyor. Seydişehir memleketin politik yaşamında yerini alıyor. Seydişehir yepyenicik bir endüstri yatağı oluyor. Sovyetler Birliği'nin doğrudan doğruya tekniksel ve her tür yardımlarıyla burada Türkiye'nin ağır endüstri yataklarından biri aliminyum kombinası kuruldu. Yepyeni bir fabrika kenti ortaya çıktı. Ve, o eski sağırılık, dinginlik, içine kapanıklık denilen şeyler birbiri ardınca, yıkılı yıkılıveriyor.

Faşist karması hükümet işbaşına geldikten bu yana memleketin bütün endüstri yataklarında olduğu gibi, Seydişehir'de de işçilerle faşist komandolar arasında çatışmalar, vuruşmalar süregelenleşmiştir. Polis ekipleri ve komandolar fabrikanın içine, atelyelerine oturmuşlardır. Bunlar, fabrikanın kapılarını tutmuşlardır. Bu fabrikada baskı, terör öylesine hızlandı ki, üretim kapasitesi % 70 oranında düşmüştür. Can güvenliği kalmamıştır. İşçiler tedirgindir, öfkelidir. Bıçak kemiğe dayanmıştır. Böylesi bir terör, öfüm havası içinde aliminyum işçileri sendikal ve her tür direnişlerini sürdürüyorlar. İşçiler politik alana çıkıyor. Çevre halkını hükümetin faşist

tırmanışına karşı savaşıma çekiyorlar. Seydişehir ve Akşehir, başta işçiler halkın değişik katmanlarından kalabalık yığınlar: «Faşist komando yuvaları dağıtılmalıdır!» belgisiyle büyük bir protesto yürüyüşü düzenlediler. Faşist komandolar, polis ve jandarmaların doğrudan doğruya desteğine dayanarak gösteri yürüyüşüne çıkan halkın üzerine «uzun namlulu tüfeklerle» ateş ettiler. Yaralananlardan 20'sinin durumu ağırdır. Yalnız Seydişehir'de değil, İskenderun'da, Ege'de, Ereğli'de, Zonguldak'ta, memleket çapında durum yeni olaylara gebe.

Türkiye'de kanlı bir zorbalık kol geziyor. Fakat komandolar ortalığa ölüm saçıyor, kurşun yağdırıyor. Komandolar ve polis ekipleri, jandarma birlikleri, kimi yerde ordu birlikleri işçilerin, köylülerin, Doğu illerinde Kürt halkının üzerine panzerlerle, kimi yerde helikopterlerle sadırıyor. Fabrikalarda, maden ocaklarında, tarlalarda, yollarda, okullarda, öğrenci yurtlarında, fakültelerde, üniversitelerde, hemen hemen her gün kan dökülüyor. İşbirlikçi burjuvazi halkımıza karşı, işçi sınıfına, ilerici, bütün güçlere ve örgütlere karşı böylesi kanlı bir harp açmıştır. İşbirlikçi burjuva ve ağa ikilisi egemenliklerini NATO'ya, emperyalist tekellere, Amerikalı patronlarına dayanarak bugünkü halk düşmanı düzeni, bu sömürü ve talan düzenini ayakta tutmaya çalışıyorlar. Savaşlar, artık çoktandır halkımızla bu gerici egemen çevreler arasında, bütün ulusun ilerici güçleriyle emperyalizm arasında gitmektedir.

Böylesi bir savaşta yeni aşama nedir? Yel eken, fırtına biçer. Fırtına geliyor. İşçi sınıfı, bu ölüm saçan düzene, halkımıza harp açan hükümete karşı savaşta başı çekiyor. İşçi sınıfının savaşımlı giderek daha bilinçli, daha düzenli ve örgütlü biçimde oluyor. En önemlisi işçi sınıfının savaşkan öncü kolu, politik örgütü olan Komünist Partisi yöneticilik görevini sürdürüyor. Bundan ötürü işçi sınıfının, geniş yığınların ve katmanların gericiliğe, emperyalizme, yabancı boyunduruğa, NATO'ya, memleketteki Amerikan üslerine ve yabancı ağılığına karşı savaşı çok daha etkili oluyor.

İşçi sınıfının çıkışları zincirleme gidiyor. Grevlerin arkası kesilmiyor. Ama en önemlisi, bu son bir yıl içinde yapılan büyük işçi gösteri, atılım ve direnişleri, hele politik grevleri toplumun bütün katmanlarını canlandırıyor, onları silkeliyor, uyandırıyor. Daha önemlisi bu yığınsal çıkışlar işbirlikçi burjuva ve ağa ikilisinin egemenliğini, erkini, hükümetini biteviye sarıyor.

500 binlik 1 Mayıs gösterisi. Bu gösteri düzenli, örgütlü, disiplinli oldu. Bu gösteri işçi sınıfının hem ulusal, hem uluslararası düzeyde gereken bilinçli yerini almakta olduğunu ortaya koydu. «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» belgisi İstanbul'un dört bir semtinden ülkenin dört bir bucağına yayıldı. Bu, bilinçli, örgütlü, politik bir atılımdı. Sonra, faşist karması hükümete karşı, DGM tasarısına karşı işçi sınıfı yurt çapında

genel grevle ortaya çıktı. İşçi sınıfının bu çıkışı, memleketin politik yaşamına damgasını vurdu. Burjuvazi, işçi sınıfından güçlü bir tokat yedi. Demirel hükümeti, halka dayatmak istediği açık, faşist bir yasa tasarısını Meclisten geçiremedi. Bu olay işçi sınıfı için önemli bir başarıdır. O, bu başarıya örgütlü, disiplinli, bilinçli savaşmak yoluyla ulaştı. Grevi DISK örgütledi, halk destekledi. DISK'in saygınlığı daha da arttı.

Bu yığınsal çıkışlardan hiç biri, kimi sözde «sosyalistlerin» abur cubur savurdıkları gibi, «kendiliğinden gelme», daha kötüsü, gene onların hiç sıkılmadan ileri sürdükleri gibi, «oyun içinde bir oyun» değildir. Örgütlü, bilinçli bir direniştir. Genel greve, yalnız İstanbul'da 400 fabrika katılmıştır. Her fabrikada grev komiteleri kuruldu. Yurt çapında, yöre, semt çapında, zincirleme oluşturulan grev komiteleri direnişin bel kemiği olmuştur.

Son yıllarda politik ve ekonomik grevler hem birbiriyle ve hem de özellikle memleket çapında değişik halk yığınlarının politik, sosyal direnişleriyle içiçe giriyor, örülüyor.

IV

Türkiye'de, bugün 40 milyon insan yaşıyor. Burjuvazisi, ağası, paşası, polisi, jandarması hepsi bunun içindedir. Bu 40 milyonluk yığının onda dokuzundan çoğunu geniş halk yığınları oluşturuyor. İşçi sayısı 5 milyona yükseliyor. Köylü, emekçi köylü bu milyonların hemen hemen % 65'ini tutuyor. Kentlerde orta katmanlar: Esnaf, emekli, dul, yetim, zanaatçı, küçük bakkal, küçük burjuvazinin değişik kolları, büyük sayılar tutuyor. (Bu büyük emekçi ve halk katmanları ülkenin dört bir yanına yayılmıştır.) Bunların ezici çoğunluğu okur-yazar değildir, karanlıklar içindedir. Bunlar ezilmiş yığınlardır. Yerli ve yabancı tekeller geniş yığınları ortaklaşa sömürüyor, hem de barbarca sömürüyor. Köyde derebeylik artığı ilişkiler var. Ağa-dede var. Kapitalist var. Kapitalizm köyde en hoyrat biçimleriyle yayılıyor. Köyde ayrışma ve sınıf savaşı var. Ağası, kapitalist çiftlikçisi, işbirlikçi burjuvazisi bankalarıyla, holdingleriyle, jandarması, askeri birlikleri, polisi, yargıcı, savcısı faşist komandoları, faşist gazeteleri her şeyiyle, hepsi bu büyük işçi-köylü ve orta katmanların üzerine yüklenmiştir. Bu memlekette genel durumun, karşılıklı güç dengesinin bir yanı, bir görünümü.

İşbirlikçi egemen sınıflar, Anayurdun ulusal bağımsızlığını ayaklar altına aldılar. Topraklarımızı yabancı tekellerin bir çiftliği durumuna soktular. Burjuvazi Türkiye'yi NATO'ya, SENTO'ya, emperyalistlerin saldırganlık bloklarına bağlamakla bölgemizde barışı, güvenliği torpilliyor. İşbirlikçi burjuvazi kendisinin bencil çıkarları uğruna Anayurdu, bu 40 milyon insanı büyük bir yıkıma doğru sürüklüyor.

Bunların yanısıra burjuvazinin, Türkiye'de yaşayan halklara, ulusal azınlıklara karşı sürdürdüğü bir ezgi, zorla özümseme politikası vardır. Bu politika özellikle Kürt halkına karşıdır. Sürekli ve en kanlı biçimlerde sürdürülüyor. Orda komando birlikleri, gezginci tepeleme-jandarma birlikleri doğu illerini, köyleri, kentleri sık sık tarıyor. Baskınlar, arama-taramalar yığınsal ölçüler alıyor. Viraşehir'deki kanlı kırım, Başkale, Silvan, Hak-kâri-Tuzluca baskınları bu «özümseme» ve Kürt halkının demokratik, politik haklarını, özgürlük haklarını kanla, ateşle ezmek politikasının birer halkalarıdır. Kürt halkı, 40 milyonluk Türkiye'nin 8 milyonunu oluşturuyor. Türkiye Komünist Partisi Kürt halkının kendi yazgısını kendinin çizmesi ilkesini programına almıştır. Kürt halkının savaşımı, Türkiye halkının ulusal bağımsızlık, demokrasi, ve sosyalizm için yürüttüğü savaşımından ayrılmaz.

V

Türkiye'de olaylar işte böylesi bir ortam içinde oluşuyor, geliyor. Yığınlar bu ortam içinde sifkiniyor, uyanıyor, savaşlarda omuzomuzaya vermeye başlıyor. İşçi sınıfının ve onun yönetici politik örgütü TKP'nin etkinliği, saygınlığı böylesi bir savaş süreci içinde artıyor. TKP'nin sloganları, belgileri yığınlara yayılıyor. Ama bu ajitasyon yalnız TKP'nin yayınlarıyla, bildirileriyle olmuyor. TKP'nin politikasını, belgilerini artık köyde ve kentte yığınlar ağızdan ağıza, kulaktan kulağa, çoğu zaman açıktan açığa yayıyor.

Bu son bir yıl içinde faşist tırmanışa karşı, demokrasi, özgürlük, barış mitingleri, işçi gösteri yürüyüşleri, hele son politik genel grev, Komünist Partisi'nin politikasını geniş ölçüde yaymasına daha verimli bir toprak hazırladı. Bu çıkışlar yığınların tabanını daha geniş ölçüde savaşlara çekmeye başladı. Böylesi bir gelişme süreci içinde işçi ve köylülerin en geri kalmış katmanları işçi sınıfının ilerici sendikalarıyla, Komünist Partisi'nin örgütleriyle ilişkiler, ilintiler kurmaya başlıyor. Köylü yığınları, işçi sınıfının örgütsüz kesimleri işçi sınıfının çıkışlarına destek olmaya, grevcilerle dolaylı ve dolaysız bağlar kurmaya başlıyor. Böylece, ortaya, politik alana yüzlerce, binlerce, adını bile bilmediğimiz nice nice ajitatorlar çıkıyor.

Komünist Partisi'nin önüne yeni yeni sorunlar, görevler çıkıyor. Bunları, bu ertelenemez canlı sorunları somut biçimde çözümlenmek TKP'nin ve örgütlerinin güncel çalışmalarını içine giriyor. Fabrikalarda, işyerlerinde, semtlerde, mahallelerde, yığınların olduğu her yerde parti örgütleri, komiteleri, alt örgütler kurmak, kurulmuş olanları geliştirmek, onların çalışmalarına yön vermek, baştan aşağı parti örgütlerinin, komitelerinin görevidir. Temel örgütler, temel örgütler! Parti üyeleri, bu temel örgütler kanalıyla, tabanla, işçi sınıfının halk yığınlarının tabanı ile bağlanırsa çalış-

maları başarılı olur, verimli olur. Komünistler, yalnız fabrikalarda, işyerlerinde, bürolarda değil, işçi ailelerinin yaşadıkları, oturdukları mahallelerle, semtlerle bağlanmalıdırlar. Gecekondularda oturanların yaşamıyla doğrudan doğruya ilgilenmelidirler. Komünister, parti komiteleri her işçi ailesinin her tür sorunuyla yakından ilgilenmelidir. Bu yolla partinin politikasını yığınlara, halka yaymalıdır.

İşbirlikçi burjuvazi, faşist karması hükümet geniş yığınlara en azgın biçimde, kanla, kurşunla saldırıyor. Böylesi bir yöntemle, açık bir zorbalıkla egemenliğini sürdürmek istiyor. Onun bu zorbalık politikası geniş yığınların giderek artan direnişiyle karşılaşılıyor. Direniş ve toplumu baştan-aşağı sarsan derin bunalım gerici, faşist karması ortak hükümetin içinde de, bu partileri oluşturan sömürge sınıfların içinde de çatışmalara, çıkar ve sandalye kavgalarına yol açıyor. Bu erk kavgası giderek derinleşiyor. Öte yandan burjuvazinin bu tekelci ve yabancı, sömürgeci sermayelerle bağlı kesimiyle ona karşı olan kesimi arasında çelişki ve kavgalar durmadan sertleşiyor. Tek sözle bugünkü anti-demokratik, halk düşmanı düzen köklerine kadar sarsılıyor.

İşbirlikçi burjuvazi bu dar boğazdan çıkmak yolunu sert baskılarda ararken, karşıındaki güçleri parçalama, bölme taktiğini de elden bırakmıyor. İşçi sınıfının içinde sendikal ayrılıklardan yararlanmak politikasını sürdürüyor. Bu işte Türk-İş'in başını tutan sarı sendika ağalarını kullanıyor. Türkeşçilere, faşistlere, gerici, yobaz, cumhuriyet düşmanlarına uyduruk «sendikalar» kurduruyor. Sendikal özgürlükleri kökünden baltalayan «yeni» yasalar getiriyor. Burjuvazi, bu «ayır, buyur» politikasını gençlik arasında da, öğretmen, öğrenci, memur arasında da, esnaf arasında da, bütün ara katmanlar arasında kullanıyor.

Maocu'lar, goşistler, Troçkistler, likidatörler, anarşistler ilerici güçlerin ve örgütlerin arasına kama sokma işinde faşist karması hükümete maşa oluyorlar. Bunlar, bütün hınçlarıyla TKP'ne saldırıyorlar. Bunlar TKP'nin Programını karşılarında gördükçe zıvanadan büsbütün çıkıyorlar.

TKP'ne saldırıda MİT ajanı sapıklarla, Maoculara, likidatörlerle işbirliği, ağız birliği eden daha bir kol vardır. Bunlar, legal, açık ve kendilerine «sosyalist» diyen cep partilerinde yuvalanmışlardır. Bunların taktikleri daha sinsidir. Bunlar ikiyüzlüdür. En çok saldırdıkları işçi sınıfının sendikal birliğidir. Örneğin, bunlar DISK'e, gerici burjuva basınıyla, «Tercüman», «Hürriyet» gazeteleriyle birlikte çamur atıyor, en aşağılık suçlamalar yapıyorlar. Bunları bozgunculuktur. Burjuvazinin değirmenine su akıtmaktır.

İşçi sınıfının, halkımızın, 40 milyonun önünde duran vazgeçilmez, ertelenemez sorunların başında: Barış, özgürlük, bağımsızlık, demokrasi gelmektedir. TKP, halkımızın bu istem ve özlemlerini gerçekleştirmek için var gücünü ortaya koymuştur. Türkiye halkı korkusuz, dingin, içi rahat ancak

Anadolu topraklarından Amerikan ve NATO atom yığınlarının, saldırı üslerinin kaldırılmasıyla yaşayabilir. Grevlerde, köyde, kentte gösteri yürüyüşlerinde, mitinglerde bir haykırış, bütün seslerin üstünde gürliyor: «Faşizme geçit yok!» «NATO'ya hayır!» Barış! Barış!

Halkımız çok iyi görüyor, biliyor, faşizme tırmanış harp kıskırtıcı emperyalistlerin dümen sularında yürümektir. Faşist tırmanış pahalılıktır, soygundur, işsizliktir. Faşist tırmanış demokratik hakların kökünden budanmasıdır. Faşist tırmanış ölümdür, zindandır, gençleri, işçileri, grevcileri kurşunlamaktır.

«Türkiye Barış ve Özgürlük Komitesi» böylesi bir ortamda çalışıyor, sa-vaşıyor. Yığınları güncel barış savaşımına çekmek yolunu izliyor. TKP'nin, bütün parti örgütlerinin, komünistlerin görevi «Barış ve Özgürlük Komitesi» çalışmalarına yardım etmektir.

Yeni aşamada TKP'nin önünde somut sorunlar duruyor. Bunların ba-şında: 1. İşçi sınıfının birliğini, sendikal eylem birliğini sağlamak. 2. İşçi sınıfıyla geniş köylü yığınlarının somut bağlaşıklığını örgütlemek için savaşmak. 3. Yurt çapında Ulusal Demokratik Cephe kurabilmek için ge-niş, somut bir savaş platformu, ortak savaş programı çizmek. Bunu yap-a-cak, örgütlüyecek güçlerin yanyana gelebilmelerini sağlamak. Dialoglar kurmak. Faşizme karşı demokrasiden, barıştan yana, Türkiye'nin ulusal bağımsızlığı için savaşan, topraklarımızdan atom harmanlarının kaldırıl-masından yana, NATO'ya karşı, halkımıza savaş açan bugünkü hükümete karşı olan bütün kişilerle, örgütlerle, partilerle bütün bunları oturup konuşmak.

Ancak böylesi bir yolla faşist tırmanmaya karşı koyulabilir. Ancak böy-lesi geniş bir yığınsal direnişle, böylesi bir örgütlenmeyle işbirlikçi hükü-met alaşağı edilebilir. Halk düşmanı bu düzen yıkılabilir. İleri, demokra-tik, işçi, geniş orta katmanların haklarını, barışı savunabilecek bir hükü-met kurulabilir. İşçi sınıfı, köylü yığınları, halk geniş bir nefes alabilir.

Bu amaçla geniş yığınları: işçisini, köylüsünü, orta katmanları, genç-liği, aydınları, orduda yurtseverleri işçi sınıfının yığınsal çıkışlarıyla bağ-lamak daha da zorunlu oluyor. Bütün demokratik örgütleri: sendikaları, gençlik, kadın örgütlerini, ilerici dernekleri, teknikerleri, avukatları, mühen-disleri hepsini bu savaşa çekmek eylemi ön plana çıkıyor.

İşte yeni aşama!

Burjuva demokrasisi, parlamentarizm ve proletarya diktatörlüğüyle ilgili bazı sorunlar (1)

A. Saydan

Bu yılın sonbaharında gerek bazı kapitalist ülkelerde, gerekse bazı sosyalist ülkelerde seçimler yapıldı. İsviçre’de, Batı Almanya’da, Portekiz’de, Birleşik Amerika’da yapılan seçimler kapitalist toplum düzeninde demokrasinin, sosyal demokrasinin ve burjuva parlamentarizminin kapitalizmin çöküş aşamasındaki sosyal, politik bunalımlarını daha açık bir şekilde ortaya koyuyor.

Öte yandan, yine bu yılın sonbaharında Demokratik Almanya Cumhuriyeti’nde, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti’nde de seçimler yapıldı. Bu seçimler de gelişmiş bir sosyalist toplum düzeninin güçlenmesine, işçi ve emekçi halkın egemenliğinin daha geniş ölçüde yerleşmesine ve komünist toplum düzeninin maddi temellerinin daha sağlam bir şekilde atılmasına yardımcı oldu.

Yine bu yılın sonbaharında Türkiye’de de seçim «havasına» girildi. Demirel hükümeti ve onu oluşturan parti yöneticileri bir yandan ortalığa kan, terör ve baskı saçarak, bir yandan da plânsız, kredisiz yatırımcılık oyunlarıyla halkın oyunu çelmek için tertiplere başladılar. Baskı ve yatırım aldatmacılığı öylesine aldı yürüdü ki, Başbakan ve AP Genel Başkanı Demirel sık sık sıkıyönetimden, özerk kurumlara elkoymaktan söz etmeye ve sıkıyönetim için kanlı saldırılara kuvvet vermeye koyulurken, bir yandan da 1977 bütçesini MSP yöneticileriyle birlikte yatırım aldatmacalarının açık sahnesi haline getirdi.

Bu bakımlardan gerek Türkiye, gerekse gelişmiş kapitalist ülkelerdeki egemenlik, demokrasi, parlamentarizm sorunlarıyla proletarya diktatörlüğü sorununa bir daha eğilmek zorunlu hale gelmiştir.

Hemen şunu belirtelim ki, kapitalist düzendeki seçimlerde halkın, emekçi yığınların gerçek iradesi yansımaz. Burjuvazi elinde tuttuğu yığınsal propoganda, ideolojik etkileme araçlarıyla, din kurumu ile, dolaylı dolaysız baskılarla egemen olduğu devlet organlarını kullanarak seçimlerde halkın iradesinin önemli bir kısmını kendi egemenliğini sağlayacak bir biçimde biçimlendiriyor. Bu durumda kapitalist toplumda sayısal bakımdan önemli bir yer tutan küçük burjuvazinin tekeli burjuvaziyle objektif çıkar çatışmalarına rağmen genellikle kapitalist düzenden yana tutumu da önemli bir rol oynamaktadır. Kapitalist düzende bu egemenlik, sermayeci sınıfın dayattığı sömürü düzeninin sürüp gitmesini sağlamak için başta gelen

araçtı. Yani «burjuva demokrasisi» diye adlandırılan yöntemin başlıca ve değişmez amacı budur. Sosyalist düzendeki seçimlerde ise, bunun tam tersi olan sosyal, politik bir amacın geliştiğini görüyoruz. Bu da işçi sınıfının ve emekçi halkın egemenliğinin sürdürülmesidir.

Bu durum demokrasinin anlamının sınıfsal yapısının gözönünde tutulmasını zorunlu kılıyor. Demokrasi anlamının bu sınıfsal yapısını gözönünde tutmadan kapitalist ülkelerde bu anlam üzerinde yapılan spekülasyonları anlamak mümkün olamayacağı gibi, sosyalist toplum düzeninin gelişmesini anlamak da mümkün olmaz.

Aynı şeyi, diktatörlük anlamı için de söylemek gerekmektedir. Kapitalist düzende egemen olan burjuva sınıfının ve günümüzün koşullarında devlet tekeli kapitalizminin değişik, yani zora dayanan ve zora dayanmayan yöntemlerle egemenliği sürdürmesiyle açık, çıplak diktatörlüğü arasındaki farklar sınıf savaşının dayattığı değişik aşamalarda uygulanan yöntemler olarak belirmektedir. Büyük burjuvazinin «demokrasi» ve diktatörlük yoluyla yürüttüğü yöntemler arasındaki fark, sınıf savaşının değişik aşamalarındaki farkların toplum düzenine yansımından başka bir şey değildir. Fakat burjuvazinin kapitalist toplum düzeninde devlete egemen olması, devletin burjuvazinin elinde sömürü düzenini emekçilere dayatmasına araç olması, bu düzende uygulanan «demokrasinin» sınıfsal niteliğini daha açık bir şekilde ortaya koyuyor. Devlet, burjuvazinin bu demokrasi yöntemi içinde onun sermaye diktatörlüğünü yürütme aracıdır. Ne var ki, işçi sınıfı burjuva sınıfına ve onun baskı ve sömürü aracı olan devlet mekanizmasına karşı yürüttüğü savaşımında bazı demokratik hakları elde etmiştir. Ama burjuvazinin seçimler mekanizmasıyla emekçi yığınları, orta tabakaları, küçük burjuvaziyi, hatta işçi sınıfının, köy emekçilerinin sınıfsal bilinci yeteri kadar gelişmemiş kısmını burjuva demokrasisi düzenine, dolayısıyla sömürü düzeninin sürüp gitmesi amacına entegre etmeyi, hiç olmazsa geçici bir zaman için başarabildiği de bir gerçektir. Parlamenter sisteme karşı savaşın zorluğu da burada toplanıyor. İşçi sınıfının öncü bölüğü, onun sınıfsal ve yığınsal partisi, yani komünist partisi ve sınıfsal sendikası için kapitalist toplum düzeninde demokrasi gibi görünenin, esasında burjuva devlet mekanizmasının da katkısıyla kapitalist toplum düzenini, sömürüyü halka dayatmak anlamına geldiğini, sürekli bir savaşımın emekçi halka anlatmak, onu daha geniş ölçüde sınıf savaşına çekmek önemli bir görev olarak beliriyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de komünist partisi ve işçi sınıfının sınıfsal sendikası önemli başarılar elde etmişlerdir. Ama devlet her yönüyle burjuvazinin devleti olarak kalıyor. Kapitalizme karşı sınıf savaşının düğümlendiği noktalardan birisi budur. Üretimin kolektif niteliğiyle onun sonuçlarının kapitalistler tarafından sömürülmesinde beliren çelişki kapitalist ülkelerdeki devlet yapısında da beliriyor. Halk yığınlarının katkısıyla kurulan ve varlığını sürdüren devlet,

kapitalist devlet düzeninde burjuvazinin sınıfsal varlığını sürdüren bir araç olarak beliriyor.

Bu durum da, halk yığınlarının kendilerinin olması gereken devleti ele geçirmeleri, onu kendi sınıfsal çıkarlarına göre yeni baştan kurmaları ve onu emekçi halkın, işçi sınıfının sınıfsal egemenliğini sürdürmek, burjuvazinin kapitalist düzeni tekrar dayatmak çabalarını, darbelerini önlemek için kullanmaları sorununu ön plana alıyor. İşçi sınıfı, emekçi yığınlarıyla birlikte devleti sömürücü sınıfın elinden almak, onu emekçi halkın egemenliğini kurmak için kullanmak zorundadır. Bu eylem sömürüden kurtuluşun, kapitalizmden sosyalizme geçişin başlıca şartıdır.

Bu konuda TKP programının ortaya koyduğu bir sorun vardır. Bilindiği gibi, TKP programında kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamalı olarak ele alınmıştır. Bugünkü büyük burjuvazi, toprak beyleri, emperyalizmin egemenliğini yıkmak, onların iktidarlarını ortadan kaldırmak ve bütün demokratik, yurtsever, anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin eylem birliğiyle ileri demokratik bir düzeni kurmak sosyalizme geçişin ilk aşamasıdır. Bu aşamada bazı tereddütler uyandıran sorun şudur: ileri demokrasi devlet mekanizması hangi güçlerin elinde olacaktır? Sosyalizme geçerken, işçi sınıfı diktatörlüğü kurulurken, yani burjuvazinin devlet mekanizması tamamen ortadan kaldırılıp, işçi sınıfının, emekçi yığınların devleti kurulurken bu geçiş nasıl sağlanacaktır? İleri demokrasi aşamasının devleti zorla mı, yoksa gelişme yoluyla mı ortadan kaldırılacaktır?

Bu sorunların kilit noktası şurada toplanıyor: ileri demokrasi aşamasında egemenliğin önemli bir kısmı işçi sınıfının, emekçi halkın ve onları temsil eden sınıfsal sendikaların ve kuruluşların elinde olmalıdır. Burjuvazinin yekpare egemenliğine son verilmelidir. Bu egemenliğe ancak burjuvazinin ilerici, yurtsever, anti-emperyalist kolunun katılması sağlanmalıdır. İleri demokrasi aşamasından anlaşılacak budur.

Bu yapılmadığı takdirde, egemenliğin ilerici de olsa, yalnız burjuvazinin elinde kalması sosyalizme geçiş yollarını kesinlikle kapatır, burjuvazinin içinden çıkacak işbirlikçilerin yeniden tekelleşmesine, emperyalizmle bağlanmasına, yani toplum düzenini kapitalizm aşamasında tutmasına neden olur. Bundan ötürü sosyalizme geçebilmenin tek ve başlıca şartı, ileri demokrasi aşamasında egemenliğin önemli bir kısmının işçi sınıfının ve emekçilerin elinde olmasıdır. Bu koşullarda sosyalizme geçişin kesin şartı olan işçi sınıfının ve emekçi halkın tam egemenliğini kurmak, proletarya diktatörlüğüne geçmek için ille de zor kullanmak zorunluğu doğmayacaktır. Küba, ileri demokrasi aşamasından proletarya diktatörlüğüne bir gelişmeyle geçmenin tipik örneğidir. Dünya ölçüsünde emperyalizmin gerilemesi ve zayıflaması sosyalist ülkelerin daha geniş ölçüde egemen olması, barışın yaygınlaşması da bu gibi yumuşak geçişin şartlarını yaratabilir. Çünkü, emperyalizmle birlikte onların yerli ortaklarının egemenlik

ve gücü de zayıflamış, hattâ ortadan kalkmış olacaktır. Bu koşullarda ancak ters devrimci bir şiddete karşı devrimci şiddete başvurmak söz konusu olacaktır.

Devletin, onu oluşturan halk ve emekçi tabanına uygun ilerici, demokratik, sosyalist niteliği ancak bu gibi bir gelişmeyle sağlanır. TKP, programında bu gelişmeye büyük bir önem verilmiştir. Fakat bu süreci sağlamak hiç de kolay olmayacaktır. Burjuvazinin egemenlikten, sömürü düzeninden kendi arzusuyla vazgeçtiği görülmemiştir. Tarihte böyle bir örnek yoktur. Kapitalist düzende devleti elde tutan, ona egemen olan sömürücü sınıf ve zümreler, sert ve hattâ kanlı bir sınıf savaşı sonucunda iktidarı elden kaçırdıktan sonra bile, egemen oldukları devlet organlarına dayanarak işçi sınıfının, emekçi halkın iktidarına karşı kaybettikleri mevzileri tekrar elde etmek olanaklarını buluyorlar. 1919'da Almanya'da, Macaristan'da, 1936-1939 yılları arasında İspanya'da ve 1973'te Şili'de, son zamanlarda kısmen Portekiz'de olduğu gibi . . .

İşçi sınıfının ileri demokrasi aşamasında egemenliğin önemli bir kısmını ele almasında hiç de küçümsenmeyecek bazı zorluklar vardır. Bu zorluklar, sosyal-demokrasiden, reformcu küçük burjuva sosyalizminden geliyor. Bu durum yalnız Türkiye için değil, bütün Avrupa kapitalist ülkeleri için geçerlidir. Avrupa kapitalist ülkelerinde sosyal demokrat ve sosyalist partiler kapitalist düzenle bütünleşmişlerdir. Kapitalist düzeni bazı reformlarla sürdürmeyi stratejik hedef olarak kabul etmişlerdir. Fakat bir yandan da bu partilerin işçi sınıfının bir kısmını etki altında tuttukları da bir gerçektir. Sosyal demokrat ve sosyalist partiler kapitalist düzenle öylesine bütünleşmişlerdir ki, bu partilerin oluşturduğu Sosyalist Enternasyonal uluslararası gericiliğin, emperyalizmin kapitalist ülkelerde işçi hareketini reformist hedeflere, burjuva parlamentarizmine yöneltmek politikasının başlıca araçlarından biri haline gelmiştir. Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin başkanı Willi Brandt'ın, Fransız Sosyalist Partisi yöneticilerinin, Mitterand ve arkadaşlarının, İsveç sosyal demokratlarının, Olaf Palme'nin, İngiliz İşçi Partisi ileri gelenlerinin yönetiminde olan İkinci Enternasyonal, Portekiz'de 25 Nisan devriminin sosyalist bir devrime dönüşmesini engellemek, kapitalist düzeni dayatmak, tarım reformu dahil bazı reformları ters-yüz çevirmek için Portekiz Sosyalist Partisi yöneticilerine, gericiilere ellerinden gelen yardımları yaptılar. Anti-komünizmi körükliyerek Portekiz burjuvazisine ve Portekiz'de devrim hareketini baltalamak isteyen, tekellerin egemenliğini ayakta tutmak hedefini güden emperyalizme büyük hizmetlerde bulundular. Kasım ayının sonlarında Cenevre'de yapılan Sosyalist Enternasyonal'in XIII. Kongresinde alınan kararlar kapitalist ülkelerde işçi sınıfının egemenliğinin kurulması yönünde değildir. Bu kararların esas niteliği anti-komünizm olduğundan işçi sınıfını bölmek, parçalamak ve kapitalist düzende zayıf düşürmek, burjuvazinin egemenliğini sürdürmek hedefine yöneliktir.

Bu koşullarda işçi sınıfının birliğini kurmak yönünde kapitalist ölkeler komünist partilerinin daha büyük zorluklarla karşılaşacağından şüphe etmemek gerekmektedir. Komünist partileri ancak güçlendikleri, ölkelerinin politik, sosyal, ekonomik alanlarda etkenliklerini arttırdıkları oranda sağcı sosyal demokratların bütün çabalarına rağmen bu birliği kurmayı başaraklardır. Çünkü özellikle bilimsel-teknik devrim aşamasında, sömürü düzeninin işçi sınıfının yalnız fiziksel değil, aynı zamanda entelektüel olanaklarını da sömürmeye yöneldiğinden, sömürü daha geniş ölçü- lere ulaştığından ve sosyal demokrasiye bağlı işçiler de bu sömürü düze- ninin dışında kalmadıklarından işçi sınıfının birliğinin kurulması şartları objektif bir yasallık olarak belirmektedir.

Avrupa kapitalist ölkelerinde bazı komünist partilerinin seçimlerde fazla oy kazanmak, daha geniş emekçi yığınlarını kapsamak maksadıyla ve «seçimlerle itkidara gelmek» perspektifiyle Marksizmin ve Leninizmin bazı esas ilkelerini, bu arada proletarya diktatörlüğünü programlarından çıkar- mak gibi tedbirleri umut edilen sonuçları vermedi. Yıkımın, enflasyonun, pahalılığın, iflâsın çok daha belirgin olduğu İtalya'da, İtalyan Komünist Partisi hariç, Avrupa kapitalist ölkelerindeki komünist partileri seçimlerde az veya çok kayıplara uğradılar. Bunun nedeni açıktır. Komünist partileri Marksçı-Leninci ilkelere sırt çevirdikçe, sosyalist partilerle aralarındaki kesin ayrılma hattı da bulanıyor, dumanlanıyor. İşçi sınıfının bir kısmı, genellikle emekçiler sosyalist ve komünist partilerine oy vermekte her- hangi bir fark görmüyorlar. Ayrıca komünist partilerinin, proletarya dikta- törlüğü gibi Marksçı-Leninci temel bir ilkeye sırt çevirme olayı yıllarca bu ilkeye saldırmış olan ve onu şiddetle reddeden oportünist sosyalistleri sınıfsal bilinci gereği kadar olgunlaşmamış emekçilerin gözünde «haklı» çıkarıyor. Sosyalist yöneticilerin oportünizminden çıkarak oylarını komünist partisinin yararına kullanan önemli bir seçmen yığını da yeniden sosya- list partilere oy vermekte bir sakınca görmüyor. Sosyalist yöneticiler komü- nist partilerinin kendilerine yaklaşmasını memnunlukla karşılıyor ve bunu teşvik edici bir tavır takınıyorlar. Görüyorlar ki, komünist partileri yöneti- cileri kendi oportünist hatlarına yaklaştıkça zayıflıyor ve eriyor ve bu durumdan kendileri yararlanıyorlar.

Bu olaylar oportünizmin, Marksçı-Leninci ilkelere sırt çevirmenin seçim plânında bile verimli olmadığını, komünist partilerinin, dolayısıyla işçi sınıfının birliğini kurma olanaklarının da zayıfladığını gösteriyor.

Demek oluyor ki, kapitalist ölkelerdeki komünist partileri için tek çıkar yol Marksizm-Leninizmin temel ilkelerine bağlı kalmak, oportünizmin her türüne karşı savaşmak, proletarya enternasyonalizmini, proletarya dikta- törlüğünü zedeleyecek en ufak bir sapmadan bile geri durmak, kapitalist ölkelerdeki devrim hareketini geliştirmenin başlıca şartı olarak beliriyor.

Kapitalist ölkelerde çok önemli bir sorun olan ve sayısı hiç de küçüm-

senmiyecek boyutlara ulaşan küçük burjuvazinin tereddütlerini, kaypaklıklarını da hiç olmazsa bir ölçüde ortadan kaldıracak olan işçi sınıfının, devrimci bir güç olarak birliğini bulması ve toplumun sosyalizme doğru ilerlemesinde öncülüğünün tarihsel sorumluluğunu yükümlenmiş olarak onu yerine getirmesidir.

Marks'ın, Engels'in tarihsel maddeciliğe dayanan devrimci görüşü, devletin, sınıf çatışmalarından meydana geldiğini, ezenlerin, sömürülenlerin, ezilenleri ve sömürülenleri baskı altında ve bu düzenin içinde tutmak için onu araç olarak kullandıklarını gösteriyor. Kapitalizmin gelişmesi, devlet tekelci kapitalizmine, yani bugünkü görüntüsüne dönüşmesi bu gerçeği değiştirmiş değildir. Tamamen tersine bu gerçeği bütün yönleriyle ve daha geniş ölçüde doğrulamıştır. Günümüze kadar gelen tarih, burjuvazinin devletine, değişik biçimlerde sürdürdüğü sermaye diktatörlüğüne karşı, proletarya diktatörlüğünün bir zorunluluk olduğunu da ispatlamıştır.

Söz konusu olan proletarya diktatörlüğünün Marksçı-Leninci anlamıdır. Onun esas niteliklerinden saptırılmış biçimleri değildir.

Proletarya diktatörlüğünün amacı, işçi sınıfını, emekçi yığınları, yani bir halkın ezici çoğunluğunu, en geniş ölçüde demokratik haklarına sahip kılmak, burjuvazinin sömürücü sınıf ve zümrelerin bu düzeni yeniden kurmalarına engel olmaktır. Lenin 1919 yılının Mart ayında Komünist Enternasyonalin Birinci Kongresindeki söylevinde bu noktayı şu şekilde belirtiyor: «Gerçekten de, pratik olarak biçimlenmiş olan proletarya diktatörlüğü, ... emekçi sınıflara, yani vatandaşların ezici çoğunluğuna, en gelişmiş ve en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde, yaklaşık olarak bile mevcut olmayan, demokratik hak ve özgürlüklerden gerçek anlamda faydalanma olanağını sağlamaktadır.» (Lenin, Tüm Yapıtları Fr. tercümesi, c. 28, 3. 489.)

İşçi sınıfının ve emekçi halkın ulaşacağı başlıca özgürlük sömürüden kurtulma özgürlüğüdür. Bu özgürlüğün aynı zamanda, yarın kaygusundan, işsizlikten, yoksulluktan kurtulmak ve insan onuruna yakışan bir yaşam seviyesine ulaşmaktır. Emekçi halkın demokratik haklarını genişletmek ve bunları burjuvazinin saldırılarına karşı savunmaktır. Proletarya diktatörlüğünün ödevi bu kadarla da bitmiyor. Burjuvazinin çok yönlü kalıntılarına, küçük burjuva ideolojisine, yaşam kavramına karşı sürekli bir savaşım yürütmek ve onun kökünü kazımak, sosyalist insan tipini yaratmak, proletarya diktatörlüğü aşamasının başta gelen ödevleri arasındadır. Bu aşamada bir yandan da halkçı, demokratik bir sanayileşme ve kalkınma planını uygulamak, sosyalist toplum düzenini, sosyalist kültürü geliştirmek, komünizmin maddi temellerini atmaktır. Sosyalist kültür, insan oğlunun, toplumların yüzyıllar boyunca elde ettiği kültür hazinelerinin inkarı demek değildir. Aksine halkın malı olan bu kültürün geliştirilmesiyle onun daha yüksek aşamaya ulaştırılmasıdır. İlk çağlardan bu yana yaratılan kültür

hazinelerinin gerçek sahibi, onlara el koyan ve sınıfsal çıkarları için kullanmaya yeltenen derebeylik veya burjuvazi değil, bizzat halktır. Ve işçi sınıfının, emekçilerin yarattığı yeni sosyalist düzendir.

Proletarya diktatörlüğü aşamasında emekçi halkın aktif ve yaratıcı heyecanı ile kalkınmaya ve yeni toplum düzeninin kurulmasına katılması çok önemli bir faktördür. Proletarya diktatörlüğü bundan ötürü derin bir halkçı ve üstün bir demokratik içeriğe sahiptir. Bu onun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu unsuru inkâr etmek, proletarya diktatörlüğünü inkâr etmek ve onu dejenere etmek anlamına gelir.

Proletarya diktatörlüğünün yüksek demokratik niteliklerinden biri de, gerek parti, gerekse devlet yönetiminde kollektif yönetime ve demokratik santralizme geniş ölçüde ve tam olarak yer vermesi ve bu yöntemleri içtenlikle uygulamasıdır. Hattâ proletarya diktatörlüğü aşamasında demokratik santralizm ilkesinin demokratik yönü santralizm yönünden daha geniş ölçüde uygulanır. Bu ilke, proletarya diktatörlüğünün yüksek ve demokratik yönünün hem ayrılmaz bir parçası, hem de onun demokratik niteliğinin garantisidir. Tarih bize, kollektif yönetimin, demokratik santralizmin Leninci teori ve uygulanmasının zedelendiği her yerde sosyalist toplumun gelişmesine, dünya komünist ve işçi hareketine büyük zararlar verdiğini gösteriyor. Bu gibi uygulamalar emekçi yığınların heyecanını kırdığından sosyalist toplum düzeninin kurulmasını da frenliyor.

Gerek Marks'ın, gerekse Lenin'in açıkça ve defalarca belirttiklerine göre, proletarya diktatörlüğü geçici bir yöntemdir. Sosyalist toplumun kurulması, kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinde sınıf çatışmasının azalması ve tehlike olmaktan çıkması ile proletarya diktatörlüğü yerine bütün halkın devleti geçer. Ve komünizm toplum düzeninde de devlet bugünkü anlamıyla ortadan kalkar. Sosyalist toplum düzeninin kurulması ve halkın devletin ortaya çıkmasıyla proletarya diktatörlüğünün bütün yönleriyle ortadan kalkacağını iddia etmek doğru değildir. Tarihsel koşullar bir «ara» uygulamasını zorunlu kılıyor. Emperyalizmin çöküş devrinde saldırganlığını arttırması, ters devrimleri dayatmaya kalkışması, sosyalist toplumlarda burjuva ve küçük burjuva ideolojisi kalıntılarının yenilgiye uğratılmasındaki zorluklar, emperyalizmle uluslararası sınıf savaşının kıyasıya gitmesi, Maoculuğun ters devrimci niteliğiyle uluslararası komünist ve işçi hareketine, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı emperyalizmin müttefiki olarak belirmesi bir «ara» yönetimin kurulmasını zorunlu kılıyor.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» . . . . . 1,- DM
2. «Atılım» . . . . . 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» . . . . . 5,- DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi . . . . . 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm . . . . . 7,- DM
6. Lenin (biografisi) . . . . . 5,- DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı . . . . . 3,- DM
8. Büyük Ekim 50 yaşında . . . . . 3,- DM
9. S. Üstünel, «Savaş Yolu» . . . . . 10,- DM
10. S. Üstünel, «Günümüzde TKP» . . . . . 5,- DM
11. S. Üstünel, «Güneşli Dünya» . . . . . 5,- DM
12. S. Üstünel, «Türkiye Olayları – 1973» . . . . . 1,- DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» . . . . . 5,- DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» . . . . . 3,- DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» . . . . . 3,- DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» . . . . . 2,- DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 BERLIN 10
Postfach 100229
Berlin (West)

Batı Berlin adresine ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung
Postscheckkonto 342 441
Berlin (West)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhgraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

1020

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden
Limmerstraße 106
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falkstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebknecht-Buchhandlung

4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Weinmarkt 12 a

Dein Buch Volksbuchhandlung

2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55–57

«Yeni Çağ» dan Okuşlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Problemleri» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışma'arımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozširovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Ezekiel Papaioannou</i>	
Oktobr ile doğmuş ve tarihe sınanmış olan bağlaşıklık	929
<i>Veli Dursun</i>	
Bir kez daha enternasyonalizm ve yurtseverlik üstüne	938
<i>Tsola Dragoyçeva</i>	
Vatan Caphesi nasıl doğdu	943
<i>Pyotır Maşerov</i>	
SBKP'nin yeni insanı eğitime erekleri	956
<i>Hamid Safari</i>	
«Beyaz devrim» efsanesi ve gerçekler	969
xx: Afrika'da devrimin gelişmesi	980
xx: Sosyalist ülkelerde işçi sınıfı	991
xx: Kapitalist ülkeler şehirlerini saran bunalım	996

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı	999
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Almanya Birleşik Sosyalist Partisi MK Genel Sekreteri E. Honecker yoldaşa mesajı	1001
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Viyetnam Emekçiler Partisi Merkez Komitesine mesajı	1002
<i>S. Üstüngel</i>	
Yeni aşama	1003
<i>A. Saydan</i>	
Burjuva demokrasisi, parlamentarizm ve proletarya diktatörlüğüyle ilgili bazı sorunlar (!)	1012

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 30 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira